

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

**ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ЗДОБУТКИ ЦСР 16. УКРАЇНА НА ТЛІ
СВІТОВИХ ТА РЕГІОНАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ**

спеціальність: 106 Географія
галузі знань: 10 Природничі науки
на здобуття освітнього ступеню: Магістра
за освітньо-науковою програмою – Географічне країнознавство та
геоглобалістика

Магістерська робота
студентки II курсу
Скороченко Валерії Юріївни

Науковий керівник:
доц., к. геогр. н.
Кіптенко Вікторія Костянтинівна

Київ 2021

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ	
ДОСЛІДЖЕННЯ.....	6
1.1 Сутність та передумови сталого розвитку.....	6
1.2 Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку.....	15
1.3 Аналітична схема дослідження.....	24
РОЗДІЛ 2. ГЛОБАЛЬНИЙ ПОСТУП ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ У РЕАЛІЗАЦІЇ ЦСР 16.....	30
2.1 Глобальний поступ у реалізації ЦСР 16 та вплив COVID-19.....	30
2.2 Регіональні особливості у реалізації ЦСР 16.....	36
2.3 Особливості ситуації з досягнення ЦСР 16 в Європейському Союзі.....	52
РОЗДІЛ 3. ДОСЯГНЕННЯ ЦСР 16 В УКРАЇНІ.....	60
3.1 Цільові завдання та індикатори ЦСР 16 з урахуванням національної специфіки.....	60
3.2 Результати досягнень цілі № 16 регіонами України.....	69
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ	
ДЖЕРЕЛ.....	79
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Наразі, однією з найважливіших та найактуальніших світових проблем є саме проблема сталого розвитку. Багато років лідери держав шукають шляхи для її вирішення, створюється велика кількість програм (урядових, міжурядових). А міжнародні організації включили дану проблему у свій порядок денний.

Проблема сталого розвитку являється складовою політики держав по всьому світу. Така ситуація завдячує невпинній діяльності Організації Об'єднаних Націй, що з кінця минулого століття провела низку необхідних заходів, серед яких можна виділити всесвітні конференції, спеціальні сесії, а також зустрічі представників майже від кожної країни.

Про те, що дана проблема є достатньо актуальною не лише в політичній сфері, а й у сфері науки та досліджень свідчить її популярність у науковому середовищі. Наразі, проводиться велика кількість саме наукових досліджень в результаті яких велика кількість звітів, монографій, посібників та статей створюється науковцями та перекладається на різні мови світу. Завдяки сучасним можливостям серед яких використання комп'ютерної техніки та новітнє програмне забезпечення створюється можливість проведення комплексного, розширеного та повного моніторингу суспільних процесів. Все це надає можливість науковому співтовариству змоделювати подальший розвиток складових сталого розвитку.

Однією з особливостей проблеми сталого розвитку є її нагальність, що з плином часу лише зростає, незважаючи на значну кількість уваги, яку приділяють їй в усьому світі. Шляхи вирішення, заходи та ресурси для них не є достатньо ефективними та підходящими. В такому випадку, необхідно змінювати саме парадигму розвитку, через те що вона не відповідає реаліям сучасного світу.

Мета дослідження – визначити цільові завдання та індикатори ЦСР 16 на глобальному рівні та їх адаптацію під національну специфіку України,

простежити та проаналізувати результати досягнень ЦСР 16 у світі, і зокрема в Україні.

Об'єкт дослідження – держави світу у глобальній єдності, регіональному та локальному різноманітті.

Предмет дослідження – глобальні, регіональні тренди й інструменти досягнення ЦСР 16 та ситуація в Україні на їх тлі.

Досягнення мети передбачає вирішення наступних завдань:

- визначити сутність сталого розвитку та зазначити його передумови у хронологічному порядку;
- простежити роль та внесок ООН у визначення засад сталого розвитку;
- зазначити цільові завдання та індикатори ЦСР 16 на глобальному рівні та їх адаптацію під національну специфіку України;
- проаналізувати вплив COVID-19 на результати досягнень ЦСР 16 на глобальному рівні;
- встановити відмінності у досягненнях ЦСР 16 за регіонами світу;
- визначити результати досягнень ЦСР 16 у різних областях України.

Методологічну основу дослідження формують методи системного аналізу, порівняння та групування даних, абстрактно-логічного та наукового узагальнення, історичного та описового підходу.

Джерельну базу дослідження становлять різноманітні звіти з результатами досягнень ЦСР 16, особливо важливим для дослідження був звіт Євростату про досягнення ЦСР у ЄС, та Добровільний національний огляд досягнень ЦСР в Україні.

Наукова новизна дослідження визначається потребою регулярного відстеження загально світових та макро регіональних тенденцій досягнення ЦСР й відповідного бенчмаркінг аналізу ситуації в Україні.

Практичне значення дослідження полягає у можливості порівняння й пошуку раціональних варіантів адаптації світового та макро-регіонального дослідження в Україні.

Структурно робота складається зі змісту, вступу, 3 розділів, висновку, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок друкованого тексту. Робота містить 45 джерел у списку використаної літератури та 29 додатків.

РОЗДІЛ 1.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Сутність та передумови сталого розвитку

Встановлення причин виникнення проблеми є ключовим фактором для кращого розуміння її суті. Академік Володимир Іванович Вернадський, який у першій половині ХХ століття оприлюднив своє бачення терміну «ноосфера» про взаємний зв'язок та вплив людини і природи одне на одного [1], по праву може вважатися провісником сучасних концепцій сталого розвитку. Академік зі своїми вченнями значно випереджав свій час. Люди прийняли та усвідомили цінність його ідей лише у другій половині ХХ століття, коли індустріальні моделі економічного та суспільного розвитку опинились під загрозою через згубну та небезпечну практику виробництва, розподілу та споживання.

Дана модель була характерна споживчим ставленням до природних ресурсів, які на той момент вважалися невичерпними. Мали значення лише масштаби виробництва і люди нехтували саме ефективністю та якістю. Людські потреби постійно збільшувалися, що в свою чергу призводило до зростання споживання, незважаючи на обмеженість ресурсів. Також, людство не вважало необхідним підтримувати стабільне існування екосистем.

Необхідно зазначити, що модель даного розвитку була тісно пов'язана з тим, що індустріально розвинені країни за рахунок країн, які лише позбавлялися своєї колоніальної залежності і тільки починали визначати свій курс на політичний та економічний розвиток, забезпечували добробут більшої частини людства, а також дбали про його високі життєві стандарти. На жаль, багатьом з цих країн, особливо на африканському континенті, і в сучасних умовах не вдалося створити цілісну та самодостатню національну економіку. [1] Наразі, продовжує збільшуватись прірва у рівні та якості життя, а також у економічному та науково-технічному розвитку між населенням із розвинутих країн «золотим мільярдом» та колишніми колоніями «периферією». [1]

Існує ще й проблема унеможливлення підняття рівня споживання у бідних країнах до рівня споживання у розвинених, наслідуючи курс останніх, для цього просто не вистачить ресурсів планети. [1] Для вирішення даної проблеми необхідно залучати нестандартні ідеї та підходи, що створені на основі інформаційної революції та сучасних технологічний здобутків.

У ХХ столітті існувала ще одна значна проблема, яка сильно гальмувала світовий розвиток – розподілення світу на два конкуруючі блоки: західний і радянський. Усі держави були розташовані у полі зіткнень інтересів двох могутніх країн – Сполучених Штатів Америки та Радянського Союзу. Суперечка двох великих блоків з такими атрибутами як ідеологічне протистояння, гонка озброєнь, військово-політичне суперництво, змінило світовий розвиток не в найкращу сторону. Кошти вкладали у створення різноманітних систем зброї масового знищення людства. Кількісні показники створеної та накопиченої ракетно-ядерної зброї були неадекватно величезними.

Вважається, що така кількість ядерної зброї підтримувала «рівновагу страху», що означало неможливість її застосування через реальну загрозу повністю знищити життя на Земній кулі. Створені ядерні боєголовки, хімічні та «звичайні» набої, які не використали, наразі становлять таку ж велику загрозу життю, а утримання та утилізація є дуже ресурсозатратною.

За умов вищезазначених чинників (екстенсивне зростання, блокове протистояння) недостатньо уваги приділялося довкіллю, де на той момент вже накопичились значні та необхідні негайного вирішення проблеми. Гострим стало питання питної води, а також проблеми пов'язані зі станом атмосфери.

Як наслідок, під кінець ХХ століття люди опинилися у достатньо скрутній ситуації. Парадигма суспільного розвитку, якою користувалися протягом декількох століть, очевидно була непридатною для подальшого панування. Таке свавільне та насильницьке використання природних ресурсів не могло використовуватись і надалі. Необхідні були радикальні зміни, без яких людство загнало би себе у глухий кут та повну безвихідь. Фундаментальні засади біосфери ввійшли у так званий конфлікт з життєдіяльністю людини, що

взагалі поставило під сумнів існування та виживання людського виду в майбутньому. [1]

Було введено новий термін, під назвою – «криза цивілізації» - який повністю охарактеризував ситуацію, що склалася на той момент. Даним поняттям дослідники зазначали, що людство своїм бажанням у задоволенні все нових і зростаючих потреб створює нові глобальні загрози. А механізми для вирішення загроз просто не встигнуть створити вчасно.

У 80-90-х роках ХХ століття блокові міжнародні відносини були придушені. Розвалилася Організація Варшавського Договору та відбувся розпад СРСР – основні супротивники Заходу. В результаті цих подій світ став однополюсним і, здавалося, за таких умов співпраця та партнерство держав мала замінити силове протистояння, це створило би нові шляхи задля утворення покращених та ефективних механізмів для боротьби з глобальними проблемами людства. Проте ситуація склалася не так.

На жаль, новий світ не виявився демократичним або безпечним. Сила, як і раніше була домінантною у міжнародних відносинах. Хоча, завдяки перерозподілу сил у Європі, та і взагалі в усьому світі, поле демократії було дещо збільшено. Відбувалося нехтування нормами міжнародного права, що були зазначені у Статуті Організації Об'єднаних Націй. Це стосувалося територіальної цілісності держав, їх суверенності та недоторканості. Також, сюди підпадали норми, що торкалися застосування сили.

Такі умови було достатньо плідним ґрунтом для можливого повторення всіх проблем минулого, загроза нової «холодної війни» та гонки озброєнь. В реальності підготовка до війни негативно впливає на збалансований розвиток суспільства не гірше, аніж сама війна. Стабільність світової співдружності країн знаходиться під загрозою, що є також достатньо збитковим для суспільства в цілому.

Важливу роль у створенні ідей сталого розвитку зіграла глобалізація, що є важливим чинником формування сучасного розвитку світу.

«Глобалізація є об'єктивним процесом тіснішого зближення, взаємодії та взаємозалежності країн і народів світу, перш за все, у сфері економіки, але також у інформаційній, культурній, технологічній та управлінській сферах.» [1]

Епоха глобалізації виникла через те, що великі капітали зазнали перешкоди у вигляді державних кордонів. Глобальний ринок повинен бути відкритим і не підпорядковуватися національним правилам та законам держав.

«Людський фактор» також присутній у процесах глобалізації. Значному прошарку людства у світі доступні для споживання якісні товари та послуги саме завдяки тому, що ринки почали розширюватися. Звичайно, що люди схвально ставляться до глобалізації ринків. Коло споживання є достатньо широким: від літаків та технологій до розважальних закладів чи окремих видів продуктів.

Мільярди людей по всьому світу мають нові можливості завдяки процесам глобалізації. Світова торгівля збільшується, виробництво стає інтернаціоналізованим та більш мобільним, поширюються новітні технології, іноземні інвестиції зростають. Все це є дуже сприятливим для економічного розвитку. Відбувається переплітання культур, міжнародна співпраця в освіті, науці, певних дослідженнях. Також, важливим є створення нових робочих місць для людей. Відстань уже не є значною перешкодою для людського спілкування, відбувається звуження світового простору. Підсумовуючи, усі ці аспекти відносяться до позитивних наслідків впровадження глобалізації.

Великий капітал, чия логіка руху виходить з того, щоб максимізувати прибутки корпорацій, є так званим творцем глобалізації. В багатьох країнах світу відбувається домінування глобального ринку та його основних гравців над певними сферами суспільного життя (соціальна, політична). Це відбувається, коли демократичні інститути не мають достатнього розвитку та впливу. Владні установи не мають достатньої кількості засобів для протистояння економічним гігантам, що призводить скупчення великої кількості багатств в руках невеликої групи людей. Інші громадяни не можуть демократично використовувати свої права та можливості.

За таких умов суспільство не є впорядкованим та стійким. Не можуть гарантуватися потрібні умови сталого розвитку ні для національного бізнесу, ні для широкого загалу. Основна загроза людству – «глобальний егоїзм країн-лідерів» [1], що призводить до посилення нерівностей у світі.

Демонстрація нерозуміння взаємозалежності держав, яку виявляють розвинені країни ставить під загрозу всю глобалізовану економіку.

2002 року у Йоганнесбурзі відбулася Всесвітня зустріч зі сталого розвитку, де було прийнято Політичну декларацію. Було підкреслено таке : «Глибокий вододіл, що поділяє людське суспільство на багатих і бідних та розрив між розвиненими країнами та країнами, що розвиваються, який весь час збільшується, створюють серйозну загрозу для процвітання, безпеки та стабільності світу»[2].

«Глобальні проблеми – це сукупність соціоприродних проблем, від вирішення яких залежить соціальний прогрес людства та збереження цивілізації.» [1] Це проблеми, які:

- 1) стосуються не тільки окремих людей, а й всього людства;
- 2) не можуть бути вирішені окремими країнами, а потребують цілеспрямованих та організованих зусиль всього світового співтовариства;
- 3) тісно пов'язані одна з одною, охоплюють всі сторони життя людей, тому вимагають комплексного вирішення.

Термін «глобальні проблеми» з'явився в 60-ті рр. у наукових розробках Римського клубу. [1]

Дані проблеми, неважливо, чи кожна окремо, або взяті всі разом – це серйозна загроза та виклик для світової спільноти. Вони виявляють суспільство де є дисбаланс міжнародних відносин, низька ефективність чи просто немає бажання держав світу налагоджувати між собою плідну співпрацю з питань прав людини (право на життя, здоров'я, свободу, і, звичайно, на гідні умови праці).

Зазначені вище глобальні проблеми, їх небезпека, є певним поштовхом для представників еліт (міжнародних, національних) до об'єднання зусиль

зادля усунення існуючих загроз. Людство має вибір – крокувати й надалі до всесвітньої катастрофи, або зупинити, чи навіть знищити існуючі загрози, не давши їм шансу на руйнування майбутнього. Саме концепція сталого розвитку дає надію та альтернативу сучасному розвитку, що так нещадно руйнує довкілля та розорює ресурси, тому наразі вона відіграє величезну роль у формуванні нового шляху.

«Термін “сталий розвиток” офіційно був прийнятий на Всесвітній конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку, що проходила у Ріо-де-Жанейро 1992 року.» [1] Термін став результатом багаторічної роботи науковців, аналітиків та політиків, в якій узгодили та прийняли нові концептуальні ідеї. Світове товариство проклало шлях від критичного розуміння відносин людини з природою до певних політичних рішень, які є науково обґрунтованими і здійснюються на найвищому рівні світової співпраці. Дані рішення безпосередньо стосуються спільних зусиль у вирішенні проблем різних секторів життя та здійснюються на різних щабелях управління: від державної влади і до місцевого самоврядування.

Одним із перших проведених заходів можна вважати Всесвітню Конференцію ООН під назвою «Людина і навколишнє середовище», що була проведена 1972 року у Стокгольмі. Основне її спрямування було на пошуки шляхів та встановлення засобів, які могли забезпечити екологічно зорієнтований соціально-економічний розвиток, за допомогою якого люди мали би змогу покращувати свій добробут не на кшоду природному середовищу. Було введено поняття «екорозвиток», що відображало суть даного підходу.

Необхідність поняття сталого розвитку в якості базового, було достеменно доведено на Міжнародній комісії з навколишнього середовища і розвитку, під керівництвом норвезького прем'єр-міністра Гру Гарлем Брунтланн, у 1983 році. [1] Після цієї події почалося формування ідеологічного підґрунтя, а також методології оцінки наслідків глобалізації у міжнародно-правових документах. Почав відбуватися перехід від двомірної системи (еколого-економічна) до трьохмірної (соціо-еколого-економічна). Тут мається

на увазі збалансованість співіснування природних систем із суспільством та економікою. Суспільно-економічний прогрес не повинен завдавати шкоди навколишньому середовищу.

Існує декілька критеріїв для успішної реалізації задуманої парадигми:

- Економічна ефективність;
- Екологічна безпека;
- Соціальна справедливість. [4]

Необхідно зазначити один серйозний момент, пов'язаний з часом. Швидкість змін є достатньо значущим аспектом у сучасному розвитку. Наразі спостерігається найшвидша зміна світу за всю історію людства, через що населення просто не встигає спокійно реагувати на це. Людям необхідно більше часу для прийняття та осмислення нового, але глобальні проблеми не можуть чекати. Лише стрімка та узгоджена співпраця суспільства може встановити спільні дії на всіх рівнях. Утворюється, так званий, "еволюційний дисхроноз" [3]

Концепція сталого розвитку впроваджує нову методологію та підходи, завдяки чому з'являється можливість глобальної переоцінки. Доступними стають зміни, що стосуються усіх сфер існування. На рівнях від державного управління до місцевого самоврядування формуються програми необхідних заходів та упереджувальна політика.

«Поняття сталого розвитку включає в себе розвиток суспільства, що може вдовольнити свої потреби і при цьому не поставити під загрозу можливість своїх нащадків, також вдовольняти свої потреби» [1]

Існує також думка, що більш влучним було би таке поєднання слів, як «стійкий розвиток», адже слово «сталий» відповідає слову «стабільний», тобто такий, що не змінюється. Є ще декілька атрибутів даного явища, такі як сила, рівновага, що теж більше асоціюються зі словосполученням «стійкий розвиток».

Деякі фахівці вважають найбільш точним перекладом фразу «збалансований розвиток». Проте, у офіційних документах найчастіше зустрічається термін «сталий розвиток». Саме тому це поняття використовується у підручниках, навчальних посібниках та публікаціях.

Через те, що відбувається поширення використання терміну «сталий розвиток», розширюється і його вживання у територіальному та галузевому контекстах. Економіка, екологія та соціум – три складові сталого розвитку зображуються з боку забезпечення сталості свого внутрішнього розвитку, а також, мають впорядковані внутрішні складові.

Концепції сталого розвитку на всіх рівнях тісно переплітаються із стратегіями людського розвитку, розповсюдженими у світі. Термін «людський розвиток» зазначає, що збільшення можливостей вибору людством аспектів їхніх життів та перспектив розвитку є метою суспільного розвитку. Простежуються 3 основні компоненти – добробут людини, її здоров'я та освіченість. Разом вони нарощують людський потенціал, який є так званою «рушійною силою» сталого розвитку.

На початку 21 століття світова спільнота визначила основні «Цілі розвитку тисячоліття», які переплітаються з основними ідеями та концепціями сталого розвитку. Також, «Цілі...» являються певним орієнтиром для людства і можуть змінюватися та редагуватися дивлячись на повноту виконання, здобуті успіхи, або, навпаки, при виникненні труднощів при досягненні. Є інші концепції та ідеї, які народилися та розвиваються разом з ідеями сталого розвитку.

Розвиток даних ідей буде зростати і надалі, прокладаючи стежини до нових знань і необхідного досвіду при переході людства до засад сталості. Коли мова йде про глобальні загрози, позбутися їх лише стараннями обмеженої групи людей не вийде. Необхідне залучення мільйонів людей, які розуміють значущість, невідкладність та масштабність суспільних змін, які і призводять до сталого розвитку.

У сучасному світі природа залежить від людини так само, як і людина від природи. На першому плані має бути збереження природи, її захист від негативної діяльності людства. Охорона природи є дуже важливою, але не єдиною. Концепція сталого розвитку приділяє значну увагу і суспільному виміру з його складовими (політологічна, моральна, ідеологічна та культурологічна).

Важливим аспектом у збереженні цивілізації є свідоме ставлення поколінь до матеріальних та духовних життєвих проблем. Необхідно зберегти загальнолюдські цінності та гуманістичні традиції. Сталий розвиток має на меті збереження, як біологічного виживання так і збереження духовного потенціалу, його накопичення та передачу нащадкам.

Не всі дослідники сприймають даний підхід, в першу чергу через його недостатню з'ясованість, здебільшого концентруючи свою увагу на окремих атрибутах еколого-економічного розвитку та соціально-економічного. Цим пояснюється велика кількість розтлумачень терміну «сталий розвиток», і тих визначень, що вживаються для його трактування.

Об'єктивність сталого розвитку перетинається з характером процесів, які існують у суспільстві та природі. Природні баланс, цикли та явища, стабільна робота екосистем, обмежені земні ресурси та вплив безмежного Всесвіту на земні процеси являються об'єктивними речами та визначають людське життя як біологічний вид і у суспільстві.

Сталий розвиток відповідає за приведення людського життя та суспільного розвитку до гармонії відповідно з природними процесами. Це є необхідним для зниження ризиків катастрофи та збереження глобального балансу.

Людина – частина природи, яка існує під її прямим впливом. Стабільність багатьох критеріїв, які змінюються незначною мірою обмежують людську життєдіяльність. До них можна віднести температуру, радіоактивне випромінювання та хімічний склад. Неконтрольований усвідомлений вплив на природу людиною призведе до критичного дисбалансу природного середовища,

в свою чергу організм людини не зможе швидко адаптуватися до змінених умов. Тож, природний розвиток є щільно пов'язаним із суспільним. Тримаючи курс на сталий розвиток, людство має докласти виняткових зусиль при зміні особистісного чинника всесвітнього розвитку. Необхідно підлаштувати людську діяльність законам безперервної роботи екосистем, що надасть змогу зберегти фізичне існування людства.

Щоб втілити концепцію сталого розвитку у життя, врахувавши всі поєднання об'єктивних чинників із суб'єктивними необхідно виконати декілька етапів. А саме узгодити стратегію, сформулювати завдання, визначити методи та знайти засоби для їхнього розв'язання. Також важливим є усвідомлення заплутаності проблеми, яку необхідно вирішити. Мається на увазі керування стабільністю триєдиної системи «людина-природа-суспільство», де стабільність кожного компонента відіграє важливу роль.

Всеохопність завдання вказує на те, що для його вирішення зусиль лише урядів або спеціальних організацій буде недостатньо. Необхідно залучати владу та суспільство в цілому. Усі держави та їх прошарки населення мають брати участь у реалізації сталого розвитку, який має залучити всі рівні людського життя та управління (від глобального до безпосередньо кожного людського життя).

1.2 Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку

Організація Об'єднаних Націй - одна з найбільш впливових та вагомих організацій сучасності, що узгоджує дії скеровані на розв'язання глобальних проблем при залученні світової спільноти.

Станом на 2021 рік ООН об'єднує 193 країни і являється найбільш представницькою та універсальною організацією. [1] Тож, для переходу на сталий розвиток, ООН має змогу врегулювати та скоординувати сили майже всіх держав у світі для боротьби з глобальними проблемами.

На Міжнародній комісії ООН з довкілля та розвитку у доповіді Гру Гарлем Брунтланд «Наше спільне майбутнє» вперше була визначена концепція сталого розвитку і розгорнута ширше в 1992 році у Ріо-де-Жанейро на конференції ООН з проблем навколишнього середовища і розвитку. На тій же конференції була ухвалена стратегія дій «Порядок денний на XXI століття». [5]

Гру Гарлем Брунтланд у своїй доповіді зазначила невідкладність пошуків нової моделі для подальшого розвитку цивілізації. [5] Була визначена концепція сталого розвитку в якості основи взаємодії суспільства з природою на принципах збалансованого розвитку (економічного, соціального та екологічного). Така ідея завбачала задоволення потреб людини у майбутньому.

З того часу, поняття «сталий розвиток» було введено у загальний вжиток, а його концепція була введена у багатьох країнах до їхніх стратегій розвитку.

Перед конференцією у Ріо-де-Жанейро відбулась низка заходів, які характеризували зацікавленість світовою спільнотою у розв'язанні екологічних проблем.

Конференція в Ріо-де-Жанейро по праву вважається історичною через свою масштабність. 17 тисяч представників із 179 країн були присутні на цьому заході. [6] Швидке погіршення екологічної ситуації в усьому світі стало причиною такої масштабності.

За результатами Конференції було оприлюднено 5 головних документів:

«1. Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку.

2. Порядок денний на XXI століття.

3. Рамкова конвенція ООН щодо змін клімату.

4. Конвенція щодо збереження біологічного різноманіття.

5. Декларація щодо напряму розвитку, охорони та використання лісів.»

[1]

Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку має 27 основних засад, які скеровані на визначення модернізованого, чесного, всесвітнього партнерства завдячуючи формуванню інакших рівнів

співробітництва між країнами, основними секторами суспільства і громадянами. Дана декларація і наразі є першорядним документом у сфері природоохоронної діяльності та запровадженні сталого розвитку.

Порядок денний на ХХІ століття мав програмний характер та містив 40 розділів з функціями державних програм діяльності, які були спрямовані на встановлення сталого розвитку на певних рівнях (регіональний, локальний). [7] Серед головних напрямків діяльності, що були розглянуті у розділах, можна зазначити наступні: розповсюдження сталого розвитку у містах; корегування споживчої моделі; боротьба з бідністю; врегулювання динаміки сталого розвитку з демографічним; залучення проблеми навколишнього середовища до процесу ухвалення рішень; сукупність заходів, які стосуються збереження атмосфери та боротьби проти вирубки лісу; регулювання біотехнологічних процесів. Деякі розділи містили в собі інформацію про збільшення ролі «найважливіших суспільних груп» [1], до них відносяться жінки та діти, молодь, корінні мешканці, органи місцевого самоврядування, неурядові угруповання, профспілки, промисловці та фермери, науково-технічні та ділові кола. Наступні 8 розділів присвячувались проблемі запровадження створених напрямків діяльності і завдань сумісно з інституційними структурами та фінансовими механізмами.

Порядок денний на ХХІ століття (Agenda 21) по праву вважається головним документом Конференції в Ріо-де-Жанейро. [8]

Зазначений документ поклав початок глобальному світовому партнерству для отримання сталого розвитку суспільства. Було встановлено комплексний підхід до вирішення питань пов'язаних з розвитком та довкіллям. Уперше Порядок денний демонстрував організацію систематизованої спільної праці, реальні дії, які стосувались здійснення такого переходу визначались для усіх рівнів.

За Порядком денним, рекомендувалося для кожної країни окремо побудувати національну стратегію сталого розвитку, враховуючи потрібні природоохоронні заходи.

Проведення Конференції і утвердження Порядку денного було результатом плідної багаторічної праці, завдяки якій стало можливим об'єднати та зобразити в логічно упорядкованому вигляді підсумки досліджень.

Створення концепції сталого розвитку відбулось через засвідчення неможливості і надалі зберігати 3 головні практичні різновиди експлуатування природно-ресурсного потенціалу Землі, які існували на той момент. А саме західна модель, модель країн з плановою економікою, а також модель країн, що розвиваються. Вказані моделі провають невиправдані масштаби використання природних ресурсів планети з огляду на її потенціал; недіючі та безладні за еколого-економіко-соціальними принципами ідеї експлуатування даних ресурсів; нерівнозначний ресурсообмін, який призводить до стагнації та бідності.

Західна модель не підходить на роль орієнтира та загального взірця для всього суспільства, через її невимовно велику ресурсозатратність. Знадобиться ще кілька планет з такими як і у Землі ресурсами для того, щоб усе людство змогло досягти рівня споживання, на якому зараз знаходиться нечисленна спільнота держав з розвиненою ринковою економікою. Основне скупчення забруднюючих речовин розповсюджується по навколишньому середовищу саме через роботу виробництв, продукцію яких і споживають у країнах з такою моделлю.

Ще можна відокремити таку групу, як постсоціалістичні країни. У середині 80-х років ХХ століття вони мали параметри, приближені до тих, що були у країн з розвиненою ринковою економікою. На жаль, це досягалося шляхом гіперексплуатації та екстенсивного використання ресурсів природи. Це стало основною причиною їх відставання в економічній сфері та безпосереднього програшу в боротьбі з країнами де переважала ринкова економіка. Швидкість щорічного зростання економіки у країнах де царувала планова економіка почала падати. Така ситуація змусила замислитись та винести на поряд денний проблему невідкладності модернізації принципів, які і

визначали дію господарського механізму та загальне перетворення їх економіки.

Зараз, зважаючи на рівень успіху таких перетворень, деякі країни, що належали до даної групи, дивлячись на параметри та модель експлуатації природних ресурсів наздоганяють параметри країн із розвиненою економікою, інші наближаються до країн, що розвиваються.

Концепція, що була прийнята на Конференції в Ріо опирається на сприйняття винятковості теперішнього етапу людського існування і його життєдіяльності в природному середовищі, від якого залежить або його продовження, або завершення. Таке твердження спирається на зазначенні та визнанні дозволених меж антропо-техногенного навантаження на природне середовище, так званої «поворотної точки», після якої починається процес швидкої природної деградації, яка тягне за собою і людство.

Концепція зазначає, що на долю сучасного покоління звалилася велика відповідальність – необхідно об'єднатися та докласти титанічних зусиль для збереження свого існування, та щоб надати можливість до існування наступним поколінням.

Основною проблемою даного плану є встановлення характеру експлуатації природних ресурсів людиною, який надасть можливість повною мірою забезпечувати всі необхідні потреби зараз, та не приносив шкоди та збитків майбутнім поколінням.

Тож, головною ідеєю модернізації, яку людство має втілити у реальність у ході ґрунтовної зміни своїх стосунків з природою, корегуючи принципи експлуатації природних ресурсів, їх розподілу у процесах виробництва та кінцевого споживання, створюючи сучасні моральні засади, які будуть регулювати використання природних ресурсів і благ, є перехід до очікування на довгий проміжок результатів втручання у природне середовище, зміна всіх економічних та соціальних засад на основі цього, для того, щоб запобігти негавні наслідки для світу, які можуть проявити себе у короткій або довготривалій перспективі.

Через те, що сучасному поколінню необхідно зберегти природні ресурси своїм нащадкам, в своєму плануванні їм потрібно піти на свідомий компроміс, а саме віднайти баланс між своїми інтересами та потребами майбутніх поколінь.

Порядок денний на 21 століття, що був затверджений на Конференції в Ріо, адресований як насущним проблемам сучасності, так і негараздам, що можуть трапитися згодом. Основна мета Порядку – навчити людей вирішувати вже існуючі проблеми та підготувати до майбутніх. Даний документ показує всесвітню одностайність – ухвалення політичних обов’язків на найвищому ступені, які стосуються співпраці у питаннях з розвитку та навколишнього середовища. Порядок денний вказує, що за допомогою комплексного підходу у вирішенні питання розвитку та навколишнього середовища, уважніше відношення до цієї проблеми сприятиме задоволенню першочергових потреб, покращенню якості життя населення у світі, дієвішій охороні та більш доцільній експлуатації екосистем. Все це у результаті допоможе створити більш безпечне майбутнє. Ні одна держава у світі не може самотужки домогтися цього, проте це стає можливим при об’єднанні зусиль спираючись на глобальне партнерство, яке буде діяти в інтересах запровадження та дотримання сталого розвитку.

Основним питанням, що було висвітлено у червні 1992 року в Ріо-де-Жанейро на Конференції ООН стало те, що проблеми розвитку та навколишнього середовища не можуть розглядатися окремо одне від одного. [9] Було зазначено, що суспільство перебуває у вирішальній історичній миті – конфлікт між довкіллям та людиною досяг свого апогею і без термінової модернізації може статися катастрофа глобального масштабу. [9]

Проведення Конференції ООН з питань навколишнього середовища у Стокгольмі 1972 року стало наслідком утворення Програми ООН з довкілля (ЮНЕП) та значним поштовхом до створення відомств і міністерств з довкілля, а також до розквіту екологічної політики та дипломатії.

1980 року прийняли Всесвітню стратегію охорони природи (ВСОП), в якій поняття «сталий розвиток» було згадано вперше. [10] Саме починаючи з

80-х років заговорили про екологічний розвиток, що мав на меті збереження екосистем та природних комплексів.

У жовтні 1991 року була оприлюднена друга редакція Всесвітньої стратегії охорони природи, що мала заголовок «Турбота про планету Земля – Стратегія сталого життя». [11] У ній зазначалося, що будь-яка людська діяльність та розвиток повинні ґрунтуватися на захисті живої природи, збереженні складу, функціонування та різноманітності природних екосистем, тому що саме від них залежать і біологічні види. Основним фактором для цього є збереження та захист системи підтримки життєзабезпечення, біологічного різноманіття та підтримка доцільного користування ресурсами, що не відновлюються.

Генеральна Асамблея ООН затвердила резолюцію в грудні 1989 року, що стала поштовхом до проведення спеціальної конференції серед державних керівників і урядів. На цій конференції передбачалося розробити програми стійкого, екологічного та економічного розвитку суспільства. Планувалося провести 4 сесії для підготовки конференції. Перша у Найробі 1990 року, друга і третя у Женеві 1991 року та третя 1992 року у Нью-Йорку. [12]

Підготовчий комітет складався із трьох груп. Завданням першої була розробка проблеми збереження атмосфери, біорізноманіття та запаси суходолу. Друга група займалася «водними» питаннями, а саме проблемами океанів, морів та їх прибережних зон, а також ресурсами прісної води. У третій групі відбувався обмін думками стосовно правових, інституційних і організаційних елементів. Загалом, участь у підготовці взяли представники 170 держав. У той же час Міжурядовий переговорний комітет ООН проводив роботу з підготовки Рамкової конвенції про зміну клімату та в межах ЮНЕП – Конвенції про біологічне різноманіття.

Комісія ООН зі сталого розвитку була створена 1992 року. Серед основних прийнятих нею рішень можна виділити наступні:

- 1996 рік, було створено та оприлюднено індикатори сталого розвитку, спираючись на які, країни матимуть можливість порівнювати рівень розвитку та покроково розв'язувати наявні проблеми; [1]
- 2000 рік, у Декларації Тисячоліття ООН зазначили Цілі Розвитку Тисячоліття - основні напрями глобального розвитку до 2015 року; [13]
- 2003 рік, було визначено необхідний план заходів для впровадження сталого розвитку до 2017 року. Даний план було затверджено на сесії Генеральної Ассамблеї у Нью-Йорку, і він ґрунтується на дворічних «циклах виконання» необхідних завдань; [1]
- 2010 рік, розпочато перемовини між урядами стосовно «Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року» на Саміті ООН з питань оцінки прогресу в досягненні Цілей Розвитку Тисячоліття; [14]
- 2012 рік, виникла ідея визначити нову програму – Цілі Сталого Розвитку. З цього моменту розпочалась робота з формулювання нових орієнтирів сталого розвитку аж до 2030 року. Ідея створення нових цілей була запропонована під час підготовки до Конференції ООН Ріо+20. [1]

Головні пропозиції, що були оприлюднені під час Конференції ООН в Ріо-де-Жанейро, затвердили у 2002 році на Всесвітньому саміті зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі та розглядали у 2012 році на Конференції Ріо+20. [15] Остання мала на меті продуктивне вирішення питання, що стосувалося «переходу до зеленої економіки в контексті збалансованого (сталого) розвитку та подолання бідності і створення інституційної платформи сталого розвитку» і по праву вважається наймасштабнішим заходом порівнюючи з попередніми. До неї долучилося більше 45 тисяч людей з усього світу.

На жаль, за результатами проведеної Конференції Ріо+20, не була ухвалена достатня кількість сприятливих рішень. Втілення основних цілей, що

були зазначені на порядку денному, відбулось лише частково через відсутність необхідної згоди.

2015 року в Нью-Йорку було проведено Саміт ООН в межах 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН. Метою Саміту було встановлення Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року. [16] Дана подія є архіважливою для всього суспільства. Підіймалися питання сфер соціально-економічного розвитку, світового співробітництва, конкурентоспроможності, безпеки екології та енергетики. Робота, що була проведена за час підготовки, за своєю масштабністю побила усі рекорди. У результаті усі країни, що входять до ООН отримали завдання адаптувати ЦСР, зазначені на глобальному рівні під свою національну специфіку.

У підсумку відбулось затвердження Цілей Сталого Розвитку усіма державними лідерами. Генеральна Асамблея ООН оприлюднила Резолюцію «Перетворення нашого світу: Порядок денний розвитку у галузі сталого розвитку на період до 2030 року», що містить у собі 17 основних цілей та 169 завдань із розвитку. [17] Загалом, 193 країни орієнтуються на загальні Цілі Сталого Розвитку при цьому адаптуючи їх під власні національні особливості. [18]

Усі 17 ЦСР взаємопов'язані - вони визнають, що дії в одній галузі вплинуть на результати в інших, і що розвиток повинен збалансувати соціальну, економічну та екологічну стійкість. Країни зобов'язались надавати пріоритет прогресу тим, хто найбільше відстає. ЦСР призначені для подолання бідності, голоду, СНІДу та дискримінації жінок та дівчат. Творчі здібності, ноу-хау, технології та фінансові ресурси усього суспільства необхідні для досягнення ЦСР у будь-якому контексті. [25]

Людство не може очікувати на забезпечення сталого розвитку без миру, стабільності, дотримання прав людини та ефективного управління, заснованого на верховенстві права. Проте наш світ стає дедалі більше розділеним. Певні регіони знаходяться у стані миру, безпеки та процвітанням, а інші потрапляють

у, здавалося б, нескінченні цикли конфліктів та насильства. Це проблема, яку можна і необхідно вирішувати якомога швидше.

Збройне насильство та незахищеність мають руйнівний вплив на сталий розвиток держав, що в свою чергу має негативний вплив на економічне зростання і часто призводять до скарг, які тривають поколіннями. Сексуальне насильство, злочинність, експлуатація, тортури також поширені там, де є конфлікт або немає верховенства права, і країни повинні вживати заходів для захисту тих, хто найбільш вразливий.

ЦСР 16 має на меті значно зменшити усі форми насильства та співпрацювати з урядами та громадами з метою припинення конфліктів та незахищеності. Сприяння верховенству права та правам людини є ключовим для цього процесу, як зменшення потоку незаконних озброєнь та посилення участі країн, що розвиваються, в інститутах глобального управління. [26]

1.3 Аналітична схема дослідження

Механіка моніторингу ЦСР фокусується на національному рівні. Додатковий моніторинг відбувається також на регіональному та глобальному рівнях. Більше того, кожна основна тематична спільнота, така як охорона здоров'я, освіта, сільське господарство тощо, повинна мобілізувати, аналізувати та передавати дані про прогрес у досягненні своїх цілей. Такий тематичний моніторинг та огляд є важливим доповненням до офіційного моніторингу та огляду на національному, регіональному та глобальному рівнях. [43]

Вивчення тенденцій світового, регіонального та національного рівнів потребує насамперед можливостей порівнянь, які б спиралися на узгоджену систему індикаторів. У цьому сенсі варто зазначити, що ООН у своєму моніторингу спирається на систему індикаторів, яка перетворює ЦСР та їх завдання на інструмент управління, що допомагає країнам розробити стратегії впровадження та відповідно розподіляти ресурси, а також розробляти звітність

для вимірювання прогресу у напрямку сталого розвитку та допомагає забезпечити підзвітність усіх зацікавлених сторін у досягненнях ЦСР. [43]

Ціль № 16. Сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі установ на всіх рівнях.

Завдання та індикатори зазначеної цілі:

1) завдання 16.1 Значно скоротити поширеність всіх форм насильства та зменшити показники смертності від цього явища у всьому світі

Індикатор 16.1.1 Число жертв умисних вбивств на 100 000 чоловік в розбивці за статтю та віком

Індикатор 16.1.2 Число пов'язаних з конфліктами смертей на 100 000 чоловік в розбивці за статтю, віком і причиною

Індикатор 16.1.3 Частка населення, що за останні 12 місяців зазнала фізичного, психологічного і сексуального насильства

Індикатор 16.1.4 Частка осіб, які вважають, що в їхньому районі перебувати на вулиці на самоті безпечно;

2) завдання 16.2 Покласти край нарузі, експлуатації, торгівлі і всім формам насильства і тортур по відношенню до дітей

Індикатор 16.2.1 Частка дітей у віці від 1 до 17 років, які за останній місяць зазнали будь-якого фізичного покарання і / або психологічної агресії з боку тих, хто забезпечує догляд за ними

Індикатор 16.2.2 Число жертв торгівлі людьми на 100 000 чоловік в розбивці за статтю, віком і формі експлуатації

Індикатор 16.2.3 Частка молодих жінок і чоловіків у віці від 18 до 29 років, які зазнали сексуального насильства до досягнення ними 18-річного віку;

3) завдання 16.3 Сприяти верховенству права на національному та міжнародному рівнях і забезпечити всім рівний доступ до правосуддя

Індикатор 16.3.1 Частка жертв насильства, які в останні 12 місяців подали відповідну скаргу до компетентних органів або інші офіційно визнані механізми врегулювання конфліктів

Індикатор 16.3.2 Частка осіб, затриманих до винесення вироку, в загальній чисельності ув'язнених

Індикатор 16.3.3 Частка населення, яка брала участь за останні два роки в суперечці і скористалася офіційним або неофіційним механізмом врегулювання спору, в розбивці за типом механізму;

4) завдання 16.4 До 2030 року значно зменшити незаконні фінансові потоки і потоки зброї, активізувати діяльність з виявлення і повернення викрадених активів і вести боротьбу з усіма формами організованої злочинності

Індикатор 16.4.1 Загальний обсяг вхідних і вихідних незаконних фінансових потоків (в доларах США за поточними цінами)

Індикатор 16.4.2 Частка вилученої, знайденої або зданої зброї, незаконне походження або обставини придбання якої було відстежено або встановлено компетентним органом відповідно до міжнародних документів;

5) завдання 16.5 Значно скоротити масштаби корупції та хабарництва у всіх їх формах

Індикатор 16.5.1 Частка осіб, які за попередні 12 місяців хоча б один раз мали контакт з державними посадовими особами та які заплатили хабар державній посадовій особі чи від яких ця державна посадова особа вимагала хабар

Індикатор 16.5.2 Частка комерційних компаній, які за попередні 12 місяців хоча б один раз мали контакт з державними посадовими особами та які заплатили хабар державній посадовій особі чи від яких ця державна посадова особа вимагала хабар;

б) завдання 16.6 Створити ефективні, підзвітні та прозорі установи на всіх рівнях

Індикатор 16.6.1 Первинні витрати уряду у відсотковому відношенні до початкового затвердженого бюджету в розбивці за секторами (за кодами бюджетної класифікації або аналогічним категоріям)

Індикатор 16.6.2 Частка населення, задоволеного останнім досвідом використання державних послуг;

7) завдання 16.7 Забезпечити відповідальне прийняття рішень репрезентативними органами на всіх рівнях за участю всіх верств суспільства

Індикатор 16.7.1 Частка посад в національних і місцевих установах, в тому числі в законодавчих зборах; на державній службі; в судових органах, в порівнянні з національним розподілом в розбивці за віковою групою, статтю, ознакою інвалідності і групою населення

Індикатор 16.7.2 Частка населення, яке вважає, що процес прийняття рішень є всеосяжним і гнучким, в розбивці за статтю, віком, ознакою інвалідності і іншими групами населення;

8) завдання 16.8 Розширити і активізувати участь країн, що розвиваються в діяльності органів глобального регулювання

Індикатор 16.8.1 Частка країн, що розвиваються в членському складі міжнародних організацій і питома вага їх голосів;

9) завдання 16.9 До 2030 року забезпечити наявність у всіх людей законних посвідчень особи, включаючи свідоцтва про народження

Індикатор 16.9.1 Частка дітей у віці до п'яти років, народження яких було зареєстровано в цивільних органах, в розбивці за віком;

10) завдання 16.10 Забезпечити доступ громадськості до інформації та захистити основні свободи відповідно до національного законодавства та міжнародних угод

Індикатор 16.10.1 Число підтверджених випадків вбивства, викрадення, насильницького зникнення, довільного затримання і тортур журналістів і пов'язаних з ними представників засобів масової інформації, профспілкових діячів і правозахисників за останні 12 місяців

Індикатор 16.10.2 Число країн, в яких прийняті та діють конституційні, законодавчі та / або політичні гарантії доступу громадян до інформації;

11) завдання 16.a Зміцнити відповідні національні установи, в тому числі завдяки міжнародній співпраці, з метою нарощування на всіх рівнях - зокрема в країнах, що розвиваються - потенціалу в справі запобігання насильству та боротьби з тероризмом і злочинністю

Індикатор 16.a.1 Наявність незалежних національних правозахисних інститутів, що діють відповідно до Паризьких принципів;

12) завдання 16.b Заохочувати і впроваджувати в життя недискримінаційні закони і політику в інтересах сталого розвитку

Індикатор 16.b.1 Частка осіб, які повідомили про те, що за останні 12 місяців вони особисто піддавалися дискримінації або переслідуванням на підставах, дискримінація за якими заборонена відповідно до міжнародних стандартів у галузі прав людини. [44]

Слід зазначити, що регіональні та національні системи індикаторів проходять певну адаптацію з урахуванням специфіки країн й за необхідністю можуть бути модифіковані.

Серед особливо вагомих є система моніторингу ЄС де Європейська Комісія зобов'язується контролювати прогрес у напрямку ЦСР в контексті ЄС. Євростат очолив розробку довідкової системи показників для цієї мети у тісній співпраці з іншими службами Комісії та організаціями держав-членів Європейської статистичної системи. Робота з вибору списку показників ЦСР ЄС проходила відкритим та всеохоплюючим способом, залучаючи комітети Ради (Комітет із зайнятості, Комітет із соціального захисту та Економічний і фінансовий комітет), Європейський статистичний консультативний комітет, агенції ЄС, такі як Європейське агентство з навколишнього середовища, неурядові організації, наукові кола та інші міжнародні організації. Багато пропозицій було перевірено з урахуванням попередньо встановлених принципів та критеріїв щодо відповідності політики та вимог до якості. Комітет

Європейської статистичної системи прийняв показники ЦСР ЄС, встановлений у травні 2017 року. [28]

Адаптовані завдання та індикатори ЦСР 16 для України виглядає наступним чином (додаток І).

У ході даного дослідження було використано ряд методів, серед яких метод системного аналізу, за допомогою якого було розглянуто та проаналізовано регіональні досягнення ЦСР 16 по світу в цілому та Україні зокрема, метод порівняння та групування даних, який був застосований для порівняння досягнень базових індикаторів ЦСР 16 за областями України, порівняння цих досягнень за регіонами світу, а також впливу коронавірусу на результати досягнень ЦСР 16 у світі. Історичний метод знадобився при дослідженні виникнення, формування та впровадження сталого розвитку у хронологічному порядку. Описовий метод знадобився для представлення ролі ООН у визначенні засад сталого розвитку.

РОЗДІЛ 2.

ГЛОБАЛЬНИЙ ПОСТУП ТА РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ У РЕАЛІЗАЦІЇ ЦСР 16

2.1 Глобальний поступ у реалізації ЦСР 16 та вплив COVID-19

Пандемія COVID-19 є набагато страшнішим явищем, ніж просто криза в області охорони здоров'я. Існує загроза утворення глибоких соціальних, економічних та політичних шрамів, які будуть загоюватися ще багато років. Для можливості створення мирного, справедливого та інклюзивного суспільства після спалаху ковіду було створено широкий спектр важливих настанов, політичних документів, відеозвернень та інших всеосяжних ресурсів для реагування на різні виклики та можливі кризи, спричинені пандемією. [22]

Добровільний національний огляд Самоа зазначає, що кілька ключових консультаційних процесів, пов'язаних з оглядами, зокрема щодо збору даних, таких як консультації з ключових секторів, результати Дослідження доходів та витрат домогосподарств 2018, Демографічні та медичні дослідження та множинні кластерні опитування були відкладені через кризу Covid-19. Це призвело до того, що Робоча група ЦСР повернулася до використання всіх минулих переписів населення та національних звітів та інших відповідних джерел даних, щоб завершити матрицю. Враховуючи обмеження, Самоа вдається до електронних консультацій, щоб допомогти у завершенні збору даних, отриманні відгуків та коментарів до проєкту, а також для подальших консультацій з державними зацікавленими сторонами, НУО та приватним сектором. [21]

Добровільний національний огляд Замбії зазначає, що внаслідок спалаху пандемії коронавірусу та відповідно до вказівок Всесвітньої організації охорони здоров'я щодо запобігання та контролю поширення вірусу було зменшено кілька прямих контактів із зацікавленими сторонами. Деякі

заплановані фізичні зустрічі були замінені електронними засобами взаємодії та спілкування. [21]

Звіт Еквадору містить повний розділ про COVID-19 та можливий вплив на завдання ЦСР. Проте немає обговорень щодо впливу ковіду на створення даних, збір або моніторинг. Секретаріат технічного планування "План Еквадору" передбачає, що в рамках формулювання нового Національного плану розвитку на період 2021-2025 рр. будуть включені конкретні цілі для подолання кризи, спричиненої COVID-19. [21]

Російський звіт містить розділ, в якому описуються заходи, прийняті в Росії у відповідь на Covid-19, з їх взаємозв'язком із актуальністю для досягнення відповідних ЦСР. Що стосується ЦСР 16, у цьому розділі згадується карантинний режим, який застосовувався в Росії (за деякими мінімальними винятками) протягом 30 березня - 30 квітня 2020 р. Зокрема, описуються зусилля держави у підтримці якості освіти за допомогою Інтернет-ресурсів, різні онлайн-ініціативи, створені під час карантину, для підтримки людей загалом та для з'ясування будь-яких питань, які вони могли мати на той час, та заходи для підтримки вразливих людей, такі як волонтерські організації та державні ініціативи, що надають допомогу в повсякденному житті, а також медична та психологічна допомога. Не має конкретного обговорення впливу COVID на створення, збір та моніторинг даних. [21]

Звіт Непалу включає окремий розділ, що обговорює COVID-19 та його вплив на основні сектори Непалу, а також посилення та надає відповідні коментарі у всьому звіті з цього приводу. Зазначається, що широкі наслідки пандемії та її потенціал посилення існуючої нерівності та вразливості мають значення для ЦСР 16. Поєднуючи негативні наслідки землетрусу 2015 року та поширення пандемії COVID-19 виникають потенційно довгострокові негативні наслідки для життя та засобів існування непальського народу. Вплив пандемії на систему охорони здоров'я Непалу та її фіскальне і загальне економічне становище матиме серйозні наслідки для її потенціалу, ресурсів та мобілізації

партнерських відносин для ЦСР, включаючи ЦСР 16, а отже, їх ефективного впровадження. Добровільний національний огляд зазначає, що за зменшення економічної активності та надходження грошових переказів можна очікувати зростання рівня бідності та продовольчої незахищеності. Крім того, з переключення уваги на COVID-19, програми вакцинації та лікування інших захворювань зазнають негативного впливу. Це також позначається на освіті, і особливо перехід до цифрового навчання може збільшити існуючий розрив між багатими та бідними. [21]

Сталий розвиток і досі має значну загрозу у вигляді конфліктів, недостатньої захищеності, слабких інститутів та обмеженого доступу до правосуддя. З моменту систематичного збору статистичних даних, що вказують на кількість осіб, які рятувалися від війни, конфліктів та переслідувань, у 2019 році зазначено найвищий показник, що перевищує 79,5 млн. Проблема відсутності реєстрації народжень призводить до того, що кожна четверта дитина не має юридичної особи. В свою чергу це призводить до обмеження їхніх прав і в інших сферах життя. Через пандемію COVID-19 світ знаходиться під загрозою зростання та посилення нестабільності. У березні 2020 року Генеральний секретар закликав до термінового всесвітнього припинення вогню і надання гуманітарної допомоги. [40]

Щодня 100 мирних жителів - включаючи жінок та дітей - гинуть у збройних конфліктах, незважаючи на захист, передбачений міжнародним правом. [40]

Відповідно до міжнародного права, цивільне населення повинно бути захищене у збройних конфліктах. Проте ООН зафіксувала щонайменше 106 806 смертей серед цивільного населення в 12 найбільших за кількістю смертей збройних конфліктах у світі в період з 2015 по 2017 рік. Це означає, що в середньому 11,9 смертей серед цивільного населення на 100 000 населення щороку; кожна восьма з цих смертей була жіночою або дитячою. Більша частина смертей серед цивільного населення спричинена важким озброєнням та вибухонебезпечними боєприпасами, далі ідуть смерті від закладених вибухових

речовин та боєприпасів, що не вибухнули. Понад 20 000 мирних жителів було вбито або поранено в 10 конфліктах у 2019 році, що є лише часткою від фактичної кількості. (додток А) [40]

Загроза COVID-19 зростає за наявності збройних конфліктів, коли через бойові дії відбулось спустошення системи охорони здоров'я, переселення людей, яких змусили жити в невідходящих умовах з незначним або відсутнім доступом до основних послуг. Такі страждання цивільного населення могли б значно зменшитися, якби сторони конфлікту дотримувались міжнародного гуманітарного законодавства та законів про права людини. Потрібно зробити більше для запобігання, зменшення та вирішення постійних конфліктів. [40]

Потрібні активніші зусилля для зменшення глобального рівня вбивств, який падає занадто повільно. [40]

Світовий рівень умисних вбивств повільно знижувався - з 6,8 на 100 000 населення у 2000 році до 5,9 у 2015 році та 5,8 у 2018 році. Це означає приблизно 440 000 жертв вбивств у всьому світі (81% чоловіків та 19% жінок) щороку. Дві третини жертв вбивств проживають в Африці на південь від Сахари (36%) та Латинській Америці і Карибському басейні (33%). Щоб суттєво зменшити всі форми насильства, потрібні потужніші зусилля щодо скорочення глобального рівня вбивств. Якщо тенденції 2015–2018 років продовжуватимуться, показник на 100 000 населення становитиме приблизно 5,2 у 2030 р., загальне зниження дорівнюватиме приблизно 12%. (додток Б) [40]

Політика, прийнята урядами після пандемії COVID-19, по-різному впливала на поширеність вбивств у різних країнах. Тенденції свідчать, що карантинні заходи навряд чи вплинули на насильство в країнах Латинської Америки з високим рівнем вбивств, але інтенсивні карантинні заходи в європейських країнах з низьким рівнем вбивств, здається, різко зменшили рівень насильства. [40]

Діти регулярно зазнають численних форм насильства, багато з яких не визнаються та не повідомляються. [40]

Діти зазнають різних форм насильства - фізичного покарання та психологічної агресії, торгівлі людьми та сексуального насильства. [40]

Насильницькі форми дисципліни широко поширені, незважаючи на їх згубний та часто травмуючий вплив. Майже вісім із десяти дітей віком від 1 до 14 років зазнали певної форми психологічної агресії та / або фізичного покарання вдома в 69 країнах (переважно з низьким та середнім рівнем доходу) за наявними даними з 2012 по 2019 рік. [40]

Торгівля дітьми є глобальною проблемою, здебільшого пов'язаною із сексуальною експлуатацією та примусовою працею. У 2016 році діти становили майже третину виявлених жертв торгівлі людьми в усьому світі (23% дівчаток та 7% хлопців). Великі області безкарності за цей злочин все ще існують, навіть незважаючи на те, що в більшості країн діє всебічне законодавство про торгівлю людьми. Однак нещодавно кількість засуджених почала збільшуватися у відповідь на покращення розкриття. [40]

Сексуальне насильство, одне з найбільш тривожних порушень прав дітей, сильно занижується. Відсутність необхідних даних також обмежує розуміння повного масштабу проблеми. Дещо більше, ніж у кожній четвертій країні із наявними даними, щонайменше 5% жінок у віці від 18 до 29 років повідомляли про те, що зазнали сексуального насильства в дитинстві. [40]

Вплив COVID-19 на ризик зростання насильства та експлуатації над дітьми через карантинні умови та пов'язане з цим закриття шкіл, які торкнулись більшості дітей у всьому світі, досі в основному невідомий. У деяких країнах спостерігається сплеск повідомлень про насильство над дітьми вдома. Крім того, використання Інтернету для дистанційного навчання може збільшити схильність дітей до кібер-знущань та ризикованої поведінки в Інтернеті. [40]

Усі ці форми насильства можуть мати руйнівні наслідки для життя мільйонів дітей по всьому світу. Потрібні термінові дії для пропаганди та інвестування в ефективні рішення щодо захисту дітей. [40]

Вплив COVID-19 є однією з багатьох нелюдських умов, з якими стикаються особи, що перебувають у в'язниці, часто без суду. [40]

Доступ до правосуддя для всіх повинен забезпечити справедливий судовий розгляд протягом досить короткого проміжку часу. Однак 31% ув'язнених в усьому світі утримується під вартою, засуджені за злочин - рівень, який не знижувався з 2005 року. Значне зростання за останні 3 роки було зафіксовано у всіх регіонах Азії та Океанії. [40]

Переповненість в'язниць залишається серйозною проблемою в багатьох країнах, що часто призводить до нелюдських умов, порушення прав людини, насильства серед ув'язнених та зменшення перспектив реабілітації. Перенаселеність прискорює поширення COVID-19 у в'язницях по всьому світу через тісні приміщення та часту відсутність захисного спорядження та доступу до належної медичної допомоги. Із 190 країн світу, які мають доступні дані, майже 60% мали кількість ув'язнених, що перевищувала кількість в'язниць; 13% країн мали від 120 до 149%, а 28% країн – 150% або більше. (додаток В) [40]

Захисники прав людини, журналісти та профспілкові діячі занадто часто стають об'єктами жорстоких нападів. [40]

В усіх регіонах люди, які захищають права людини та основні свободи інших, є об'єктами жорстоких нападів. З 2015 по 2019 рік Організація Об'єднаних Націй зафіксувала щонайменше 1 940 вбивств та 106 примусових зникнень правозахисників, журналістів та профспілкових діячів у 81 країні, причому понад половина вбивств сталася в Латинській Америці та Карибському басейні. У 2019 році було зареєстровано 357 вбивств та 30 примусових зникнень у 47 країнах. Незважаючи на те, що кількість 2019 року становить найнижчу кількість вбивств журналістів на рік за останні десять років, журналісти все частіше зазнають вербальних та фізичних нападів, у тому числі в Інтернеті, у зв'язку зі своєю роботою. Зокрема, жінки-журналісти стають жертвами домагань в Інтернеті. Це підкреслюється помітним зростанням поширеної ворожої риторики, спрямованої на ЗМІ та журналістів. [40]

Зараз більшість країн мають закони про свободу інформації, але їх впровадження може бути посилено. [40]

Право на інформацію, яку мають державні органи, є невід'ємним аспектом свободи вираження поглядів і служить механізмом підтримки відкритості та підзвітності уряду, а також посиленого розширення можливостей та рівності між усіма соціальними групами. Досягається прогрес у забезпеченні цього права через політику та закони, що зобов'язують. Зараз такі закони прийняті 127 країнами, принаймні 27 прийняли гарантії з 2014 року. Однак із 73 опитаних державних органів лише 58% провели спеціалісти з питань права на інформацію для своїх інформаційних службовців. Той самий відсоток повідомив про рекомендації щодо публікації запитів для населення. Результати опитування свідчать про те, що наглядові та апеляційні органи (на відміну від багатоцільових органів) повинні бути важливими компонентами правоохоронних органів та спеціалізованих структур, що мають доступ до інформації. [40]

2.2 Регіональні особливості у реалізації ЦСР 16

Сорок одна країна, яка надала звіт у 2020 році, містить спеціальний розділ про ЦСР 16.

Звіт Вірменії містить окремий розділ, присвячений ЦСР 16, який включає такі підрозділи: доступ до правосуддя та захист прав людини; боротьба з корупцією; ефективні, підзвітні та інклюзивні установи; захист навколишнього середовища та боротьби зі зміною клімату.

У звіті Гондурасу міститься розділ, спеціально присвячений ЦСР 16, що повідомляє головним чином про зменшення кількості вбивств, контроль над корупцією, вдосконалення державних установ та їх прозорості, а також права людини, зокрема захист робочих та вразливих верств населення.

Звіт Марокко містить окремий розділ для кожної ЦСР, включаючи і ЦСР 16. Кожен розділ включає три підрозділи, що детально описують поточний стан

розвитку ЦСР, основні виклики, з якими стикається Марокко при отриманні ЦСР, та стратегії і програми, що реалізуються для отримання ЦСР.

Російський звіт містить конкретний розділ про ЦСР 16, де детально обговорюється кожне з її завдань. Крім того, преамбула звіту містить короткий висновок щодо прогресу по кожній ЦСР, у тому числі і ЦСР 16.

Звіт України включає вичерпний розділ, що стосується ЦСР 16. Він визначає дев'ять завдань, які відстежують, але не ідентичні, дванадцяти завданням ЦСР 16 на глобальному рівні. Україна визначила 24 індикатори цільових показників, але дані недоступні для трьох. З 21, що вимірюються, 18 демонструють позитивну динаміку, у тому числі 10, для яких досягнення цільових значень, встановлених на 2020 рік, є реальним.

Вся ця інформація викладена в детальній діаграмі, яка легко читається та розуміється. Звіт визначає конкретні досягнення та позитивні тенденції, а також бар'єри для прогресу. Він також включає перелік пунктів дій, які необхідно вжити, щоб забезпечити досягнення ЦСР 16 в майбутньому.

43 з 45 держав-членів, що звітували у 2020 році, заявили, що їхні звіти були результатом всеохоплюючого та спільного процесу з різними зацікавленими сторонами. Рівень деталізації надавався різним.

Звіт Австрії був продуктом широкого та прозорого підходу. Понад 40 організацій брали активну участь із самого початку у всіх етапах процесу складання огляду. У звіті було враховано внески високопоставлених політичних представників, представників громадянського суспільства, наукового співтовариства, бізнесу та молоді.

Бангладеш застосував підхід цілого суспільства для впровадження ЦСР із залученням уряду, партнерів з розвитку, приватного сектору, наукових кіл, місцевих органів влади та членів парламенту. У звіті також зазначається, що на початковому етапі впровадження ЦСР на відповідні міністерства / підрозділи було покладено відповідальність за виконання завдань ЦСР. З метою прискорення механізму координації з апарату прем'єр-міністра 17 міністерств

було делеговано як координаційні для ЦСР, відповідальність яких полягала б у координації цільової звітності про прогрес.

Щоб очолити процес підготовки звіту, засідання «Комітету з впровадження та перегляду ЦСР» очолив головний координатор (Управління у справах ЦСР), ОУП. У зустрічі взяли участь усі відповідні секретарі та приватний сектор. Було вирішено, що всі цілеспрямовані координаційні міністерства подаватимуть цільові звіти про прогрес. Перш ніж подавати свій цільовий звіт, усі координаційні міністерства завершуватимуть цілеспрямовані консультації з відповідними керівниками, приватним сектором, науковими колами, партнерами з розвитку та подаватимуть звіт у встановленому форматі до Відділу загальної економіки Комісії з планування Бангладешу.

Уряд Фінляндії запропонував зацікавленим сторонам, включаючи міста, підприємства та регіональні органи влади, надати власні оцінки прогресу, досягнутому в рамках звіту. 57 учасників громадянського суспільства оцінили результати діяльності Фінляндії по кожній ЦСР. Звіт також включає розділи, написані саамами, єдиною групою корінних народів в ЄС. Також Аландські острови, які є автономним, демілітаризованим архіпелагом біля узбережжя Фінляндії, зробили внесок у звіт про підхід і заходи Аландських островів до Порядку денного 2030 року.

Перший звіт Малаві - це демонстрація прихильності до виконання Порядку денного 2030 року. Незважаючи на те, що процес звіту проводився в складних умовах, особливо завдяки COVID-19, уряд через Національну комісію з планування прагнув забезпечити відкритість, загальність, прозорість та користь від активної участі системи ООН, неурядових організацій, наукових кіл та інших ключових зацікавлених сторін. Використовуючи асортимент консультаційних майданчиків, уряд відкрив простір для активного залучення та діалогу між усіма зацікавленими сторонами, включаючи тих, хто знаходиться у найбільш важкодоступних областях, дотримуючись принципу нікого не залишати позаду.

Уряд створив дві координаційні та управлінські структури для нагляду за підготовкою звіту. Сюди входять Національний керівний комітет та Основний технічний комітет. Малаві також вирішив використати існуючу структуру галузевих робочих груп, які вже беруть участь у впровадженні та моніторингу ЦСР. Робочі групи секторів, за участю яких очолювали відповідні урядові міністерства та партнери з питань розвитку, відіграли ключову роль у внесенні відповідних та достатніх внесків у підготовку звіту. Інформаційні прогалини, виявлені внаслідок підготовки, були усунені шляхом залучення зацікавлених сторін, консультацій та семінарів. Крім того, для заповнення інформаційних прогалин також використовувались онлайн-опитування, інтерв'ю з ключовими інформаторами, оціночні семінари, фотографії, тематичні дослідження та історії, що стосуються людських інтересів. Наскільки це було можливо, дезагреговані дані були зібрані та перевірені за допомогою низки семінарів ключових зацікавлених сторін та врешті-решт відредаговані відповідними головними секретарями.

Крім того, Малаві провела кілька контактів із зацікавленими сторонами. Консультації проводились між різними районними радами шляхом проведення оціночних зустрічей з молоддю, районним виконавчим комітетом та інтерв'ю з ключовими інформаторами. Ці важливі спостереження призвели до рекомендацій щодо прискорення впровадження ЦСР у країні. Центр розвитку людей провів консультації з групами лесбіянок, геїв, бісексуалів, трансгендерів та інтерсексуалів (ЛГБТІ). Було відмічено, що ЛГБТІ-спільнота стикається з різними проблемами, які формуються законами, політикою та практикою, і які покладаються на соціальні, релігійні та культурні норми. Домовленості про одностатеві стосунки між двома дорослими не лише криміналізувались, але й піддавались жорсткій стигматизації, в результаті чого ЛГБТІ-особи були змушені залишатися в підпіллі.

Для підтвердження своїх знань та рівня участі в процесі ЦСР, у Малаві проводились консультації з особами з інвалідністю. Кілька установ, відповідальних за людей з інвалідністю, були запрошені на зустріч в зумі. Деякі

з представницьких установ включали Малавійську раду обмежених сил, Малавійський союз сліпих, збереження зору та Федерації інвалідності в Малаві.

Сорок чотири країни, які звітують у 2020 р., вказують на участь приватного сектору у звітуваннях та реалізації Порядку денного на 2030 рік.

Індійський звіт включав внески організацій громадського суспільства, неурядових організацій та приватного сектору. Консультації з різними зацікавленими сторонами, включаючи приватний сектор, були критично важливими для процесу підготовки звіту. Одним із перших кроків, зроблених для підготовки звіту, було складання карти всіх ключових зацікавлених сторін в ОГС та приватному секторі. Процес підготовки звіту дав чудову можливість посилити взаємодію з приватним сектором щодо ЦСР. У недалекому минулому витрати приватного сектору в рамках ініціатив з корпоративної соціальної відповідальності були основним каналом залучення приватного сектора до ЦСР. Однак процес підготовки звіту породив посилене прийняття принципів ділової відповідальності і стійкості та поширення свідомості серед лідерів галузі.

Добровільній національний огляд Непалу зазначає, що приватний сектор брав участь у створенні звіту. Серед них були представники Федерації непальських торгово-промислових палат, Конфедерації непальських галузей промисловості, Непальських торгових палат, Федерації котеджних і малих підприємств Непалу та Національної бізнес-ініціативи. Приватний сектор бере участь у Комітеті з впровадження та моніторингу ЦСР та 7 тематичних комітетах. Вони також беруть участь у підготовці та реалізації плану ЦСР, а також у створенні системи моніторингу та оцінки ЦСР в Непалі. Добровільній національний огляд зазначає, що приватний сектор повинен відігравати важливу роль у реалізації ЦСР, і уряд прагне продовжувати посилювати співпрацю з приватною сферою. Більше того, установи приватного сектору інтегрують суть ЦСР на промислових підприємствах і планують інтегрувати порядок денний ЦСР у свої окружні відділи в різних провінціях. Місцева мережа ООН Глобального договору також згадується як розширення своїх

ділових будинків у приватному секторі для інтеграції порядку денного ЦСР шляхом узгодження своїх стратегій та операцій з принципами прав людини, праці, довкілля та боротьби з корупцією. Добровільний національний огляд зазначає, що використання ІКТ, великих даних та інших технологій, що розвиваються, буде критично важливим для прискорення впровадження, сприяння партнерству і моніторингу та оцінки.

Більшість країн обговорювали права людини у своїх звітах, а деякі чітко пов'язують Добровільний національний огляд із звітуваннями про права людини, включаючи Універсальний періодичний огляд до ЦСР16.

Коста-Рика представила свій третій національний звіт про ситуацію з людьми в країні під час 33-ї сесії Робочої групи УПО, яка відбулася 13 травня 2019 року в Женеві, Швейцарія. Під час сесії делегація Коста-Рики отримала загалом 212 рекомендацій, і 20 вересня 2019 року уряд Коста-Рики вирішив повідомити УПО про те, що країна прийняла рішення прийняти 194, частково прийняти 3, взяти до відома 12 та відхилити 3 рекомендації. Це дозволило б державі забезпечити ефективне виконання зобов'язань, взятих у галузі прав людини, до наступного національного огляду, запланованого на 2024 рік. Зазначені 212 рекомендацій різними способами пов'язані із ЦСР через їх завдання та показники, аналізуються для того, щоб пов'язати їх із різними ЦСР та визначити кількість або відсоток рекомендацій, пов'язаних із кожною із ЦСР. З найбільшою кількістю пов'язаних рекомендацій була ЦСР 16, яка пов'язана з 65,5% цих рекомендацій.

Непальський Добровільний національний огляд коротко зазначає, що національні звіти, пов'язані з правами людини, Конвенцією про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок та Конвенцією про ліквідацію всіх форм расової дискримінації були включені в огляд. [21]

Всі арабські країни дотримуються принципів сталого розвитку, після прийняття Порядку денного до 2030 року. Станом на 2019 рік, 15 країн також подали добровільні національні огляди, де детально описують своє бачення та наслідки для їхнього національного контексту.

Виданий політичний документ ПРООН під назвою «Не залишаючи нікого позаду інклюзивного громадянства в арабських країнах» зазначає прогрес у галузі освіти, охорони здоров'я та рівня життя, що супроводжується силами відчуження, які систематично залишають певні соціальні групи позаду.

Жінки доклали зусиль в успішності розвитку завдяки значному зростанню їхньої грамотності та освіти, але їхній доступ до економічних можливостей все ще обмежений, а насильство за гендерною ознакою продовжує поширюватися. Незаперечний прогрес був досягнутий, наприклад, в Тунісі, де в Конституції 2014 року зазначено, що громадяни чоловічої та жіночої статі мають рівні права та обов'язки без будь-якої дискримінації. Незважаючи на те, що рівність перед законом поступово впроваджується, в арабському регіоні досі немає жодної країни, де б це було досягнуто. Впровадження недискримінаційних законів та загальної системи гендерних норм є однаково важливими для досягнення гендерної рівності, але без юридичної рівності багато ЦСР будуть недосяжними.

Незважаючи на те, що загальна картина зображує соціально-економічне поліпшення, ці результати нерівномірно розподілені між різними групами суспільства. Вкладати інвестиції в економіку та інфраструктуру часто надають перевагу у певні зони, залишаючи позаду цілі регіони та нехтуючи сільськими районами. Швидка урбанізація дала багатьом доступ до кращих можливостей, але це відбувається поряд із неформальними поселеннями, що відображають сучасні особливості бідності та несправджені очікування.

Порушені соціальні домовленості спричинили серйозні конфлікти та напруженість, в деяких випадках скасувавши попередні досягнення розвитку та ускладнивши досягнення ЦСР до 2030 року. Сьогодні в деяких арабських країнах прагнення людей до миру та добробуту затьмарюються щоденними занепокоєннями, занурюючи найуразливіших людей глибше в нещастя. Як результат, гуманітарні потреби часто домінують у дискусії щодо розвитку регіону, розмиваючи бачення кращого майбутнього.

Незважаючи на тривалу нестабільність, яку спостерігають і відчувають у деяких країнах, у регіоні почала спостерігатись деескалація інтенсивності конфліктів. Зниження смертей на 73%, пов'язаних з боями, у період між 2014 та 2018 роками, що частково пов'язано із загибеллю Ісламської держави в Іраку та Леванті (ІДІЛ). Кількість жертв тероризму також зменшилась на 41% між 2014 і 2017 роками.

Загалом, арабські країни можуть мобілізувати свій потенціал та ресурси для прийняття рішень, які реагуватимуть на прагнення людей і будуть спиратись на три основні стовпи забезпечення стійкості в регіоні: мир і справедливість; створення нових можливостей; та інклюзивність. [20]

Ключова регіональна статистика ЦСР 16 в Латинській Америці та Карибському басейні.

Рівень вбивств становить 22,1 особи на 100 000 жителів, рівень нападів - 229,5 на 100 000 жителів, а рівень сексуального насильства - 60,6 на 100 000 жителів регіону. У 2017 році в 19 країнах регіону 2559 жінок стали жертвами феміциду. [41]

У середньому 29,8% представників законодавчих органів Латинської Америки та Карибського басейну були жінками, що є найвищим показником у світі у травні 2018 року. Середні показники участі жінок у вищих судах Латинської Америки становили 29,2% у 2017 році. Частка обраних жінок-мерів менше 15% у більшості (20) країн Латинської Америки та Карибського басейну, а середній показник по Латинській Америці за 2017 рік становив лише 14,6%. [41]

З числа молодих людей, з якими проводили консультації на Латиноамериканському та Карибському молодіжному форумі до 2030 року (що відбувся в рамках третього засідання Форуму країн Латинської Америки та Карибського басейну з питань сталого розвитку), 65% вважали, що їх право на доступ до правосуддя було певним чином обмежено, 56% вважали себе жертвами безкарності в системі правосуддя своєї країни, 74% були свідками корупційних діянь у своїх найближчих колах, 95% вважали, що корупційні дії

залишалися безкарними, а 100% вважали корупцію прихованою проблемою, яка обмежує розвиток. 65% опитаних молодих людей не вважали, що існуючі механізми участі громадян є всеосяжними та репрезентативними, а 81% не вважали, що молодь була представлена в процесі прийняття рішень. [41]

Одна країна ратифікувала Регіональну угоду про доступ до інформації, участь громадськості та правосуддя в екологічних питаннях у Латинській Америці та Карибському басейні (Escazú Agreement), а 16 її підписали. [41]

У Карибському басейні молоді люди є як основними жертвами, так і виконавцями злочинів. Особи віком від 17 до 29 років здійснюють 80% кримінальних переслідувань, і багато жертв насильницьких злочинів належать до тієї самої вікової групи. Як жертви, так і особи, які вчинили злочини, частіше належать до нижчих соціально-економічних груп. [41]

Жодна з країн Карибського басейну не має законодавства, яке повністю забороняє фізичні покарання хлопчиків, дівчаток та підлітків. [41]

Ключові повідомлення регіону з питань, що стосуються ЦСР 16 та її завдань

Угода Escazú - перший регіональний екологічний договір у Латинській Америці та Карибському басейні - є ключовим фактором для досягнення Порядку денного 2030 в цілому, зокрема ЦСР 16 та її завдань. Це основний інструмент для розширення прав і можливостей людей та забезпечення включення та рівності. Угода зосереджена на людях, що перебувають у вразливих ситуаціях, та на захисниках екологічних прав людини, яким погрожували та вбивали за захист території та навколишнього середовища в Латинській Америці та Карибському басейні, що було визначено як найбільш небезпечний регіон у цьому відношенні. Угода Escazú має чіткий зв'язок із глобальними зобов'язаннями щодо зміни клімату (Рамкова конвенція ООН про зміну клімату та Паризька угода). [41]

Доступ до публічної інформації та відкритий уряд (і відкрита держава) є ключовими для прозорості, демократії та належного управління, а також передумовою значної участі громадськості у прийнятті рішень щодо сталого

розвитку. Права доступу надають законності прийняттю рішень та сприяють досягненню миру і безпеки та запобіганню конфліктам. Верховенство права є каталізатором сталого розвитку, а доступ до правосуддя є визначальним фактором дотримання законності та забезпечення прав людини. [41]

Досягнення ЦСР 16 залежить від підходу цілого суспільства. Громадянське суспільство включає адвокатів маргіналізованих або традиційно виключених осіб та груп, і важливо активно залучати певні групи (жінки, молодь, люди з інвалідністю, корінні народи, мігранти та ін.) для досягнення сталого розвитку на основі рівності та підходу, заснованого на правах людини. Органи місцевого самоврядування, парламентарі та наукові кола є ключовими зацікавленими сторонами у реалізації ЦСР 16. [41]

Національні правозахисні установи повинні брати активну участь у виконанні Порядку денного на 2030 рік, надзвичайно важливо відобразити стандарти прав людини у державній політиці, пов'язаній із ЦСР 16 та Повісткою дня 2030 в цілому. [41]

Насильство у різних його формах розмиває соціальну структуру в країнах Латинської Америки та Карибського басейну і є наскрізною проблемою, що перешкоджає сталому розвитку. Високий рівень насильства безпосередньо впливає на молодь. Гендерне насильство, феміцид, домагання та торгівля людьми - це регіональні проблеми, які виникли як такі, що вимагають термінової уваги. [41]

Приватний сектор також може зробити важливий внесок у зусилля щодо зміцнення миру, інклюзивності, прогресу верховенства права та усунення корупції, щоб створити сприятливе середовище для сталого розвитку, де компанії можуть процвітати. Волонтерство є потужним прискорювачем ЦСР 16, особливо для включення недопредставлених груп та забезпечення того, щоб ніхто не залишався позаду. [41]

Виклики та можливості для впровадження подальших заходів та перегляду ЦСР 16 та її завдань

Проблеми:

- отримання фінансування та економічних, матеріальних і людських ресурсів для реалізації ЦСР 16;
- залучення всіх верств населення, охоплення найбільш віддалених та тих, хто традиційно маргіналізується чи виключений, а також підтримка людей та груп у вразливих ситуаціях;
- існують труднощі з вимірюванням прогресу щодо ЦСР 16, оскільки показники відсутні або не порівняні між країнами;
- дискримінація та нерівність у всіх їх формах та проявах, а також усі форми насильства, такі як культурне, соціальне, структурне та інституційне насильство, і особливо гендерне;
- звуження демократичного простору в регіоні та дуже низький рівень демократії та довіри до держави;
- корупція, закріплена на всіх рівнях і в усіх сферах регіону;
- гендерні розриви, нерівність у всіх її формах, відсутність можливостей та обмежений доступ до правосуддя;
- криміналізація протестів, свободи слова і участі та основних свобод, дискримінація та різноманітні форми експлуатації, а також довільні арешти з боку органів державної безпеки;
- у регіоні механізми участі молоді неефективні, що зменшує можливості для активної участі у прийнятті рішень і не дозволяє справжню репрезентативність у системі. [41]

Можливості:

- 23 країни регіону мають закон про доступ до публічної інформації;
- 17 країн є членами Партнерства «Відкритий уряд», вже реалізовано 38 планів дій та 10 на стадії впровадження, а за період 2011–2020 років було прийнято 1060 зобов'язань щодо дій;
- 14 національних правозахисних установ у Латинській Америці та Карибському басейні мають статус А відповідно до

принципів, що стосуються статусу національних правозахисних установ (Паризькі принципи);

- дострокове набрання чинності та впровадження Угоди Escazú сприятиме виконанню Порядку денного 2030 та багатосторонніх екологічних угод. [41]

Вивчені уроки та передова практика щодо ЦСР 16 та її завдань

Переговори щодо Угоди Escazú були відкритим, всеохоплюючим та спонукальним процесом, який породив партнерські відносини між урядами та громадськістю, науковими колами та приватним сектором, сприяючи співпраці South-South для сталого розвитку. [41]

В Аргентині, у випадку забруднення річки Матанса (Ріачуело), система правосуддя прокладає шлях до приведення в дію екологічного законодавства та активної участі громади, що сприяє екологічному нагляду та забезпеченню екологічних постанов. [41]

У Перу досягнуто прогресу у виконанні Національного плану дій щодо бізнесу та прав людини як частини регуляторного процесу Міністерства навколишнього середовища, включаючи рекомендації громадянського суспільства; оновлення реєстрів викидів та переносу забруднюючих речовин; та Договір Мадре де Діос про екологічну справедливість, який включає 10 зобов'язань щодо сприяння екологічній справедливості в країні (одним із них є обсерваторія з питань екологічної справедливості, до якої приєдналися понад 20 установ). [41]

Внутрішні процеси підписання та ратифікації Угоди Escazú за участю різних гілок влади, громадянського суспільства та інших зацікавлених сторін ведуться в Антигуа і Барбуді, Болівії (багатонаціональний штат), Коста-Риці, Домініканській Республіці, Еквадорі, Гватемалі, Гайані, Мексиці, Перу, Сент-Люсії та Уругваї. [41]

Виконання Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у прийнятті рішень та доступ до правосуддя з питань навколишнього середовища

(Орхуська конвенція) Європейської економічної комісії (ЄЕК) є еталоном та забезпечує можливості міжрегіональної співпраці. [41]

Латиноамериканський та карибський молодіжний форум 2030 включав низку онлайн-конференцій, на яких молодь дізналася про ЦСР, з підготовчим етапом, який включав онлайн-консультації та проведення 50-ти місцевих молодіжних панелей, залучивши сотні молодих людей з 16 країн регіону. [41]

Рекомендації Латинської Америки та Карибського басейну щодо досягнення ЦСР 16 та її завдань.

Країнам Латинської Америки та Карибського басейну, які це ще не зробили, пропонується якнайшвидше підписати та ратифікувати Угоду Escazú з метою її якнайшвидшого набуття чинності та реалізації. [41]

Системі ООН, міжнародним та субрегіональним організаціям, банкам розвитку, донорам та іншим зацікавленим сторонам пропонується зробити свій внесок у досягнення ЦСР 16 та, зокрема, підтримати якнайшвидше набуття чинності та впровадження Угоди Escazú. [41]

Країни повинні досягти прогресу у прийнятті та впровадженні законів і нормативних актів, що сприяють доступу до публічної інформації та доступу до даних, особливо для осіб та груп, які перебувають у вразливих ситуаціях. [41]

Інституції та верховенство права повинні бути зміцнені шляхом реструктуризації державних повноважень, посилення їх авторитету за допомогою навченого персоналу та дотримання розподілу влади. Необхідно розробити відкриті державні механізми та встановити шляхи прискорення адміністративних процедур. [41]

Необхідно стежити за участю молоді, заохочуючи молодь розвивати власні канали участі. [41]

Заохочується прийняття підходу на основі участі, співпраці та інклюзивності, що створює синергію між урядами та громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами. [41]

Існує потреба в освітніх кампаніях, підвищенні обізнаності та розповсюдженні ЦСР, щоб заохотити суспільство до реалізації Цілей, приймаючи мир як наскрізну тему Порядку денного 2030 року. [41]

Потенціал волонтерства та його внесок у Порядок денний на 2030 рік слід використовувати за допомогою зміщення фокусу для отримання даних та вимірювання їх впливу, а також шляхом його інтеграції у стратегії розвитку. [41]

Жінки повинні мати можливість ліквідувати гендерні розриви, наприклад, за допомогою навчальних програм, мікрокредитів, соціального захисту, винагороди за домашню роботу, та гнучкий робочий час. [41]

Боротьба з сексизмом повинна відбуватися в регіоні за допомогою семінарів, присвячених культурним змінам, у яких беруть участь жінки та чоловіки, комунікаційних кампаній для розвитку та семінарів з журналістами. [41]

Для реалізації мети соціальної справедливості для всіх можуть бути укладені нові контракти між державою, ринком та громадянами для боротьби з нерівністю на різних рівнях, будь то географічний, політичний, гендерний, етичний, релігійний, соціальний, економічний, культурний чи екологічний. [41]

Прогрес у просуванні миру та справедливості, а також у створенні ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій залишається нерівномірним у регіонах та всередині них. Вбивства повільно зменшуються, і все більше громадян у всьому світі мають кращий доступ до правосуддя. Проте за останні роки посилюються жорстокі конфлікти, і низка збройних конфліктів високої інтенсивності спричиняє велику кількість цивільних жертв та змушує мільйони людей залишати їхній дім. Розбіжностей багато, дані показують, що країни з вищою нерівністю доходів страждають від вищого рівня насильства. Бідніші країни та регіони, як правило, стають жертвами торгівлі людьми і схильні до корупції. У відповідь на це запроваджуються правові рамки та інституції - наприклад, щодо доступу до інформації та сприяння правам людини, але їх виконання відбувається не завжди. [42]

Зниження рівня вбивств за останнє десятиліття приховує значні розбіжності між країнами та регіонами. У 2015 році від 5,2 до 6,7 людей на 100 000 осіб у всьому світі стали жертвами умисних вбивств. Незважаючи на те, що за останні десятиліття умисні вбивства загалом зменшились, люди в деяких країнах Латинської Америки, Африки на південь від Сахари та Азії стикаються з підвищеним ризиком стати жертвою. Частота навмисних вбивств продовжує помітно різнитися за регіонами. Регіон Латинської Америки та Карибського басейну мав найвищий показник - у 17 разів більше вбивств, ніж у Східній та Південно-Східній Азії та в 20 разів – ніж в Австралії та Новій Зеландії. Більшість жертв вбивств - чоловіки. (додаток Г) За останні роки щорічно вбивали в чотири-п'ять разів більше чоловіків, ніж жінок. [42]

Насильницькі форми дисципліни, включаючи методи, що спираються на фізичне покарання, словесне залякування та психологічну агресію, є широко поширеними. Різні форми насильницької дисципліни, як правило, перегукуються і часто трапляються разом, посилюючи коротко- та довгострокову шкоду, яку вони завдають. Така шкода варіюється від негайних наслідків до довгострокових збитків, які діти несуть і в дорослому віці. Незважаючи на їх згубний та тривалий вплив, насильницькі форми дисципліни широко поширені. У 76 країнах, що мають доступні дані з 2005 по 2016 рік, в середньому близько 8 з 10 дітей віком від 1 до 14 років регулярно зазнавали певної форми психологічної агресії та / або фізичного покарання. У всіх цих країнах, крім семи, більше половини дітей зазнали певної форми психологічної агресії та / або фізичного покарання вдома. (додаток Г) [42]

Понад 570 різних потоків торгівлі людьми, які перетинають земну кулю, були виявлені працівниками правоохоронних органів у період з 2012 по 2014 рік. Хоча торгівля людьми зачіпає всі регіони, багато транснаціональних потоків передбачають переміщення жертв із країн з низьким рівнем доходу. У світі в 2014 році жертвами торгівлі людьми було визначено більше жінок і дівчат, ніж чоловіків і хлопців. Однак частка жінок і дівчат повільно зменшувалася - з 84% у 2004 році до 71% у 2014 році. І хоча частка жертв

торгівлі людьми знизилась оскільки сексуальна експлуатація також впала, збільшилась частка тих, хто став жертвою примусової праці. Більше чверті всіх жертв торгівлі людьми, виявлених у 2014 році, були дітьми, дівчата переважали хлопців (20 відсотків загальної кількості жертв проти 8 відсотків). У країнах Африки на південь від Сахари та Центральної Америки і Карибського басейну більшість виявлених жертв становили діти. (додаток Д) [42]

Рівень досудового тримання під вартою свідчить про те, що прогрес у сфері верховенства права та доступу до правосуддя був повільним. У всьому світі частка людей, які знаходяться під вартою без судового розгляду або засудження за злочин, залишається майже незмінною - з 32% загальної кількості ув'язнених у 2003-2005 роках до 31% у 2013-2015 роках. Це свідчить про те, що не було досягнуто значного прогресу у спроможності судових систем ефективно обробляти та судити обвинуваченого. Найбільшого прогресу досягли Північна Африка та Західна Азія. На відміну від цього, найбільша частка затриманих без покарання залишається в Центральній та Південній Азії, де понад 60% загальної кількості в'язниць утримуються без суду. (додаток Е) [42]

Щоб забезпечити надійну основу для розвитку, державні бюджети повинні бути всеосяжними, прозорими та реалістичними. З 2005 року 147 країн провели принаймні одну оцінку виконання урядового бюджету, 103 із них провели багаторазові оцінки. Результати показують, що витрати майже у 2 з 3 країн, які виконали принаймні одну оцінку, були в межах 10% від їх початкових кошторисів національного бюджету, а більше третини країн були в межах 5% своїх бюджетів. Щодо 103 країн, які пройшли багаторазові оцінки, надійність бюджету з часом покращилася в деяких регіонах, де приблизно 80% країн Східної та Південно-Східної Азії показали покращення. Виконання реалістичних бюджетів є особливо складним завданням в Африці на південь від Сахари, де понад три чверті країн мають понад 5%, а близько 40% країн зазнали погіршення надійності оцінок виконання бюджету. (додаток Є) [42]

Реєстрація народжень - це перший крок до захисту особистих прав та забезпечення кожної людини доступом до правосуддя та соціальних послуг. Хоча деякі регіони досягли загальної або майже загальної реєстрації народжень, показник по світу в середньому становить лише 71%, виходячи з наявних даних про 147 країн з 2010 по 2016 рік і охоплює 80% світового населення дітей до 5 років. Зареєстровано народження понад половини (46 %) усіх дітей віком до 5 років у Африці на південь від Сахари, тоді як у Центральній та Південній Азії та Океанії, за винятком Австралії та Нової Зеландії, реєструється народження менше двох з трьох дітей реєструється. (додаток Ж) [42]

У 2016 році 102 журналісти втратили життя, намагаючись виконувати свою роботу. Це зменшення порівняно з 2015 роком, коли було вбито 115 журналістів, але збільшення порівняно з 2014 та 2013 роками, коли життя втратили 98 та 90 журналістів. Найбільша кількість смертей (32) у 2016 році сталася в Арабському регіоні, де було кілька збройних конфліктів. Раніше повідомлялося, що менше 1 з 10 випадків журналістів, вбитих між 2006 і 2015 роками, призвели до засудження. (додаток З) [42]

2.3 Особливості ситуації з досягнення ЦСР 16 в Європейському Союзі

Європейський Союз був одним із найуспішніших мирних проектів у світі. Під керівництвом Римського договору, підписаного в 1957 році, Союз може озирнутися на 60 років співіснування у мирі, демократичному суспільстві та солідарності. 2012 року ЄС був нагороджений Нобелівською премією миру за пропаганду миру, примирень, демократичних засад та прав людини в Європі. Ефективні системи правосуддя відіграють вирішальну роль у підтримці верховенства права та основних цінностей ЄС. На рівні ЄС Комісія використовує низку інструментів та механізмів для просування та підтримки основних цінностей ЄС, зокрема верховенства права. Тим не менше,

злочинність все ще залишається загрозою для європейських громадян, бізнесу, державних установ та суспільства в цілому. Зокрема, одним із найбільших викликів для європейських суспільств є корупція, яка компрометує довіру до демократичних інститутів та послаблює підзвітність політичного керівництва. Європейська комісія отримала політичний мандат на моніторинг боротьби з корупцією та на розробку всеосяжної антикорупційної політики ЄС. [28]

Моніторинг ЦСР 16 в контексті ЄС фокусується на сферах миру та особистої безпеки, доступу до правосуддя та довіри до установ. За останні 5 років усі показники, за якими є дані, демонструють дуже сильний прогрес у напрямку ЦСР 16. [27]

Безпека є найважливішим аспектом життя людини. Невпевненість є поширеним джерелом страху і занепокоєння та негативно впливає на якість життя. Фізична незахищеність включає всі зовнішні фактори, які потенційно можуть поставити під загрозу фізичну цілісність людини. Злочинність - одна з найбільш очевидних причин незахищеності. Аналіз фізичної незахищеності зазвичай поєднує два аспекти: суб'єктивне сприйняття незахищеності та об'єктивну відсутність безпеки. Наявні дані як об'єктивних, так і суб'єктивних заходів особистої безпеки демонструють сприятливу тенденцію в ЄС за останнє десятиліття. [28]

Вбивство - один із найтяжчих злочинів. В ЄС смертність від вбивств стабільно падає з 2002 року, досягнувши показника 0,7 смертей на 100 000 осіб у 2016 році. Це відповідає зменшенню на 50,7% за 14-річний період. Зменшення кількості вбивств у ЄС йшло паралельно із змінами сприйняття людьми злочинності, насильства чи вандалізму. Починаючи з 2010 року, частка людей, які повідомляють про виникнення таких проблем у своєму районі, в цілому впала по всьому ЄС. (додаток К) У 2018 році 11,5% населення відчувли вплив цих проблем, що на 1,6% менше, ніж у 2010 році. [28]

Уявлення про те, що на них поширюється злочинність, насильство чи вандалізм, різняться в різних соціодемографічних підгрупах населення ЄС. У той час як 14,1% населення, яке жило нижче межі бідності - встановленої на

рівні 60% медіанного еквівалентного доходу - відчували, що такі проблеми зазнали впливу у 2018 році, це було лише випадковістю для 10,9% населення, що перевищує поріг бідності. [28]

Національні цифри показують, що сприйняття злочинів, насильства чи вандалізму у 2018 році було більш ніж у 8 разів вищим у країні, яка найбільше постраждала (21,8% населення Болгарії), ніж у країні, що найменш постраждала (2,6% у Хорватії). (додаток Л) Однак до розбіжностей у країнах за цим суб'єктивним показником потрібно ставитися з обережністю. [28]

Попередні дослідження показують, що рівень злочинності з поліцейських реєстрів та суб'єктивний вплив злочинності можуть відрізнятися, оскільки групи населення з низьким рівнем віктимізації можуть особливо боятися злочинності (так званий "парадокс страху перед віктимізацією") [29]. Це, наприклад, випадок у Франції, яка має один із найнижчих показників смертності внаслідок вбивств у всьому ЄС, але одна з найвищих часток людей, які заявляють, що відчувають вплив на злочинності чи інші проблеми у своїй місцевості (додаток І). На відміну від цього, смертність від вбивств була найвищою в країнах Балтії, тоді як у їхніх сусідніх регіонах була досить низька частка людей, які відчували себе постраждалими від злочинності, насильства чи вандалізму. Слід, однак, визнати, що це порівняння може не дати повного уявлення, оскільки інші форми злочинів, крім вбивств, також сприяють небезпеці. [28]

Європейська програма безпеки визначає основні заходи, передбачені для забезпечення ефективної реакції ЄС на тероризм та загрози безпеці в Європейському Союзі на період з 2015 по 2020 рік. Порядок денний визначив три пріоритети: боротьба з тероризмом та запобігання радикалізації, злочинні порушення та боротьба з кіберзлочинністю. Інші сфери втручання ЄС включають боротьбу з корупцією, фінансовою злочинністю, фальсифікацією злочинності і торгівлею людьми та вогнепальною зброєю. [30]

Смерть внаслідок вбивств у ЄС свідчить про значну гендерну різницю. Хоча рівень смертності внаслідок вбивств впав для обох статей, він

залишається приблизно вдвічі вищим серед чоловіків (0,9 смертностей на 100 000 осіб у 2016 році порівняно з 0,5 смертностей на 100 000 осіб для жінок). (додаток Й) Однак, хоча чоловіки мають вищий загальний ризик бути вбитими, жінки мають значно вищий ризик бути вбитими своїми інтимними партнерами або членами сім'ї. Дослідження Управління ООН з наркотиків та злочинності (УНЗ ООН) показує, що в цілому вбивства, пов'язані з інтимними партнерами або сім'єю, становили 58% жіночих смертей в 2017 році, на противагу 7,5% чоловічих смертей. [31]

Загалом, згідно з доповіддю УНЗ ООН, майже чверть (24%) вбивств у Європі в 2017 році (порівняно з 18% у всьому світі) були скоєні інтимними партнерами або були пов'язані з родиною [32]. Це викликає занепокоєння, враховуючи, що жінки мають набагато вищий ризик бути вбитими їх партнерами або членами сім'ї (у цілому 64% жертв вбивств, пов'язаних з інтимним партнером / сім'єю, були жінками), і особливо, враховуючи ширший спектр насильства над жінками, що охоплює всі форми фізичного, сексуального та психологічного насильства. [28]

Добре функціонуючі системи правосуддя є важливою структурною умовою, на якій держави-члени ЄС базують свою політику сталого зростання та соціальної стабільності. Якою б не була модель національної системи правосуддя чи правова традиція, в якій вона закріплена, якість, незалежність та ефективність є одними з найважливіших параметрів "ефективної системи правосуддя". Оскільки не існує єдиного узгодженого способу вимірювання якості систем правосуддя, бюджет, який фактично витрачається на суди, використовується тут як доказ якості системи судочинства. Більше того, судді повинні мати можливість приймати рішення без втручання чи тиску з боку урядів, політиків чи суб'єктів економічної діяльності, щоб забезпечити можливість приватним особам та бізнесу повною мірою користуватися своїми правами. Незалежність системи правосуддя використовується для моніторингу цього аспекту. Дані для ЄС свідчать про загалом сприятливу тенденцію за останні кілька років в обох областях. [28]

В ЄС з 2003 року витрати сектору загального державного управління на суди зросли на 46,3%, досягнувши 43,2 млрд. євро в 2018 році. (додаток М) У перерахунку на душу населення це відповідає 41,1% із 68,4 євро на жителя в 2003 році до 96,5 євро на жителя в 2018. Однак, приведення цих цифр до загальних державних витрат показує, що витрати на суди залишаються стабільними на рівні 0,7% з 2003 року. [28]

Що стосується ВВП, то витрати на суди також стабільні з 2003 року - 0,3% [33]. Отже, динаміка державних витрат на суди не відображає більшої зосередженості на фінансуванні судів, а лише відображає збільшення загальних державних витрат, яке трохи перевершило зростання номінального ВВП. Цей розвиток подій можна пояснити тим, що уряди консолідували свої бюджети після фінансової кризи. Загальні витрати державного бюджету на суди за країнами можна переглянути тут (додаток Н) [28]

У 2019 році 54% жителів ЄС оцінили незалежність судів та суддів у своїй країні як «дуже добре» або «досить добре», що на 4 відсоткові пункти вище, ніж у 2016 році. Водночас сприйняття «дуже погано» або «досить погано» знизилось на 3 відсоткові пункти, з 38% до 35%. Втручання чи тиск з боку уряду та політиків були найбільш вірогідними причинами поганого рейтингу сприйнятої незалежності судів та суддів [34].

Вік, статус зайнятості та досвід роботи в системі правосуддя, здається, помітно впливають на сприйняття незалежності системи правосуддя. У 2019 році 61% респондентів від 15 до 24 років у ЄС дали хороший рейтинг порівняно з 54% респондентів віком від 55 років. Співробітники (62%) частіше давали хороший рейтинг, ніж самозайняті (52%), працівники, що працюють на фізичних засадах (50%), або люди, які не працювали (53%). Примітно, що респонденти, які брали участь у суперечці, яка потрапила до суду, були більш рівномірно розподілені між тими, хто оцінив свою систему як добру (50%) і погану (45%), ніж ті, хто не був у суді (56% добре, 32% погано). [35]

Підвищення ефективності систем правосуддя в державах-членах було визначено ключовим компонентом структурних реформ у Європейському

семестрі, щорічному циклі координації економічної політики на рівні ЄС. За допомогою табла з питань правосуддя, ЄС відстежує ефективність, якість та незалежність систем правосуддя держав-членів. [28]

Ефективні системи правосуддя є необхідною умовою боротьби з корупцією. Корупція завдає фінансової шкоди, знижуючи рівень інвестицій, перешкоджаючи чесній роботі внутрішнього ринку та скорочуючи державні фінанси. Це також завдає соціальної шкоди, оскільки організовані злочинні групи використовують корупцію для вчинення інших серйозних злочинів, таких як торгівля наркотиками та людьми. Корупція також може підірвати довіру до демократичних інститутів та послабити підзвітність політичного керівництва. [28]

Оскільки немає суттєвого способу оцінити абсолютний рівень корупції в країнах чи територіях на основі вагомих емпіричних доказів, фіксація уявлень про корупцію тих, хто може запропонувати оцінки корупції у державному секторі, є на сьогодні найнадійнішим методом порівняння відносних рівнів корупції в різних країнах. Згідно з Індексом сприйняття корупції, країни ЄС продовжували входити до числа найменш корумпованих у світі у 2019 році та складали половину 20 найбільших країн з найменшою корупцією. У ЄС країни Північної Європи досягли найкращих результатів, а Данія, Фінляндія та Швеція очолили рейтинг. На іншому кінці шкали Болгарія, Угорщина та Румунія показали найвищий рівень сприйняття корупції в ЄС. У світовому списку (загалом 180 країн) Болгарія посіла 74 місце, а Угорщина та Румунія порівну 70 місце [36].

Рейтинг країн за Індексом сприйняття корупції значною мірою відповідає аналогічним відповідям, зібраним наприкінці 2017 року за допомогою опитування Євробарометра, в якому Фінляндія, Данія та Швеція визнані як країни з найменш поширеною корупцією. Однак відповіді на це опитування дають більш песимістичну картину рівня корупції в ЄС, ніж ІСК. У всіх, крім п'яти країн, щонайменше половина респондентів вважають корупцію широко

поширеною національною проблемою. Для ЄС в цілому це означає, що наприкінці 2017 року це сприймає в середньому 68% респондентів. [37]

Існує також помітний взаємозв'язок між ІСК та уявною незалежністю системи правосуддя. Країни з високим рейтингом ІСК, такі як Данія, Фінляндія чи Швеція, також демонструють високу частку населення, яка оцінює незалежність судової системи як "добру" (додаток І). І навпаки, країни з менш оптимістичними рейтингами незалежності системи правосуддя також, як правило, мають нижчі показники ІСК, наприклад, Болгарія та Хорватія. Обидва показники базуються на сприйнятті людей, однак на основі цих даних не можна зробити висновок про причинно-наслідковий зв'язок між ефективністю системи правосуддя та появою корупції. Проте ефективні системи правосуддя вважаються необхідною умовою боротьби з корупцією. [38]

Довіра до політичних інститутів є ключовим фактором для ефективної демократії. З одного боку, довіра громадян збільшує ймовірність того, що вони проголосують на демократичних виборах. З іншого боку, це надає політикам та політичним партіям необхідний мандат для прийняття рішень, визнаних у суспільстві. [28]

З 2004 року в ЄС спостерігається значне зниження рівня довіри до трьох його основних установ - Європейського парламенту, Європейської комісії та Європейського центрального банку. (додаток О) [28]

У той час як у 2004 році між 50% та 60% населення ЄС висловили свою впевненість у кожній з цих трьох установ, рівень довіри до 2015 року впав до 35-40% для всіх трьох, однак останні дані вказують на поворот у цій тенденції, з рівнем довіри, що зростає від 9 до 14 відсоткових пунктів, залежно від установи, між 2015 і 2019 роками. [28]

Економічна криза могла зіграти свою роль у сильному падінні довіри до інституцій ЄС, яке спостерігалось між 2007 і 2013 роками. Фінансову кризу можна розглядати як перевірку механізмів управління ЄС. Однак громадяни, як правило, набагато менше знайомі з інституціями ЄС у порівнянні зі своїми національними чи регіональними урядами, довіряючи ЄС набагато більшою

мірою залежною від зовнішніх факторів, таких як контекстна інформація, ніж від фактичного управління. [39]

Протягом багатьох років Європейський Парламент залишався найбільш довіреним із трьох досліджуваних установ. У 2019 році 54% населення ЄС висловили довіру до Європарламенту, потім 47% - до Європейської комісії та 44% - до Європейського центрального банку. В усіх країнах-членах Європейському парламенту найбільше довіряли серед досліджуваних установ ЄС у всіх країнах, за винятком Фінляндії, де Європейському центральному банку та Європейському парламенту довіряли однаково. [28]

РОЗДІЛ 3. ДОСЯГНЕННЯ ЦСР 16 В УКРАЇНІ

3.1 Цільові завдання та індикатори ЦСР 16 з урахуванням національної специфіки

Досягнення ЦСР 16 достеменно вплинуть на результати досягнень усіх інших цілей в Україні, оскільки необхідними чинниками покращення держави є розбудова відкритого та миролюбно налаштованого суспільства, можливість доступного для всіх громадян правосуддя, а також створення на всіх рівнях підзвітних та ефективних інституцій. [19]

Зменшення рівня насилля є життєво необхідним для створення миролюбного суспільства, адже високий ступінь насилля знищує інклюзивні механізми розвитку та спричиняє відторгнення деяких соціальних прошарків. При цьому знижується довіра до держави як до гаранта безпеки людей та їх недоторканності. Першочерговим завданням є знизити кількість злочинів, що спрямовані на причинення шкоди життю або здоров'ю людей. Для цього необхідно зміцнити систему охорони правопорядку у місцях проживання та роботи громадян. [19]

Важливим джерелом небезпеки для громадян та у підтриманні правопорядку в цілому є значне зростання незаконної кількості зброї та вибухових пристроїв в Україні. Дана ситуація відбулась через захоплення арсеналів зброї під час протестів 2014 року та поширення збройного конфлікту на сході України. Зростає загроза використання вогнепальної зброї та вибухових пристроїв не тільки в організованій злочинній діяльності, але і під час здійснення інших видів правопорушень, враховуючи і побутові. Зважаючи на це, органам правопорядку необхідно мати вищу кваліфікацію, а їх дії мають бути більш злагодженими. [19]

Для зниження ступеня насилля в Україні, основним завданням має бути тотальне зменшення кількості незаконної зброї та вибухівок. Потрібні комплексні підходи, які не допустять переміщення зброї із зони бойових дій. Важливо також знайти місця перебування незаконної зброї та вибухових пристроїв та запобігти застосуванням зброї при усіх видах правопорушень. [19]

Своєрідними та досить небезпечними формами насилля, що здебільшого стосуються дівчат та жінок, є різні види експлуатації. Серед них примусова праця, торгівля людьми, сексуальне рабство та експлуатація, також дитяче жебракування. Вигідні умови для зростання та розповсюдження насильства створюються затяжною економічною кризою та наявністю військового конфлікту на сході України. За такої ситуації великий прошарок населення має тяжкі життєві обставини. Українці часто страдають від експлуатації і за кордоном, не маючи достатньої захищеності та правової підтримки. [19]

Для побудови положень інклюзивного розвитку необхідне знищення всіх видів експлуатації людини. Має відбутись здолаття так званої «інституційної пастки», через яку жертви експлуатації продають себе або свою працю «добровільно», просто для того, щоб вижити. Для подолання цієї проблеми ефективними методами є збільшення робочих місць та можливість працевлаштування та покращення результативності соціальної допомоги. [19]

Основою стабільності інститутів є встановлення верховенства права, наявність справедливого та чесного суду, а також рівний доступ громадян до правової допомоги. В Україні, на жаль, дуже низька довіра населення до правової системи, через значний рівень корумпованості судової влади, розповсюдження політичного тиску на суди і як наслідок прийняття політично вмотивованих вердиктів та недостатня ефективність системи виконання рішень суду. [19]

Потрібне проведення судової реформи, яке може відновити довіру до правової системи. Для того, щоб значно збільшити ефективність виконання рішень судів, як національних так і міжнародних, потрібно створити корпус професійних приватних виконавців та реформувати державну виконавчу

службу. Для отримання дієвої судової влади раціональним варіантом є використання напрацьованих суспільних практик, які гарантують справедливе судочинство. [19]

Згідно із зобов'язаннями України перед Радою Європи, у державі була створена і наразі діє система надання безкоштовної правової допомоги, яка є важливою складовою встановлення рівного для усіх доступу до правосуддя. За Законом України «Про безоплатну правову допомогу», що вступив у дію з 1 січня 2013 року, надається право безкоштовної вторинної допомоги всім особам, що були затримані, захист під час кримінальних процесів, та всіх уже засудженим. Для цього створили 27 регіональних центрів де надають безоплатну вторинну правову допомогу, і працюють цілодобово. [19]

Протягом 2013-2016 років понад 300 тисяч осіб отримали захист у кримінальних провадженнях. [19]

Наступним етапом покращення системи надання безоплатної правової допомоги стало надання безоплатної вторинної правової допомоги для прошарку осіб, які є найменш захищеними у адміністративних та цивільних справах. Реалізація відбулась 1 липня 2015 року. До даної категорії відносяться наступні громадяни: інваліди, недостатньо забезпечені, діти, що знаходяться у тяжких життєвих умовах, учасники бойових дій та АТО, біженці та внутрішньо переміщені особи. Приблизна кількість таких громадян складає 8 мільйонів. Було побудовано близько 100 центрів де надають безоплатну вторинну правову допомогу для таких громадян. Створено 429 бюро, які забезпечують надання первинної та вторинної правової допомоги (від консультацій до представництва у суді). [19]

Одним із головних питань, що держава має вирішити є недостатній рівень правової культури в громадах та реагування на правові проблеми у неправовий спосіб. Такі дії призводять до корумпованості. Необхідне зміцнення правової спроможності громад та збільшення якості надання правової допомоги. [19]

Державна служба фінансового моніторингу України регулює процес проведення національної оцінки ризиків системи запобігання та бореться з

відмиванням грошей, які здобуті незаконним шляхом, а також із тероризмом. Такі дії необхідні для виявлення національних загроз у системі протидії відмиванню грошей та у підтриманні і фінансуванні тероризму. [19]

Національна оцінка ризиків стане засобом, що слугуватиме для спіймання злочинців, знаходження та перехоплення коштів, які були отриманні незаконним шляхом, попередження про терористичні акти та діяльність через знаходження тих, хто займається їх фінансуванням. Національна оцінка ризиків спрямована на створення ефективних засобів, які попереджують про загрози та протидіють їм. [19]

Було відкрито Національне агентство з питань запобігання корупції, яке займається регулюванням пошуків, знаходження та оцінки активів на які можна накласти арешт у кримінальному провадженні, також, агентство веде Єдиний державний реєстр активів, на які було накладено арешт. Успіх заходів, які знаходять і повертають втрачені активи напряму залежить від ефективного налагодження міжнародної співпраці правоохоронних органів України та від своєчасності та професійності підготовки необхідних обґрунтувань для арешту грошей. [19]

Населення України втрачає довіру до державних інституцій, через високий рівень корумпованості. У 2014 році були вжиті необхідні заходи для протидії корупції. Був прийнятий Закон України «Про запобігання корупції», утворено Національне агентство з метою стримати корупцію та Національне антикорупційне бюро України. На жаль, даних дій недостатньо, щоб повністю викоринити корупцію у державі. В першу чергу необхідно вирішити наступні проблеми: високий рівень корупції дозвільно-регуляторної системи, переважання закритих проваджень під час надання адміністративних послуг, ставлення суспільства до корупції, незакінчені перетворення сфери надання безкоштовних соціальних послуг. [19]

Для зниження корупції у всіх існуючих сферах необхідно запровадити дії за чотирьом напрямками:

- зменшення корупції у державному управлінні;
- запровадити дієвий контроль над доброчесністю громадян, яким довірено виконувати державні функції (стосується також і місцевого самоврядування);
  - запуск необхідних механізмів, які будуть виявляти, запобігати та вирішувати проблеми зіткнення інтересів під час роботи посадових та виборних громадян в органах державної влади та місцевого самоврядування;
  - зміна ставлення самих українців до корупції. [19]

Існують деякі перешкоди для успішного досягнення даної Цілі сталого розвитку, в першу чергу вони проявляються слабкою роботою органів державної влади та місцевого самоврядування. Є декілька основних факторів, серед яких:

- недовершене виборче законодавство, відбувається недотримання необхідного представництва соціальних громад та недостатнє виконання зобов'язань виборних осіб до своїх виборців
  - не затвержені конкретні та доступні всім процедури, які би гарантували та контролювали чітке виконання рішень влади;
  - інституційна недосконалість контролю громад за діями органів державної влади та місцевого самоврядування. [19]

Для того, щоб покращити роботу органів державної влади та місцевого самоврядування необхідно встановити повноправну участь громадян в регулюванні справ держави та місцевих громад. Головним завданням у змінах цієї сфери є оновлення комунікаційних технологій інститутів управління як між собою, так і з громадянськими спільнотами. Такі зміни мають на меті запровадження методів швидкого міжвідомчого зв'язку, наявної суспільної співпраці та вчасного моніторингу дієвості управлінських рішень. Електронне урядування допоможе з вирішенням зазначених проблем, надавши необхідні можливості для цього. [19]

Військовий конфлікт на Сході призвів до чималого внутрішнього переміщення населення. Спираючись на дані структурних підрозділів обласних та Київської міської держадміністрацій, які безпосередньо займаються соціальним захистом населення, станом на 27 червня 2017 року було оприлюднено 1 584 859 внутрішньо переміщених осіб (ВПО) з території Донбасу та Криму. Більша частина ВПО не покинула межі Донецької та Луганської областей. Найбільше внутрішньо переміщених осіб було відправлено до Києва, а також Дніпропетровської, Харківської та Запорізької областей. Така ситуація не залишилась непоміченою і має свої не дуже позитивні наслідки: збільшилось навантаження по відношенню до об'єктів соціальної інфраструктури, відбулось зростання соціальної напруги та нестабільності, а також знизилась якість послуг. Якщо не вжити необхідних заходів, переміщення осіб стане невідомим тягарем для приймаючих в можливості надання необхідних послуг. Необхідним є поліпшення умов існування ВПО та надання їм конституційних прав, підтримка ВПО у їх входженні до нових спільнот. Потрібно об'єднати сили між місцевими і центральними органами влади та громадськими спільнотами, що займаються соціальною адаптацією та при звичаєнням внутрішньо переміщених осіб. Особливу увагу необхідно приділити колишнім воїнам АТО, людям, що за певних причин повернулися з фронту. Важливо встановити курс на розв'язання проблем з розбудови миру та попередження можливих конфліктів у майбутньому. Критично необхідними є допомога та захист людей, що перебувають на невідконтрольних Україні територіях Донбасу та Криму, і зазнають нехтування їхніми правами, що виражається у затриманнях, утриманнях під вартою, незаконних арештах. На жаль відбуваються і катування та жорстоке поводження з даними особами. Держава, у свою чергу, має звертатися до вживання необхідних міжнародно-правових заходів з метою захисту свої громадян. [19]

За ініціативи таких організацій як ЮНІСЕФ, ПРООН та МОМ в Україні запровадили оцінювання соціальної єдності на Сході. ООН були розроблено

необхідний Індекс соціальної єдності та примирення (SCORE). Основа мета його створення – можливість оптимальної оцінки соціальної динаміки серед населення, що відчуло на собі наслідки конфлікту, а також для розуміння, які заходи можуть зміцнити соціальну єдність. SCORE впровадили у багатьох азійських, африканських та європейських країнах. Спираючись на результати впровадження Індeksu у цих державах, можна зазначити, що його використання дійсно допомагає у розробці рішень, які сприяють соціальній єдності. [19]

Одним із пунктів для отримання позитивних результатів впровадження 16-тої Цілі в Україні є вирішення проблеми Кримського півострова спираючись на норми та принципи міжнародного права. Окупація та анексія Криму Росією є порушенням основоположень міжнародного порядку, являється значною загрозою для стабільності та безпеки міжнародного миру та засуджується світовою спільнотою. На території окупованого Криму відбуваються постійні порушення прав людини, а також переслідування на політичному підґрунті, що в першу чергу стосуються українських та кримськотатарських громад. Необхідне визволення та повернення Кримського півострова під владу України, що відновить її територіальну цілісність та міжнародно визнані кордони. Це стане можливим лише за умови і подальшого невизнання анексії та здійснення політичного тиску на державу-окупанта. [19]

«Досягнення цілі має базуватися на засадах сталого розвитку, включеності до загального контексту реформування українського суспільства, гармонійної реінтеграції постраждалих територій та їх населення в загальноукраїнський соціально-економічний, суспільно-політичний та правовий простір.» [19]

Поширення пандемії COVID-19 ускладнює досягнення Цілей у всьому світі. За даними Департаменту по економічним та соціальним питанням ООН дані ускладнення зачіпають більшу кількість ЦСР (в тому числі і ЦСР 16): (додаток II) [24]

Основними перешкодами на шляху досягнення ЦСР 16 в умовах пандемії є важка ситуація боротьби з вірусом у зонах збройних конфліктів та руйнівні наслідки для цих місць від пандемії.

Протягом звітнього періоду складнощі, з якими стикаються громадяни України, що постраждали від конфлікту на Сході, ще більше загострилися через пандемію COVID-19, яка вплинула на вільне пересування і реалізацію економічних та соціальних прав. Найбільшу тривогу спричиняє доступ до якісного медичного обслуговування, засобів до існування, особливо пенсійних виплат, та підтримання родинних зв'язків. [23]

Що стосується свободи пересування, то з 16 березня 2020 року Операція об'єднаних сил (ООС) України застосувала обмежувальні заходи стосовно перетину через 5 контрольних пунктів в'їзду-виїзду, які розташовані на лінії зіткнення. Було дозволено перетин через контрольні пункти тільки за виняткових ситуацій гуманітарного характеру. Аналогічні обмеження були впроваджені і самопроголошеними «республіками» 21 березня 2020 року. [23]

Із початку обмежень до середини червня 2020 року загальна кількість перетинів в обидва напрямки становила декілька сотень. Показник значно зменшився у порівнянні з 1,3 млн. перетинів до початку роботи обмежувальних заходів. Перетини здійснювалися переважно у Луганській області. Люди опинилися в скрутному становищі, відрізані від родин та без доступу до якісного медичного обслуговування, пенсійних виплат, соціального захисту та роботи. Більшість осіб, що перетинали межу зіткнення до впровадження обмежень становили жінки та літні люди і саме вони постраждали найбільше. [23]

10 червня 2020 року відбулось відкриття КПВВ «Станиця Луганська» Луганської області та «Маріїнка» Донецької області. 19 червня 2020 року «ЛНР» також відкрила КПВВ «Станиця Луганська» для змоги перетину на території, підконтрольній Україні, і навпаки, за умовою наявності реєстрації місця проживання на території, підконтрольній силовикам. 25 червня 2020 «ДНР» відкрила КПВВ «Новотроїцьке». Станом на липень 2020 року,

«Новотроїцьке» був відкритим для перетину 2-3 дні на тиждень з боку силовиків, та постійно з боку Уряду. За період з 19 червня по 31 липня загальне число перетинів у обох напрямках становило 43 тисячі (Донецька та Луганська області) і було значно меншим за показники до пандемії. Особливо у Донецькій області, де показник зазначив всього лише 2300 перетинів в обох напрямках. [23]

Починаючи з кінця червня 2020 року мали можливість потрапити на територію, підконтрольну «ДНР» через КПВВ, особи, що пред'являли дозвіл «міжвідомчого оперативного штабу з попередження завезення і розповсюдження нової коронавірусної інфекції» «Донецької народної республіки» та були зареєстровані на даній території. Якщо особи, навпаки, виїжджали з території, підконтрольної «ДНР», їм необхідно було мати місце реєстрації на території, що контролюється Україною. Ще однією умовою було встановлення на мобільний телефон додатку «Дій вдома». Особи, які мали бажання перетнути лінію розмежування, не завжди мали змогу виконати всі вимоги, а «міжвідомчий штаб» надавав незначну кількість дозволів, купа людей ночувала просто неподалік від КПВВ. Ще однією вимогою від «ДНР» було зобов'язання осіб, що переходили на підконтрольну Урядом територію, підписати відповідні документи, у яких зазначалось, що ці особи не повернуться назад, доки не станеться покращення епідеміологічної ситуації в країні. Люди, що поставили свій підпис на цих документах змушені були залишитись на території, що знаходиться під контролем Уряду на невизначений час. [23]

Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини (УВКПЛ) схвильоване зупинкою роботи громадського транспорту на період нокдауну, що сильно погіршує життя осіб, які мешкають біля лінії зіткнення. Фактично, вони втрачають доступ до основних, базових послуг. Жителі села Гнutowe Донецької області змушені проходити пішки близько 7-ми кілометрів до найближчого магазину або медичного закладу. [23]

Гарною новиною було те, що Уряд в умовах пандемії корона вірусу не змушував пенсіонерів-ВПО кожні 2 місяці проходити ідентифікаційну перевірку як раніше, а пенсійні виплати, які не були отримані пенсіонерами накопичувались на їх банківських рахунках. [23]

УВКПЛ здійснили, також, перевірку впливу карантинних заходів, запроваджених через пандемію, на вільний доступ до правосуддя і право на неупереджений судовий розгляд. За результати опитувань, в яких взяли участь адвокати, через встановлені обмеження виникли ускладнення з доступом до судових реєстрів, збільшенням затримок під час судових процесів та складністю конфіденційних бесід із клієнтами в місцях заключення. (додаток Р) [23]

Представники ЗМІ зазначали, що після послаблення карантинних заходів у травні 2020 року, велика кількість судів продовжувала забороняти присутність глядачів під час судових процесів, навіть за умови дотримання соціальної дистанції. [23]

3.2 Результати досягнень цілі № 16 регіонами України

Посилене зміцнення інститутів на національному та локальних рівнях є основним фактором для встановлення миру і справедливості у спільнотах. Будь-яка людина має право на особисту безпеку і її забезпечення в якості фундаментальної цінності беззаперечно являється основою всіх прийнятих мір для відбудови довірчих, справедливих та інклюзивних відносин спільнот. Значне зменшення рівня насилля є базисною точкою та основним завданням при досягненні даної цілі. У державі відбувається зростання соціальної напруги через тяжкі обставини національної економіки, зниження робочих місць і зайнятості населення, та рівня життя в цілому. Усе це призводить до активізації насилля різних видів, тут і зростання кримінальних злочинів, родинні сутички, конфлікти на робочих місцях, перепалки з незнайомцями просто на вулицях і т.д. [45]

Велика кількість видів та збільшення числа випадків насилля призводить і до зростання методів боротьби із ним, робота правоохоронців тут є тільки частиною. Правоохоронні органи мають на заваді декілька факторів, що не дають їм повною мірою здійснювати дієву боротьбу з насильством. Серед таких факторів можна зазначити недостатній рівень довіри до правоохоронців як борців за справедливість та відсутність необхідного ступеня правової свідомості серед громадян. Це змушує людей розв'язувати конфлікти самотужки, за межами органів юстиції. Зважаючи на це, важко довіряти офіційним поточним статистичним даним, що торкаються даного питання. За офіційними даними у 2015 році по всій Україні було скоєно 1032 кримінальних правопорушень проти волі, честі й гідності особи та 788 – проти статевої свободи і статевої недоторканності, але навряд чи це є реальна картина. Інституційне покращення суспільства необхідне для вияву правдивих даних цієї сфери. [45]

Покращення якості життя суспільства залежить від подальшого зростання довіри до ефективності дій органів державної влади. Непрофесійність влади виявляється в неінклюзивному прийнятті рішень та постійному невиконанні значної їх частини, недостатній міжвідомчій співпраці, істотних корпоративних впливах та розповсюдженні корупції. Такі дії влади у свою чергу призводять до втрати довіри громадян до неї. [45]

Характерним завданням саме для України є відновлення та відбудова територій на Сході, які зазнали агресії Росії. Також необхідно встановити мир та згуртованість населення цього регіону. Зниження рівня якості життя; труднощі у провадженні конституційних прав мешканців регіону; значне число внутрішньо переміщених осіб, надання їм за необхідності психологічної допомоги, їхня необхідність призвичаїтися та вкоренитися у нових спільнотах; потреби учасників АТО у реабілітації та поверненні до нормального мирного існування, а також потреби у психологічній підтримці; зруйнованих житловий фонд, комунальна та соціальна інфраструктури внаслідок збройних атак – основні питання, що вимагають термінового вирішення. На жаль, все

ускладнюється відсутністю необхідної координації дій центральних органів виконавчої влади, центральних та місцевих органів та регіональних громад. Реформування системи місцевого управління на територіях збройного конфлікту відбувається недостатньо швидко. Децентралізація та створення об'єднаних територіальних громад неможливі на значних територіях. [45]

Тільки плідне співробітництво регіональної і місцевої влади з національними владними структурами дозволять вирішити питання, які безпосередньо стосуються досягнення цілі. Місцева влада має можливість значно знизити рівень кримінальних злочинів локально. Для цього необхідно створити більше місць для працевлаштування, тим самим зменшити рівень бідності населення, влаштувати місця для дозвілля, покращити суспільний благоустрій тощо. [45]

Для покращення дієвості роботи місцевої влади важливим є об'єднання громад та підтримка результативної діяльності органів самоврядування та виконавчих органів. Проведення даного процесу має відбуватися на максимально інклюзивних принципах і займатися його впровадженням мають влади регіонів та безпосередньо самі громади. Важливим моментом є побудова необхідного підґрунтя для покращення єдності громад і запалу її членів, на чий плечі мають лягти інформування, створення та впровадження комунікацій, підбурювання громадян до самостійної організації на макрорівні та сприяння правовій освіченості. Секторальна децентралізація збільшує владу та ефективність органів місцевого самоврядування у підвищенні рівня якості життя осіб, що є членами громад. [45]

Військово-цивільні адміністрації обмежують компетенцію місцевої влади у місцях де проводяться операції об'єднаних сил. Підіймається питання проведення виборів у новостворених об'єднаних територіальних громадах, що є неможливим коло лінії зіткнення. Існує безліч питань, пов'язаних з відбудовою зруйнованих територій, які не вирішуються на регіональному рівні, ні, звісно, на громадському. Регіональна та місцева влади мають у першу чергу скорегувати свої дії у напрямках встановлення єдності, встановленні

регіональної та державної ідентичності, організації місцевостей життєдіяльності, забезпеченні умов, які нададуть можливість для розвитку місцевих економік. Усі ці дії стануть поштовхом для поліпшення економічної та суспільно-політичної ситуацій регіону. [45]

За статистичними показниками існує відчутна відмінність у рівнях злочинності в різних областях України. Різниця у кількості зазначених особливо тяжких та тяжких злочинах на 1000 осіб коливається від 2 до 9. Найвищий рівень злочинності зафіксовано здебільшого на Півдні, а також у деяких центральних областях – Запорізька область (9), Київ (8), Кіровоградська (7), Київська, Чернігівська, Миколаївська та Одеська (6). На Заході, навпаки, спостерігається найнижчий рівень злочинності. Закарпатська, Волинська, Рівненська, Львівська, Івано-Франківська, Тернопільська, Чернівецька, Хмельницька та Вінницька входять до цього списку. Також до них приєднується одна східна область – Луганська. Більш високий рівень злочинності зафіксовано у областях з низьким рівнем доходів у населення регіону, та з високим рівнем урбанізації. (додаток С) [45]

Незаконне тримання зброї провокує вищий рівень кримінальних непевностей. Скоєні злочини, що корелюються з незаконним використанням різних типів зброї, вибухових пристроїв та боєприпасів мають найнижчих показник, у тих таки західних областях – Чернівецька (0 на 100 тисяч осіб), Закарпатська (1,8), Івано-Франківська (4,8). Статистика, також, зазначає низький рівень таких злочинів у Донецькій області, через особливості обліку у зоні АТО. Лідирують за кількістю вищезазначених злочинів наступні області – Волинська (84,3), Житомирська (64,8), Вінницька (52,4), Одеська (41,5). Розкриття даного типу злочинів може корелюватися їхнім супроводом інших кримінальних проваджень, наприклад, «бурштинові» суперечки на Північному заході держави. Із розкриттям цих злочинів пов'язують також масштаби вилучення збройних припасів у громадян.: (додаток Т) [45]

Середній по Україні показник за рівнем злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи становить 1,84 на 100 тисяч населення. За

даними, найгіршу ситуацію можна спостерігати у Одеській (11,65), Чернівецькій (10,77), Житомирській (9,89), Вінницькій (9,11) та Волинській (7,86) областях. Натомість, низький рівень даного типу злочинність представляють Полтавська (0), Київська (0,06), Запорізька (0,28), Закарпатська (0,32) та Донецька (0,42) області.(додаток У) [45]

Сфера торгівлі людьми виявляє значну нерівномірність злочинності у регіонах України. Статистичні показники вказують на те, що злочини за даним фактором були скоєні в 9-ти областях – Одеська (9,39 на 1 млн населення), Вінницька (8,54), Волинська (5,75), Львівська (1,18), Рівненська (0,86), Івано-Франківська (0,72), Харківська (0,37), Дніпропетровська (0,31) та Донецька (0,23). На такі цифри впливає транскордонна злочинність, що являє собою афери у сфері вербування робітників для закордонної праці, куди входить і секс-індустрія. Це підтверджується схожістю показників Одеської та Вінницької областей за рівнем торгівлі людьми та сексуальної експлуатації. За останнім показником найвищий рівень спостерігається у Київській області (65,29 на 1 млн населення), який дуже відрізняється від середнього по Україні показника – 5,31. Донецька, Закарпатська, Запорізька та Черкаська області мають показник 0. (додаток Ф) [45]

Аналізуючи дані види злочинності варто зважати, що число злочинів, які були зареєстровані офіційно корелюється з ефективністю та доброчесністю органів правопорядку і виявлення цих злочинів напряму пов'язане з довірою до цих органів громадян. [45]

Кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування на 100 тисяч осіб розподілені за областями так:

- найвищий показник мають Житомирська (1183,0), Одеська (1092,0) та Вінницька (737,0). Ці три області значно переважають середній по Україні показник (199,33);

- найнижчий показник мають Львівська (100,28), Тернопільська (102,17), Івано-Франківська (109,59) та Донецька (109,99). (додаток X)[45]

Ситуація з кількістю виданих доручень для надання безоплатної вторинної правової допомоги за регіонами виглядає так, що найменша кількість спостерігається у Івано-Франківській (4,0 на 1000 осіб), Чернівецькій (5,0) та Донецькій (7,0) областях. Найбільша кількість у Запорізькій та Полтавській (по 18), Миколаївській (17), Одеській (15), Дніпропетровській і Кіровоградській (по 14) та у Херсонській області і місті Києві (по 12). (додаток Ц) Така різниця у обсягах прямо пов'язана із різним рівнем злочинності у регіонах. Проте існує певна розбіжність динаміки показників, що говорить про можливість не достатньо ефективної роботи органів правосуддя в областях. Маючи високий рівень скоєння злочинів, такі області як Кіровоградська, Чернігівська та Київська мають низький рівень в наданні безоплатної правової допомоги. До цієї групи можна віднести і місто Київ, але тут дана різниця може пояснюватися бажаннями та можливостями підсудних прибігати по платну правову допомогу. [45]

Стосовно корумпованості на регіональному рівні оцінки є досить різними. Частка підприємців, що відповідали про відсутність перешкод з боку державної влади зазначили оцінку корупції регуляторної та фіскальної сфери. Найнижчий рівень перешкод спостерігається у Волинській, Сумській, Житомирській та Івано-Франківській областях. Натомість, Запорізька, Рівненська, Одеська, Луганська області та місто Київ зазначають найвищий показник перешкод від державної влади. У західних областях більш розвинена система малого бізнесу, що дозволяє їм рідше стикатися із різними перешкодами у вигляді корупції або бюрократії. (додаток Ч) [45]

Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування послугами місцевої влади визначає дієвість самої влади. За цим показником лідирує Вінницька область (72% задоволених), мають високі показники також

Харківська (49%), Тернопільська (46%), Волинська (44%) та Луганська (43%). Найменша частка задоволених припадає на Івано-Франківську (26%), Херсонську (27%), Полтавську (29%), Черкаську та Кіровоградську (по 31%) області. За цими даними складно встановити причини таких розбіжностей, проте необхідно звернути увагу на досвід більш успішних місцевих влад у роботі с населенням в зазначених вище областях. (додаток Ш) [45]

ВИСНОВКИ

За результатами проведених досліджень у даній роботі, можна зробити наступні висновки.

Сутність сталого розвитку полягає у необхідності розвитку суспільства, що задовольняє потреби сучасності, не ставлячи під загрозу здатність наступних поколінь задовольняти свої власні потреби. Перші концепції, що підтримували дану ідею, виникли ще на початку ХХ століття та набули широкого поширення на кінець того ж таки ХХ століття коли людство опинилось перед загрозою глобальної катастрофи.

Організація Об'єднаних Націй відіграла вирішальну роль у переході світу на принципи сталого розвитку. У 2000-му році у Декларації Тисячоліття ООН було затверджено Цілі Розвитку Тисячоліття, що були основним курсом глобального розвитку аж до 2015 року. Було проведено Саміт ООН в межах 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН 2015 року в Нью-Йорку, результатом якого стало затвердження Цілей Сталого Розвитку усіма державними лідерами. Генеральна Асамблея ООН оприлюднила Резолюцію «Перетворення нашого світу: Порядок денний розвитку у галузі сталого розвитку на період до 2030 року», що містить у собі 17 основних цілей та 169 завдань із розвитку. Наразі, 193 країни орієнтуються на загальні Цілі Сталого Розвитку при цьому адаптуючи їх під власні національні особливості.

Значення цільових завдань та індикаторів на глобальному рівні має певні розбіжності з українським. Специфічними є завдання з відновлення постраждалої від конфлікту території Донбасу та зміцнення соціальної стійкості, сприяння розбудові миру та громадській безпеці з відповідними для них індикаторами. Також, в Україні відсутні певні завдання, що притаманні глобальному рівню. Серед таких: розширення та активізація участі країн, що розвиваються в діяльності органів глобального регулювання; забезпечення наявності у всіх людей законних посвідчень особи, включаючи свідоцтва про народження до 2030 року; забезпечення доступу громадськості до інформації та захист основних свобод відповідно до національного законодавства та

міжнародних угод; заохочення і впровадження в життя недискримінаційних законів і політики в інтересах сталого розвитку. Спільними є завдання, що стосуються зниження смертності, експлуатації людей та зокрема дітей, рівного доступу до правосуддя, знищення незаконних потоків фінансів та зброї та скорочення масштабів корупції.

COVID-19 вніс свої корективи у здобутки країн при досягненні ЦСР 16. Багато опитувань, демографічні та медичні дослідження, дослідження доходів та витрат домогосподарств були відкладені через пандемію. Відмінили прямі контакти зацікавлених сторін. COVID став причиною посилення нестабільності у світі, у багатьох країнах стало проблематичним лікування інших захворювань. Кількість домашнього насилля над дітьми також зросла за період пандемії. Вплив вірусу відчули і у в'язницях, де зберігання дистанції та використання захисного спорядження було неможливим, як і доступ до якісного медичного лікування.

Що стосується України, найбільше постраждала від пандемії територія Донбасу де COVID вплинув на вільне пересування і реалізацію економічних та соціальних прав. Найбільшу тривогу спричинив доступ до якісного медичного обслуговування, засобів до існування, особливо пенсійних виплат, та підтримці родинних зв'язків.

Що стосується досягнень ЦСР 16 за регіонами світу, неможливо дати чітку відповідь через недостатню звітність країн про їхній стан досягнень. За останніми оприлюдненими звітами ЄС лідирує за багатьма показниками ЦСР 16 і найбільші здобутки цього регіону відносяться також саме до 16-тої Цілі. Незадовільна ситуація у регіоні Латинської Америки та Карибського басейну де найвищий рівень злочинності, вбивств, насильства над жінками (у регіоні навіть існує поняття феміциду, коли певні особи зазнають ненависті до жінок за гендерним принципом). Молоді особи найчастіше стають як жертвами, так і злочинцями. Довіра до влади та суду також на мінімальному рівні.

Для Африки значною проблемою є низький відсоток реєстрації дітей при народженні і саме тут зафіксований найвищий відсоток насилля над дітьми. А

арабський регіон лідирує за кількістю вбитих журналістів. Проте тут є і позитивні зрушення, особливо по відношенню до жінок, які в багатьох країнах можуть отримувати освіту та працювати.

Щодо ситуації з досягнень ЦСР 16 регіонами України, тут за кожним індикатором лідери та аутсайтери відрізняються. Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування послугами місцевої влади найвища у Вінницькій та найнижча в Івано-Франківській областях. Частка опитаних підприємців, які відповіли про відсутність перешкод від державної влади за регіоном найвища у Волинській та найнижча у Запорізькій областях. Кількість виданих доручень для надання безоплатної вторинної правової допомоги найбільша у Запорізькій та найменша у Івано-Франківській областях. У Житомирській області найбільша кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, натомість Львівська область має найменшу їх кількість. Чисельність злочинів щодо сексуальної експлуатації найбільше трапляється у Київській області, тоді як у Донецькій, Закарпатській, Запорізькій та Черкаській областях даний вид злочинів не був зафіксований взагалі. Чисельність злочинів щодо торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо передачі людини найбільша в Одеській області, а в 14 областях України не зафіксована взагалі. Чисельність злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи так само найвища в Одесі. Полтавська область не має жодного зафіксованого виду даного злочину. Чисельність злочинів щодо незаконного поводження зі зброєю, боєприпасами або вибуховими речовинами не зафіксована в Чернівецькій та має найвищий показник у Волинській областях. Кількість виявлених тяжких та особливо тяжких злочинів в області найменша у Тернопільській та Івано-Франківській областях та найвища у Запорізькій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сталий розвиток суспільства: навч. Посібник / Масловська Л.Ц. та ін., за ред. Канд. Іст. Наук А.П. Садовенко. Київ, 2011. 392 с.
2. Декларація та план виконання рішень Всесвітньої зустрічі на вищому рівні зі сталого розвитку. 26 серпня – 4 вересня 2002 року. Йоганнесбург, Південна Африка / Видання друге. – Київ: ПРООН/ МПВСР, 2007. 13 с.
3. Инноватика государственного управления: прорыв в будущее. Материалы международной научно-практической конференции. Под общей ред. Д.соц.н., д.мед.н., проф. В.Л.Романова. – Москва: Изд-во “Проспект”, 2006. 120 с.
4. Добровольський В.В. Екологічні знання. Київ: Професіонал, 2014. 299 с.
5. Основні проблеми розвитку економіки: монографія / Майєр Джеральд М., Раух Джемс, Філіпенко Е. Київ: Либідь, 2003. 688 с
6. Програма розвитку ООН в Україні «Основи стратегії сталого розвитку в Україні». URL: https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2015/02/metod_materialy_do_modulyu.pdf (дата звернення: 22.04.2021)
7. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку / Київ, 2016. 109 с.
8. Руденко Л.Г. Сталий розвиток: пошуки моделей сталого розвитку України /Український географічний журнал. 1998. №1. С. 5–12.
9. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: навч. Посіб. / Гречко Т.К. та ін., за ред. Грінь Д.С. Херсон, 2015. 264 с.
10. Еколого-економічна безпека як складова системи національної безпеки. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1550/1/%D0%952-2012mnyasnb.pdf> (дата звернення: 24.04.2021)
11. Зеркалов Д. В. Проблеми екології сталого розвитку / Київ : Основа, 2013. 430 с.

12. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/09/ESR_lektsiia_3.pdf (дата звернення: 25.04.2021)
13. Цілі розвитку тисячоліття 2000-2015 роки: виклики та досягнення. URL: <https://pon.org.ua/international/4297-cili-rozvitku-tisyacholittya-2000-2015-roki.html> (дата звернення: 25.04.2021)
14. Порядок денний розвитку після 2015 року. URL: <https://www.ua.undp.org/> (дата звернення: 27.04.2021)
15. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь). URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/38428/1/SSR-tourism.pdf> (дата звернення: 27.04.2021)
16. Цілі сталого розвитку в Україні. URL: <https://ukraine.unfpa.org/> (дата звернення: 28.04.2021)
17. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Обласні консультації. URL: http://www.un.org.ua/images/UN_SDG_OCT_UKR_web.pdf (дата звернення: 29.04.2021)
18. Цілі сталого розвитку. URL: <http://www.gs.dp.ua/language/uk/> (дата звернення: 30.04.2021)
19. Цілі сталого розвитку Україна: завдання та індикатори. URL: <https://www.ua.undp.org/> (дата звернення: 01.05.2021)
20. Arab Pathways to Sustainable Development. URL: <https://medium.com/@UNDPArabStates/arab-pathways-to-sustainable-development-170f6edf7277> (Last accessed: 01.05.2021)
21. Analysis of the 2020 Voluntary National Reviews and SDG 16. URL: <https://www.sdg16hub.org/system/files/2020-11/W%26C%20Global%20Alliance%20VNR%20SDG%2016%20analysis%202020.pdf> (Last accessed: 03.05.2021)
22. COVID-19 and SDG 16. URL: <https://www.sdg16hub.org/dashboard/covid-19-and-sdg-16> (Last accessed: 03.05.2021)

23. Доповідь щодо ситуації з правами людини в Україні. URL: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/30thReportUkraine_UA.pdf

(дата звернення: 04.05.2021)

24. Вплив COVID-19 на Цілі сталого розвитку ООН. URL: <https://kmu.edu.ua/vpliv-covid-19-na-cili-stalogo-rozvitku-oon/> (дата звернення:

04.05.2021)

25. What are the Sustainable Development Goals? URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals> (Last accessed: 04.05.2021)

26. Goal 16. Peace, justice and strong institutions. URL: <https://www.undp.org/sustainable-development-goals#peace-justice-and-strong-institutions> (Last accessed: 05.05.2021)

27. Sustainable development in the European Union. Overview of progress towards the SDGs in an EU context. URL:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/11010788/KS-01-20-192-EN-N.pdf/ae63aff0-a6f3-1d47-da83-c6886b9daaab?t=1592486268000> (Last accessed: 05.05.2021)

28. Sustainable development in the European Union Monitoring report on progress towards the SDGs in an EU context. URL:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/11011074/KS-02-20-202-EN-N.pdf/334a8cfe-636a-bb8a-294a-73a052882f7f?t=1592994779000> (Last accessed: 05.05.2021)

29. Rader, N. (2017), Fear of Crime, Oxford Research Encyclopedia of Criminology. URL:

<https://oxfordre.com/criminology/view/10.1093/acrefore/9780190264079.001.0001/acrefore-9780190264079-e-10> (Last accessed: 06.05.2021)

30. Communication from The Commission to The European Parliament, The Council, The European Economic and Social Committee and The Committee of The Regions. URL: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

(Last accessed: 06.05.2021)

31. Global study on homicide 2019. URL: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet1.pdf> (Last accessed: 06.05.2021)
32. Global study on homicide 2018. URL: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/GSH2018/GSH18_Gender-related_killing_of_women_and_girls.pdf (Last accessed: 06.05.2021)
33. General government expenditure by function. URL: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=gov_10a_exp&lang=en (Last accessed: 06.05.2021)
34. European Commission (2019), Flash Eurobarometer 474 Report on Perceived independence of the national justice systems in the EU among the general public, p. 4.
35. European Commission (2019), Flash Eurobarometer 474 Report on Perceived independence of the national justice systems in the EU among the general public, p. 9. Data refer to the EU-28 (including the UK).
36. CPI Global Highlights. URL: <https://www.transparency.org/en/news/cpi-2019-global-highlights> (Last accessed: 06.05.2021)
37. European Commission (2017), Special Eurobarometer 470 on Corruption, p. 16–17
38. European Semester: Thematic factsheet – Effective justice systems – 2017. URL: https://ec.europa.eu/info/files/european-semester-thematic-factsheet-effective-justice-systems_en (Last accessed: 06.05.2021)
39. Public Integrity and Trust in Europe. URL: <https://www.againstcorruption.eu/publications/public-integrity-and-trust-in-europe/> (Last accessed: 06.05.2021)
40. The Sustainable Development Goals Report 2020. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2020.pdf> (Last accessed: 07.05.2021)
41. SDG 16: Promote peaceful, just and inclusive societies in Latin America and the Caribbean. URL:

https://www.cepal.org/sites/default/files/static/files/sdg16_c1900800_press.pdf (Last accessed: 07.05.2021)

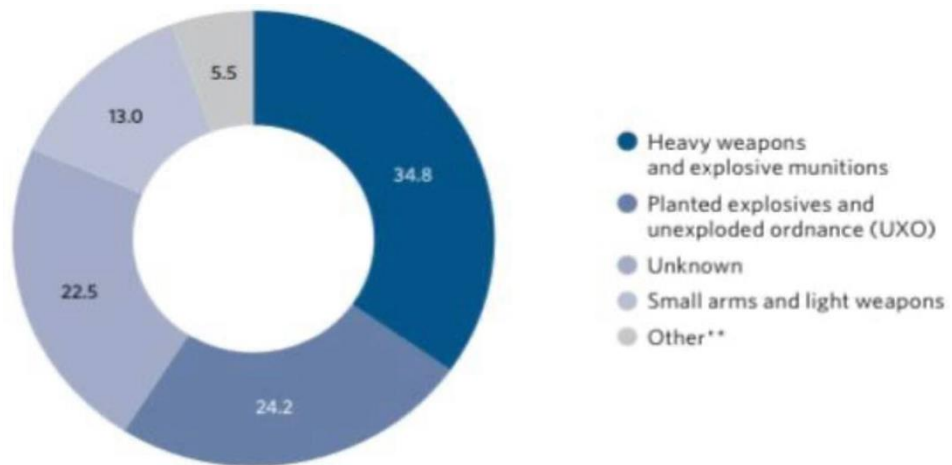
42. Goal 16: Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels. URL: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2017/goal-16/#:~:text=SDG%20Goals-.Goal%2016%3A%20Promote%20peaceful%20and%20inclusive%20societies%20for%20sustainable%20development,inclusive%20institutions%20at%20all%20levels&text=Homicides%20are%20slowly%20declining%2C%20and,have%20better%20access%20to%20justice>. (Last accessed: 08.05.2021)

43. Indicators and a Monitoring Framework for the Sustainable Development Goals. URL: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/2013150612-FINAL-SDSN-Indicator-Report1.pdf> (Last accessed: 08.05.2021)

44. Система глобальных показателей достижения целей в области устойчивого развития и выполнения задач Повестки дня в области устойчивого развития на период до 2030 года. URL: https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global%20Indicator%20Framework%20after%202021%20refinement_Rus.pdf (дата звернення:08.05.2021)

45. Вимірювання досягнення цілей сталого розвитку регіонами України: вибір індикаторів та визначення базових рівнів. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/library/sustainable-development-report/tracking-progress-on-SDGs-for-the-regions-of-Ukraine.html> (дата звернення:08.05.2021)

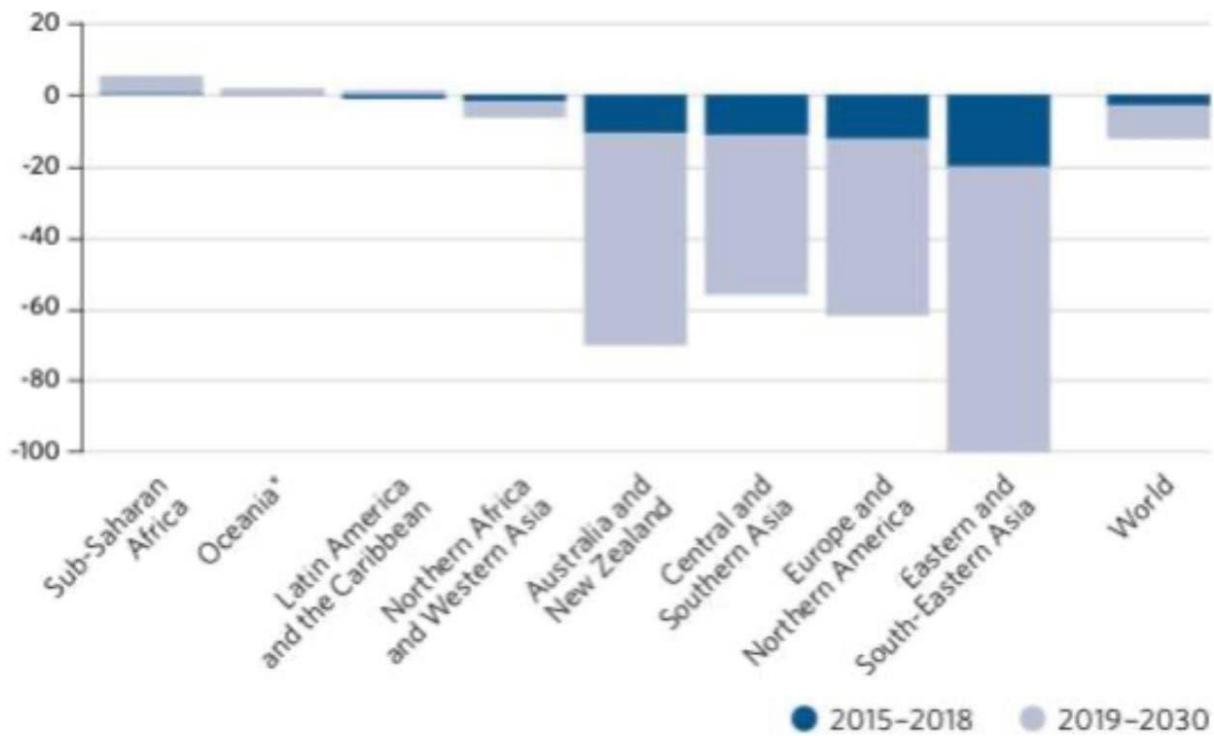
Додаток А

** "Other" refers to weapons that are incendiary; chemical, biological, radiological or nuclear; electromagnetic; or other, less lethal weapons. The category also includes denial of access to or destruction of objects indispensable to survival; accidents related to conflict; use of objects and other means; multiple weapons used and other causes.

Рис А.1 Смерть цивільного населення, пов'язана з конфліктами, за причинами, 2015–2017 рр., (%) [40]

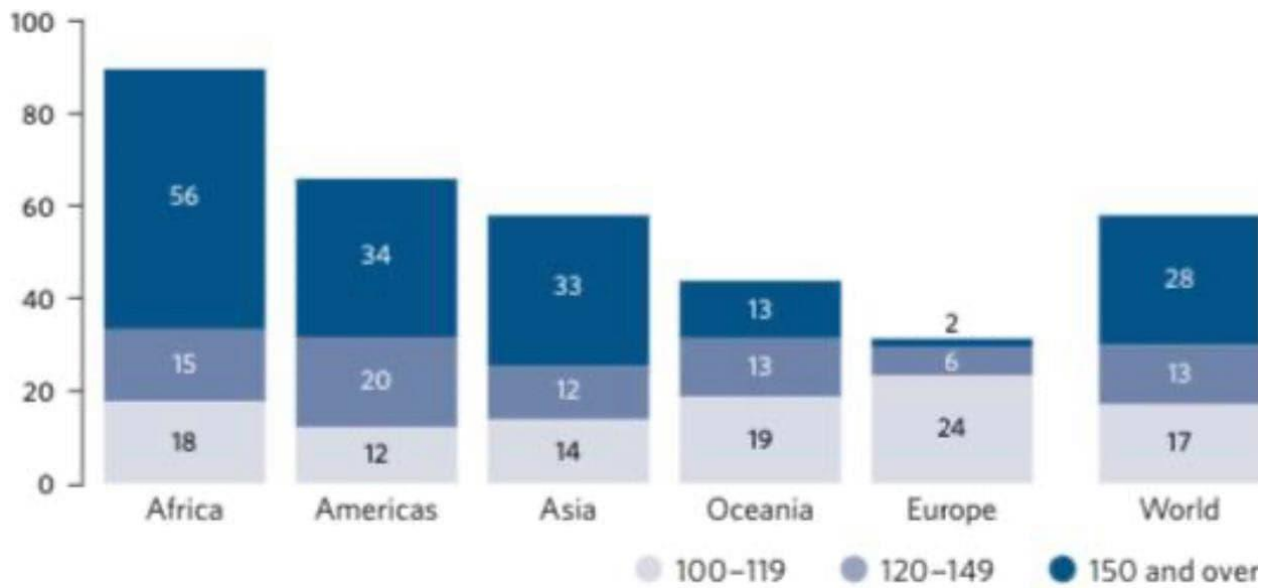
Додаток Б

* Excluding Australia and New Zealand.

Рис. Б.1 Зміна показників навмисних вбивств у 2015–2018 рр. Та прогнози на 2019–2030 рр. (%) [40]

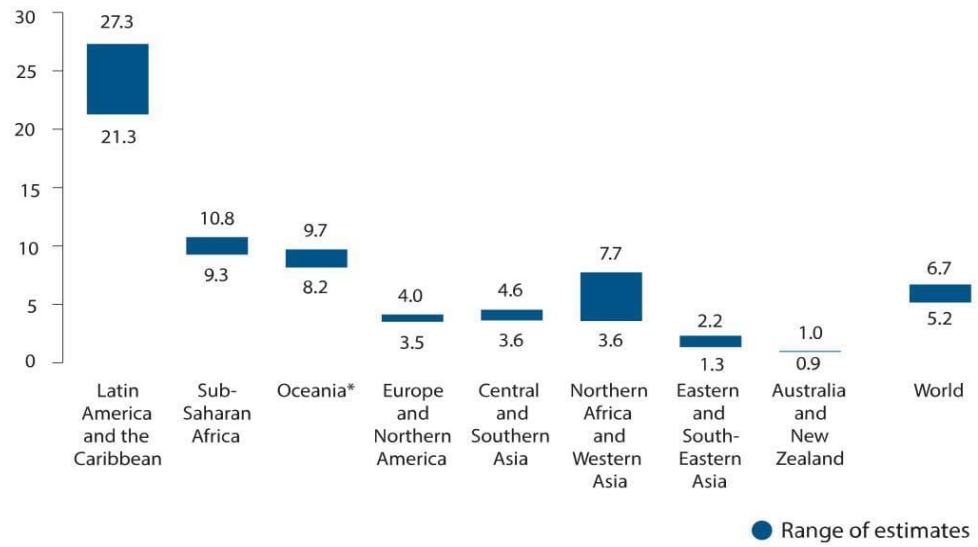
Додаток В

Note: The regional groupings shown here are different from the SDG regional groupings. They cover Africa (39 countries), the Americas (41 countries), Asia (43 countries), Europe (51 countries), Oceania (16 countries) and the world (190 countries).

Рис. В.1 Частка країн, де ув'язнені перевищують кількість місць ув'язнення, 2018 рік, (%) [40]

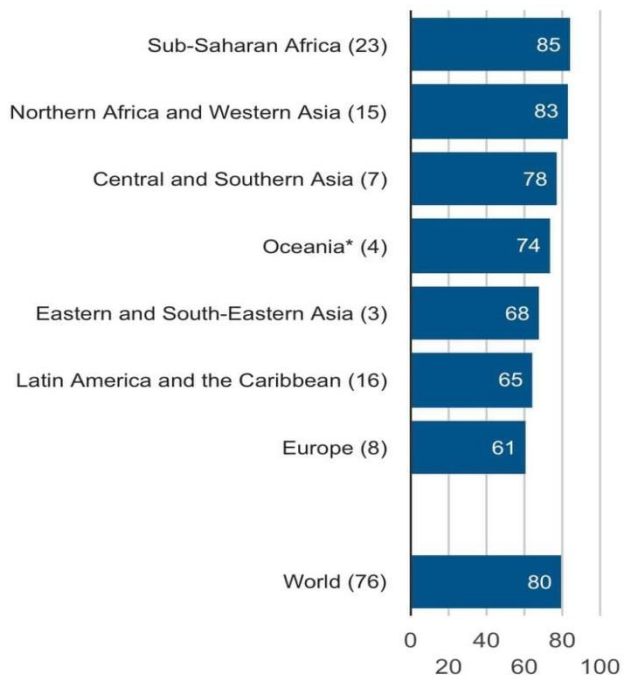
Додаток Г

Note: Oceania* refers to Oceania excluding Australia and New Zealand.

Рис. Г.1 Кількість жертв умисних вбивств на 100 000 населення, 2015 рік [42]

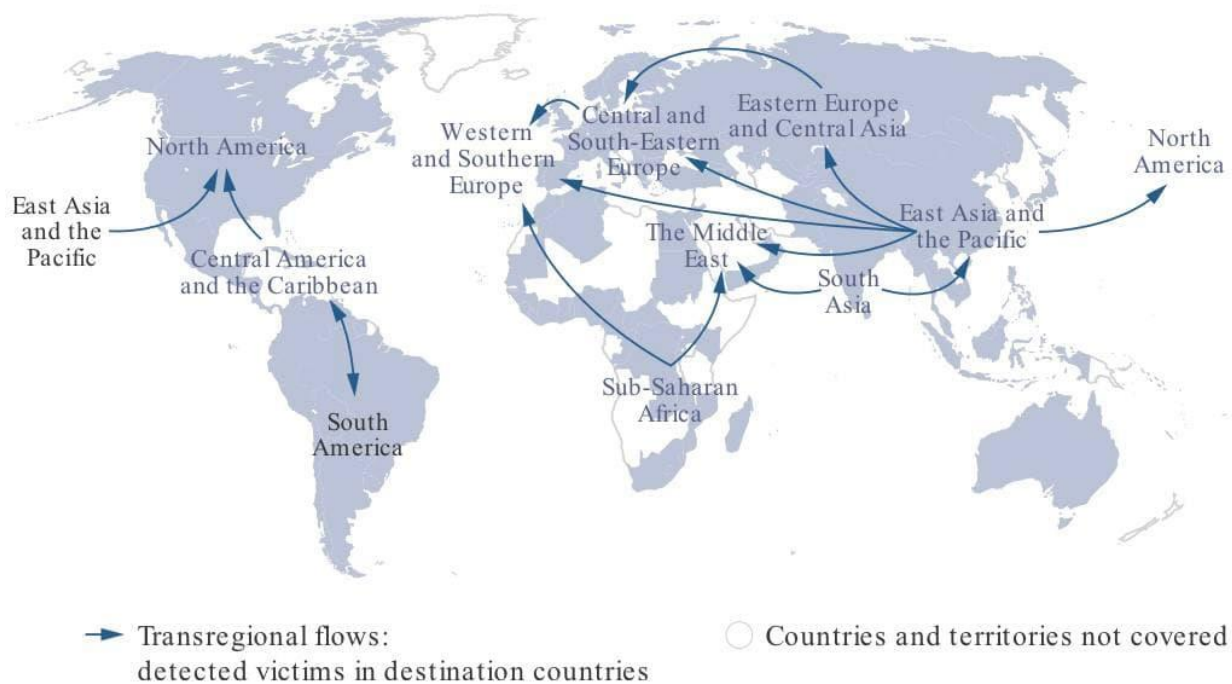
Додаток Г

Note: For the period 2005-2016, data are available for 76 countries covering 26 per cent of the world's population of children aged 1 to 14 years. The number of countries with available data is in parentheses. Oceania* refers to Oceania excluding Australia and New Zealand.

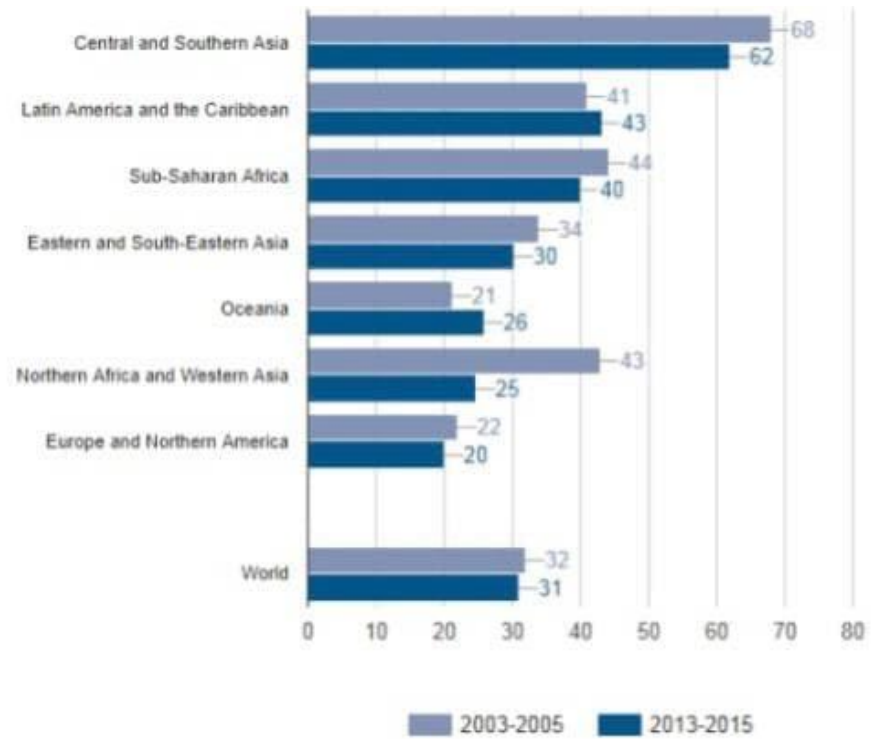
Рис. Г.1 Частка дітей у віці від 1 до 14 років, які зазнали жорстокої дисципліни (психологічна агресія та / або фізичне покарання) за останній місяць, 2005-2016, (%) [42]

Додаток Д

Рис. Д.1 Основні напрямки регіональних потоків торгівлі людьми та їх походження, 2012-2014 [42]

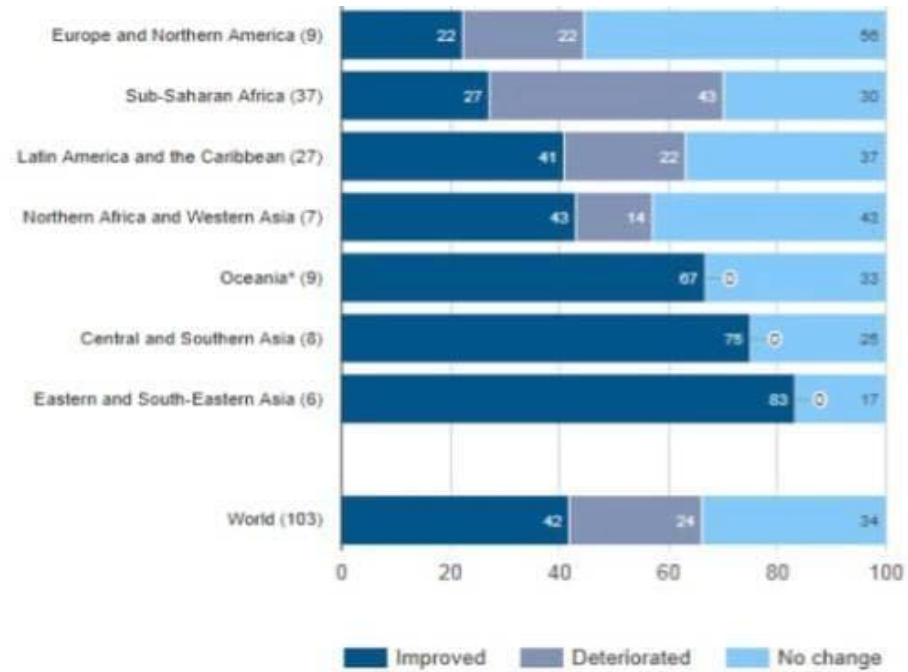
Додаток Е

Note: Oceania includes Australia and New Zealand for this particular indicator.

Рис. Е.1 Частка затриманих без покарання від загальної кількості ув'язнених, 2003-2005 та 2013-2015, (%) [42]

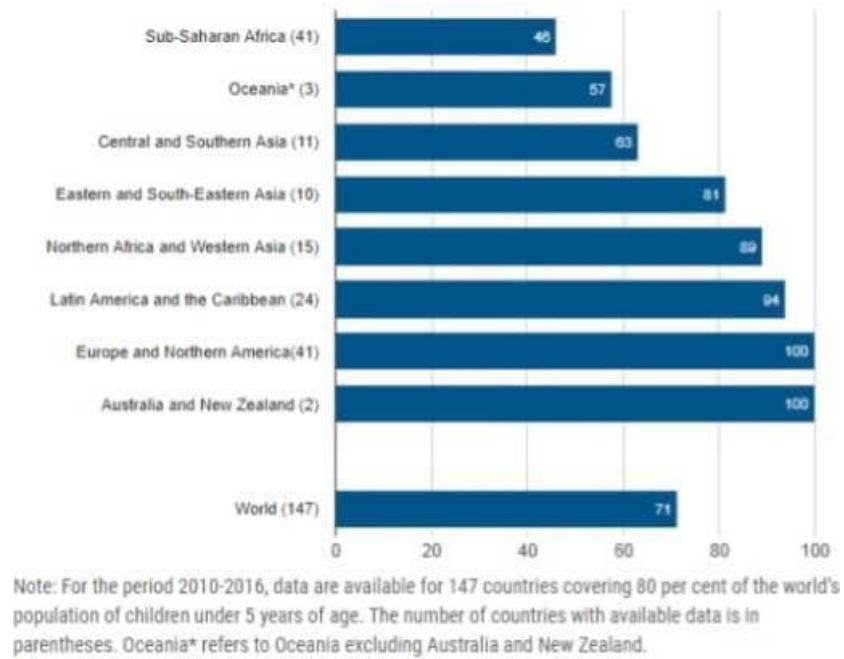
Додаток Є

The number of countries with available data is in parentheses. Oceania* refers to Oceania excluding Australia and New Zealand.

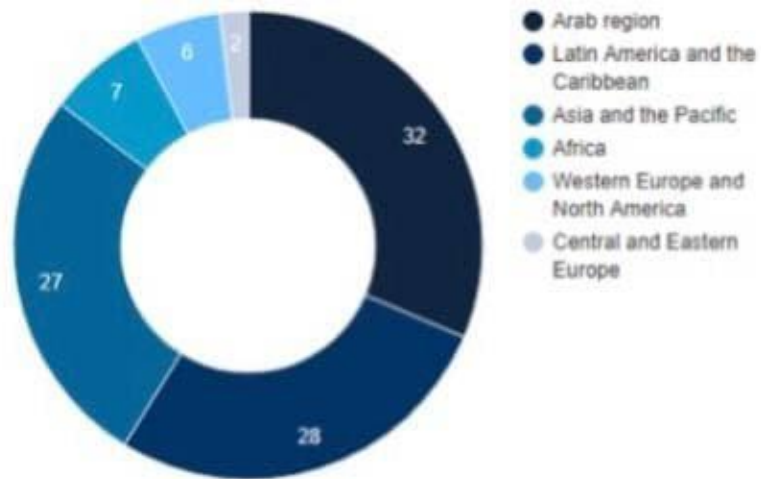
Рис. Є.1 Зміна показника надійності бюджету в країнах, оцінюваних більше одного разу, у різні роки, 2005-2016 рр., (%) [42]

Додаток Ж

Рис. Ж.1 Частка дітей до 5 років, народження яких зареєстровано, 2010-2016 рр., (%) [42]

Додаток 3

Note: Regional grouping are according to the regional groupings of United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Рис. 3.1 Кількість вбитих журналістів у 2016 році [42]

Додаток И

ЦСР	Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути				
Завдання	16.1. Скоротити поширеність насильства			16.2. Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації	
Індикатор	16.1.1. (а) Кількість виявлених тяжких та особливо тяжких злочинів в області, випадків у розрахунку на 1000 осіб	16.1.2. (а) Чисельність осіб, які потерпіли й загинули від злочинів в області, у розрахунку на 1000 осіб	16.1.3. (а) Чисельність злочинів за останні 12 місяців проти статевої свободи і статевої недоторканності особи, за кримінальними провадженнями, на 100 000 населення	16.2.1. (а) Чисельність злочинів за останні 12 місяців щодо торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо передачі людини, за кримінальними провадженнями, на 1 млн осіб населення	16.2.2. (а) Загальна кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на кінець року, на 100000 осіб населення

Табл. И.1 Завдання та індиктори ЦСР 16 для України [45]

Завдання	16.2. Збільшити виявлення постраждалих від торгівлі людьми та всіх форм експлуатації	16.3. Підвищити рівень довіри до суду та забезпечити рівний доступ до правосуддя	16.4. Зміцнити систему запобігання та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та поширення зброї масового знищення
Індикатор	16.2.3. (а) Чисельність злочинів за останні 12 місяців щодо сексуальної експлуатації (ст. 302 і 303 КК), за кримінальними провадженнями, на 1 млн осіб населення	16.3.1. (а) Частка опитаних підприємців, які довіряють судовій владі, %	16.3.2. (а) Кількість виданих доручень для надання безоплатної вторинної правової допомоги БВПД, на 1000 жителів регіону
			16.4.1. (а) Кількість встановлених осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, щодо легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом (передбачених статтями 209, 209-1 КК), до загальної кількості кримінальних правопорушень за цими статтями, досудове розслідування у яких проводилося у звітному періоді, %

Табл. И.2 Завдання та індиктори ЦСР 16 для України [45]

Завдання	16.5. Скоротити незаконний обіг зброї, боєприпасів та вибухових матеріалів			16.6. Скоротити масштаби корупції
Індикатор	16.5.1. (а) Кількість вилученої зброї у населення, організованих груп і злочинних організацій, одиниць на 100000 населення	16.5.2. (а) Кількість вилучених боєприпасів у населення, організованих груп і злочинних організацій, одиниць на 100000 населення	16.5.3. (а) Чисельність злочинів за останні 12 місяців щодо незаконного поводження зі зброєю, боєприпасами або вибуховими речовинами (ст. 263 КК), за кримінальними провадженнями, на 100000 населення	16.6.1. (а) Частка опитаних підприємців, які відповіли про відсутність перешкод від державної влади за регіоном, % опитаних

Табл. И.3 Завдання та індиктори ЦСР 16 для України [45]

Завдання	16.7. Підвищити ефективність діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування	16.8. Відновити територію, постраждалу від конфлікту (Донбас)			16.9. Зміцнити соціальну стійкість, сприяти розбудові миру та громадської безпеці (конфліктне та постконфліктне врегулювання)
Індикатор	16.7.1. Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування послугами місцевої влади, %	16.8.1. Частка населення, задоволеного досвідом користування інфраструктурними об'єктами і рівнем надання соціальних послуг у ключових сферах у Донецькій і Луганській областях, %	16.8.2. (а) Міграційний приріст (скорочення) населення в Донецькій (Луганській) областях, тис. осіб	16.8.3. Площа розмінованої території Донецької (Луганської) областей, га	16.9.1. Індекс соціальної єдності і примирення

Табл. И.4 Завдання та індиктори ЦСР 16 для України [45]

Додаток І

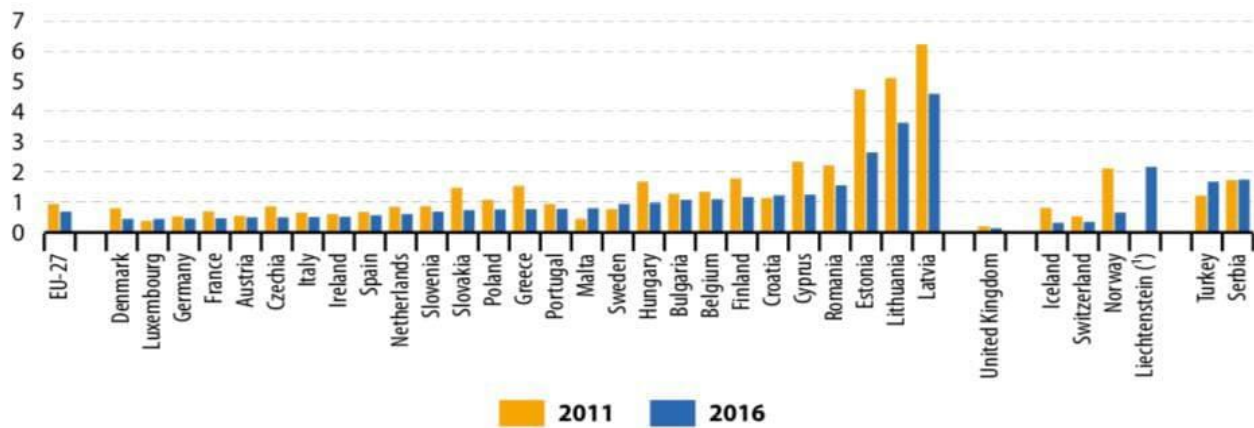

Рис. І.1 Стандартизований рівень смертності від вбивств за країнами, 2011 та 2016 рр. (Кількість на 100 000 осіб) [28]

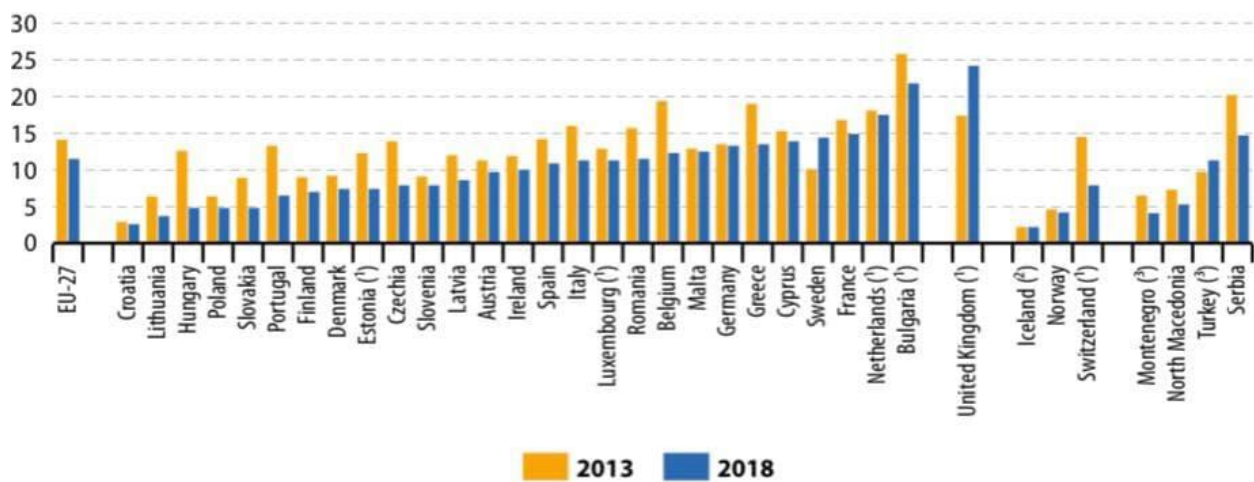

Рис. І.2 Населення, яке повідомляє про випадки злочинів, насильства чи вандалізму в їх регіоні, за країнами, 2013 та 2018 (% населення) [28]

Додаток І

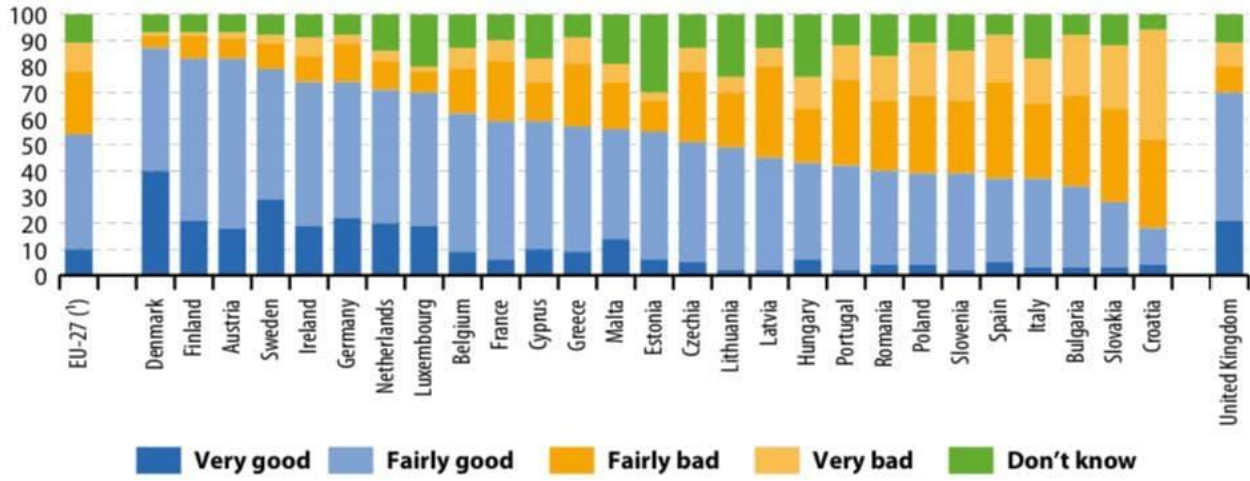

Рис. І.1 Сприйняття незалежності системи правосуддя за країнами, 2019 (% населення) [28]

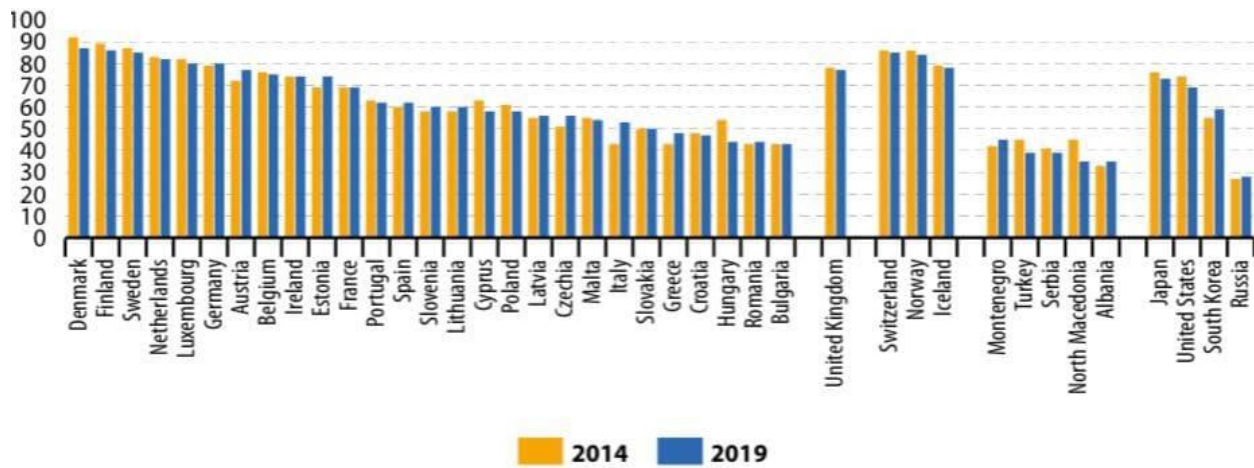

Рис. І.2 Індекс сприйняття корупції за країнами, 2014 та 2019 (шкала оцінок від 0 (дуже корумпована) до 100 (дуже чиста)) [28]

Додаток Й

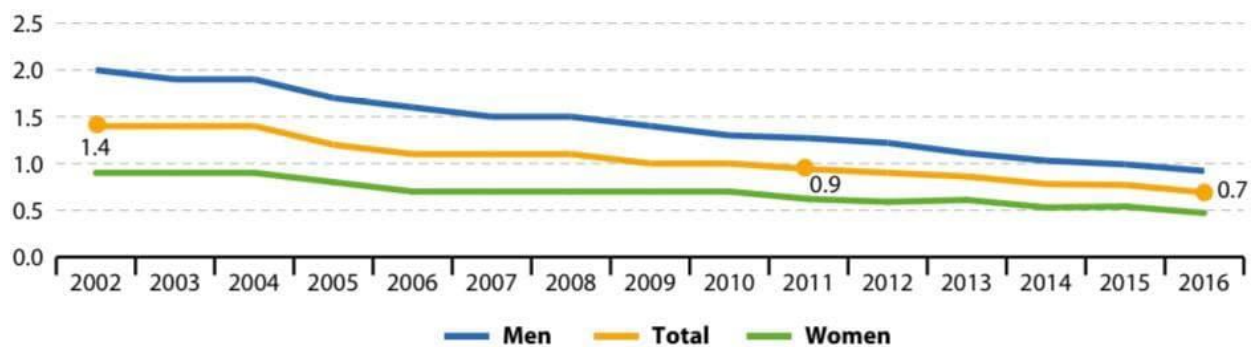
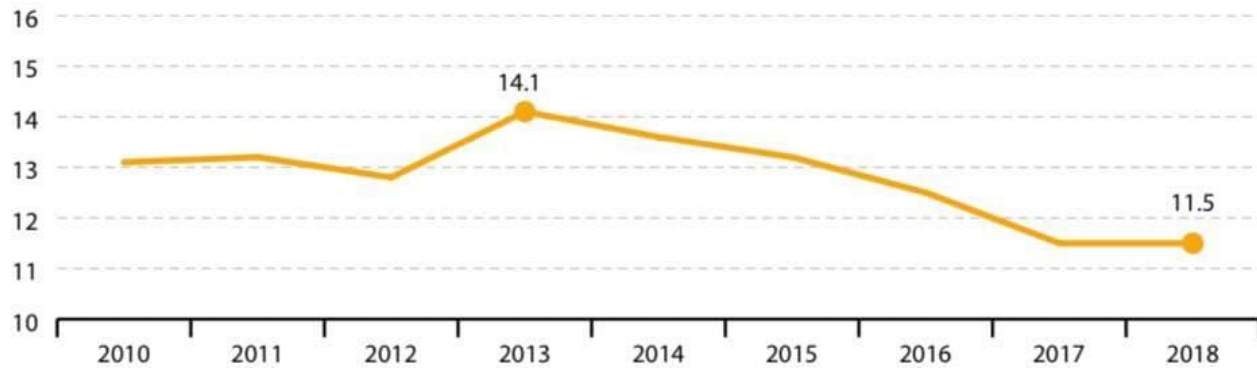

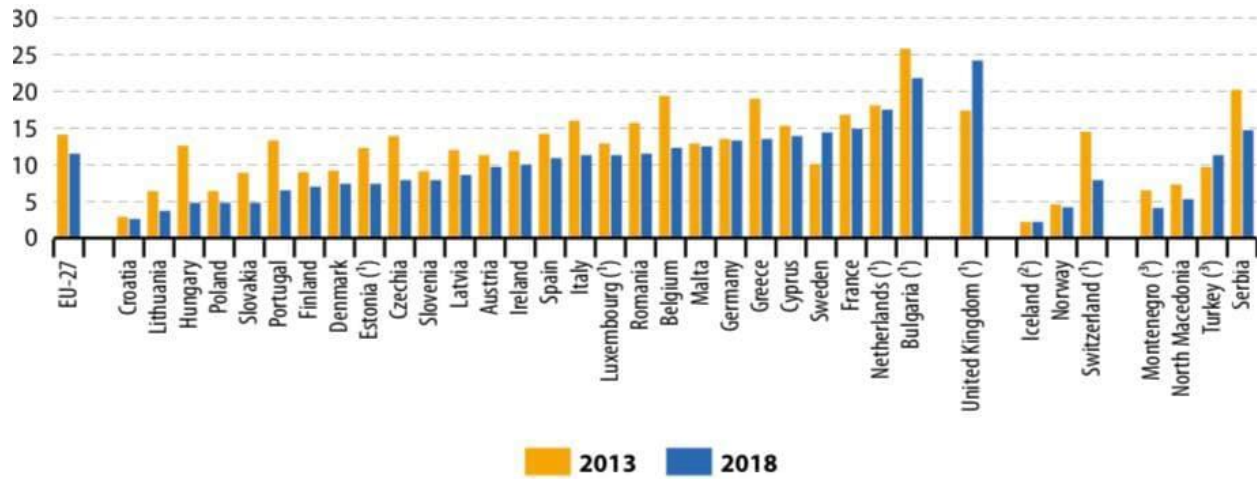
Рис. Й.1 Стандартизований рівень смертності від вбивств за статтю, ЄС-27, 2002–2016 (кількість на 100 000 осіб) [28]

Додаток К

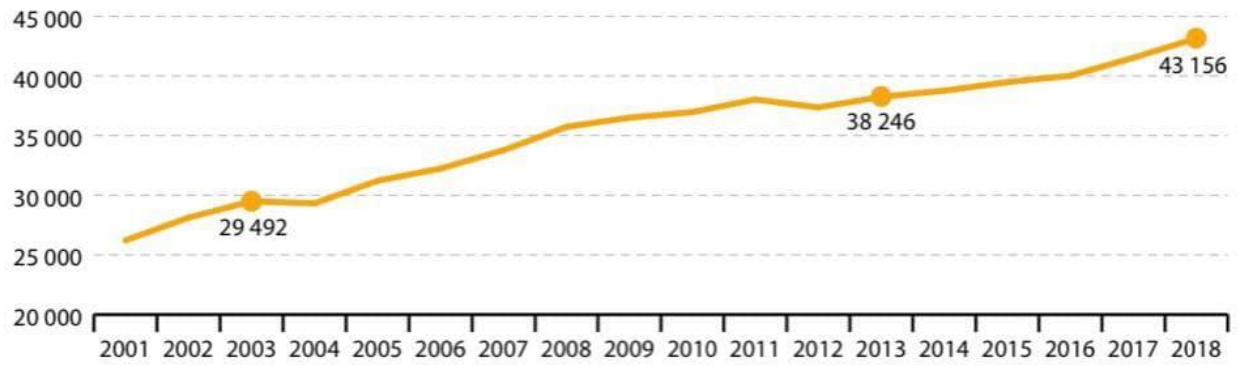
Рис. К.1 Населення, яке повідомляє про випадки злочинів, насильства чи вандалізму в їх районі, ЄС-27, 2010–2018 (% населення) [28]

Додаток Л

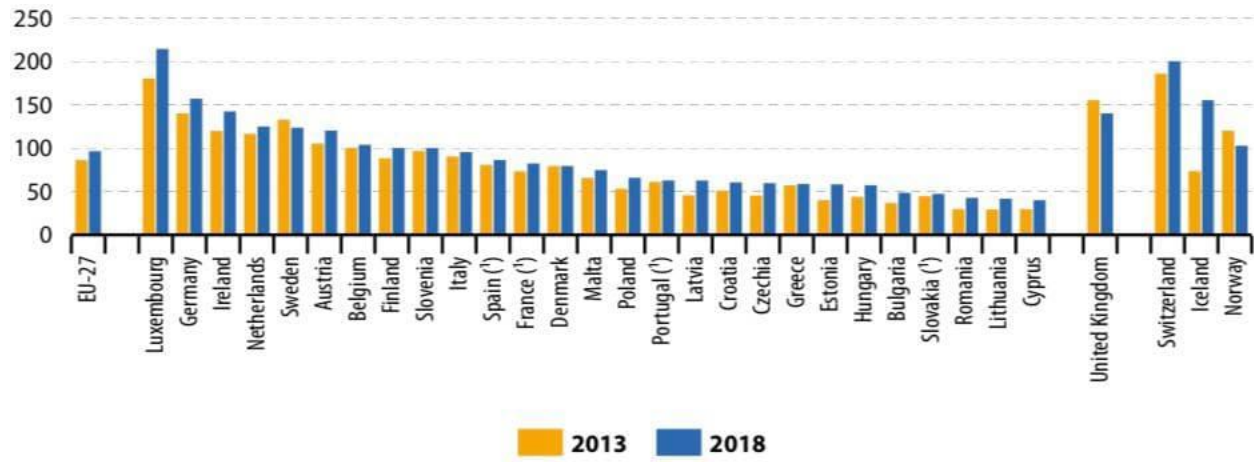
Рис. Л.1 Населення, яке повідомляє про випадки злочинів, насильства чи вандалізму в їх регіоні, за країнами, 2013 та 2018 (% населення) [28]

Додаток М

Рис. М.1 Загальні витрати державного управління на суди, ЄС-27, 2001-2018 (т. євро) [28]

Додаток Н

Рис. Н.1 Загальні витрати державного бюджету на суди за країнами, 2013 та 2018 (євро на душу населення) [28]

Додаток О

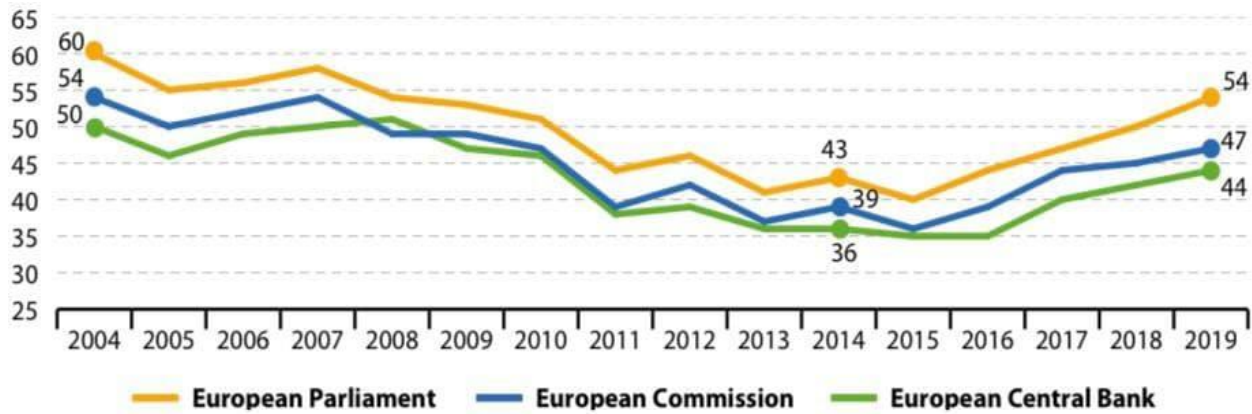

Рис. О.1 Населення з довірою до установ ЄС, за установами, ЄС-27, 2004–2019 (% населення) [28]

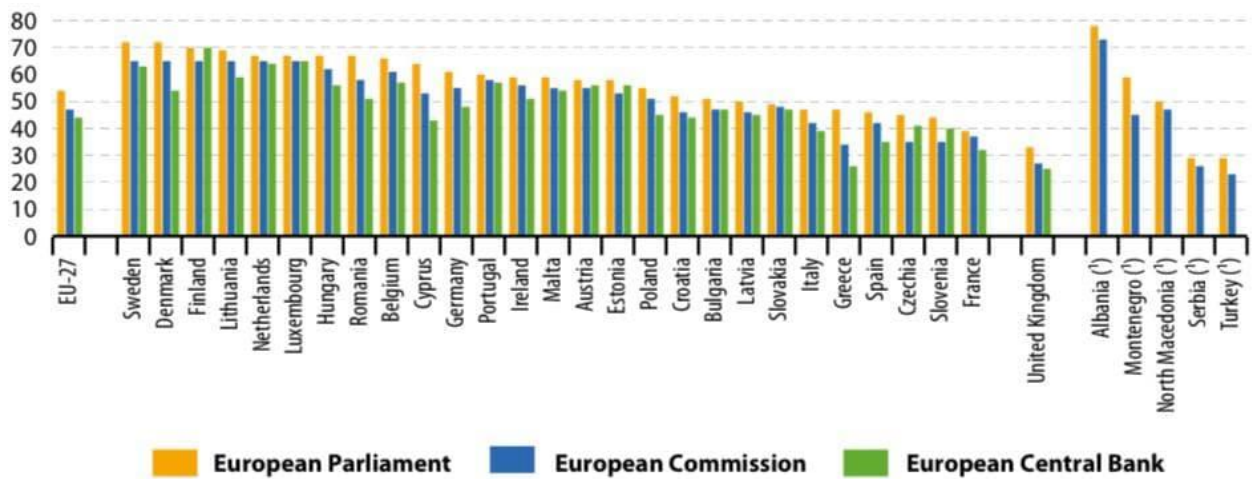

Рис. О.2 Населення з довірою до установ ЄС, за установами та країнами, 2019 (% населення) [28]

Додаток П

UN GLOBAL COMPACT Global Compact Network Ukraine **ЯК COVID-19 ВПЛИВАЄ НА ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ?**

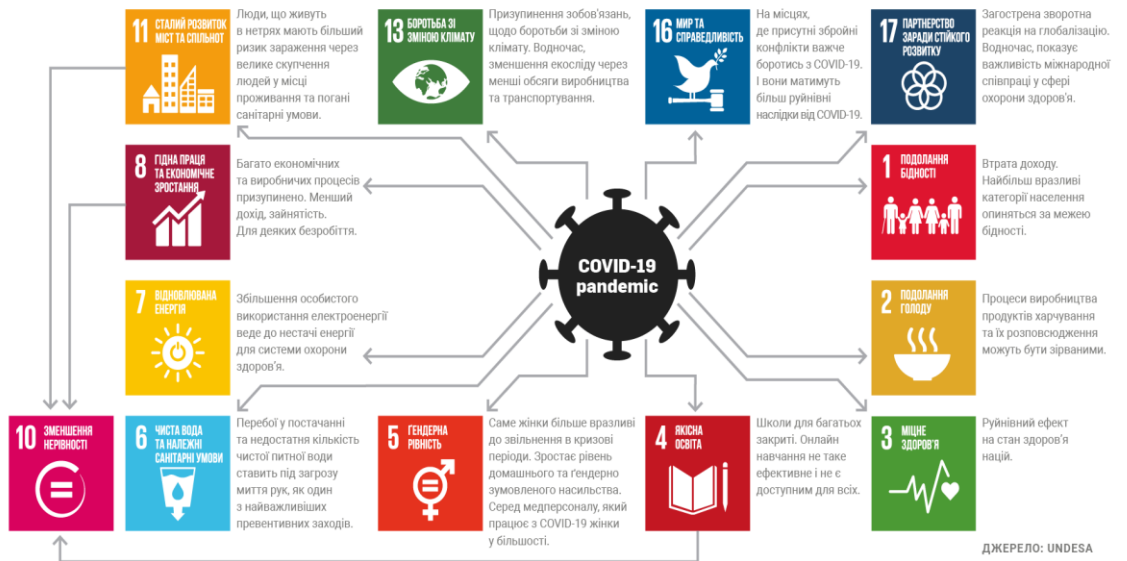

Рис. П.1 Вплив COVID-19 на ЦСР [24]

Додаток Р

ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ У КОНТЕКСТІ ОБМЕЖЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КАРАНТИНОМ COVID-19
 Проблеми з правом на справедливий судовий розгляд, окреслені адвокатами*

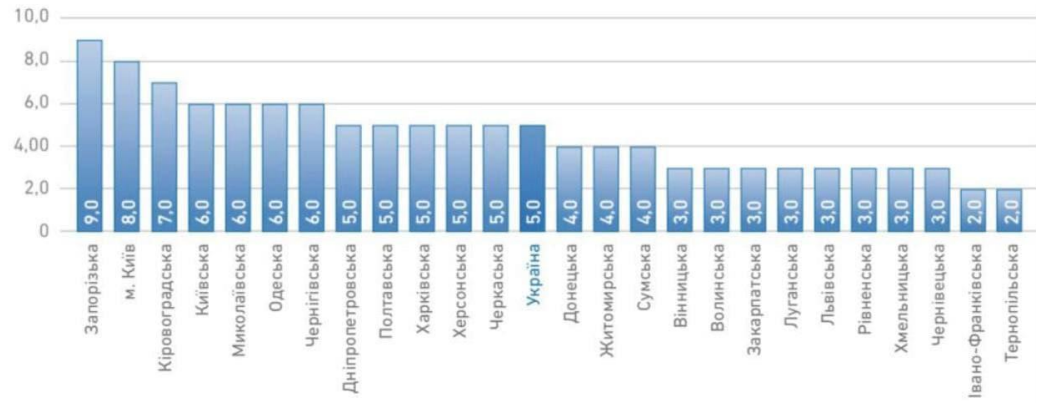

Дата створення: 7 Вересня 2020
 Джерело: УВКПЛ ММПЛУ

* Всього 121 адвокат з восьми областей прийняв участь у онлайн-опитуванні, яке провела ММПЛУ. 77 з них надають безоплатну вторинну правову допомогу.

** Ці дані відображають частку опитаних, які стикалися з проблемою або спострігали її.

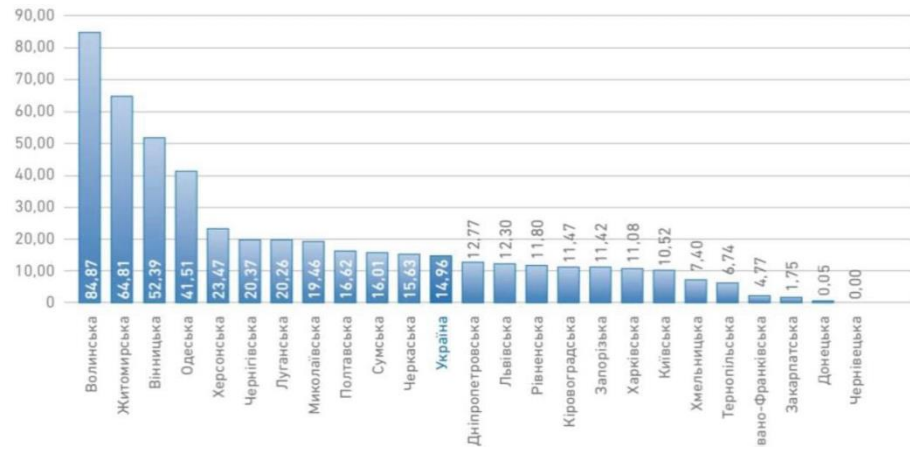
Рис. Р.1 Доступ до правосуддя у контексті обмежень, пов'язаних з пандемією [23]

Додаток С

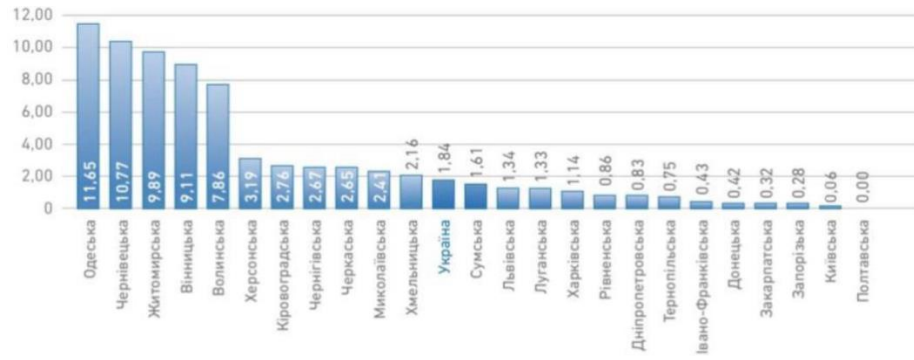
Рис. С.1 Кількість виявлених тяжких та особливо тяжких злочинів в області, у розрахунку на 1000 осіб [45]

Додаток Т

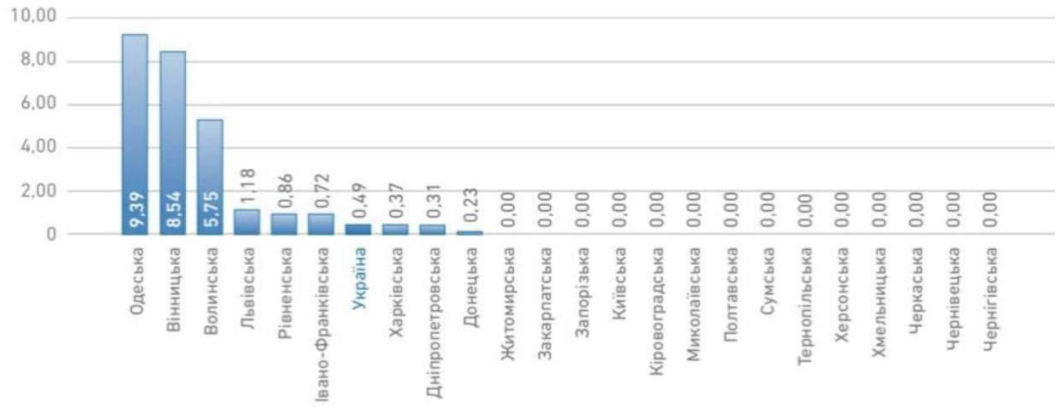
Рис. Т.1 Чисельність злочинів щодо незаконного поводження зі зброєю, боєприпасами або вибуховими речовинами (т. 236 КК), за кримінальними провадженнями, на 100 000 населення, 2015 р. [45]

Додаток У

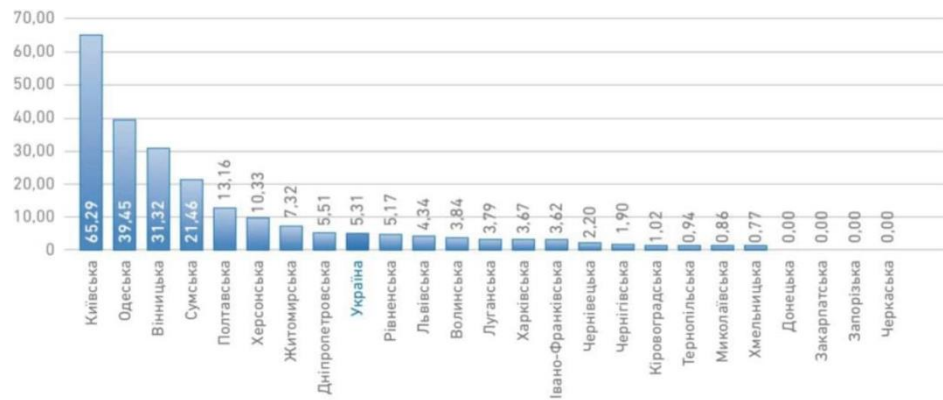

Рис. У.1 Чисельність злочинів проти статевої свободи і статевої недоторканності особи, за кримінальними провадженнями, на 100 000 населення, 2015 р. [45]

Додаток Ф

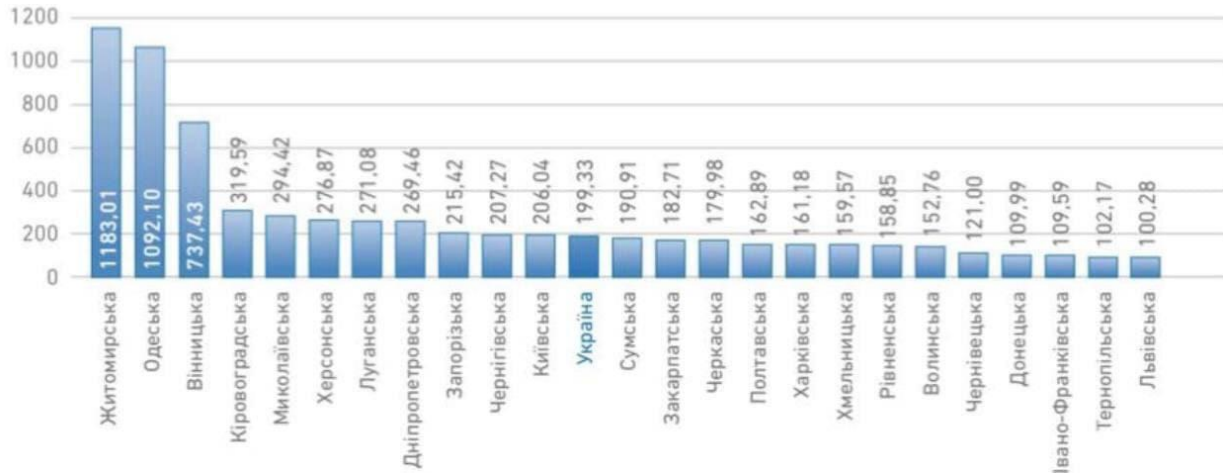

Рис. Ф.1 Чисельність злочинів щодо торгівлі людьми або інших незаконних угод щодо передачі людини, за кримінальними провадженнями, на 1 млн населення, 2015 р. [45]

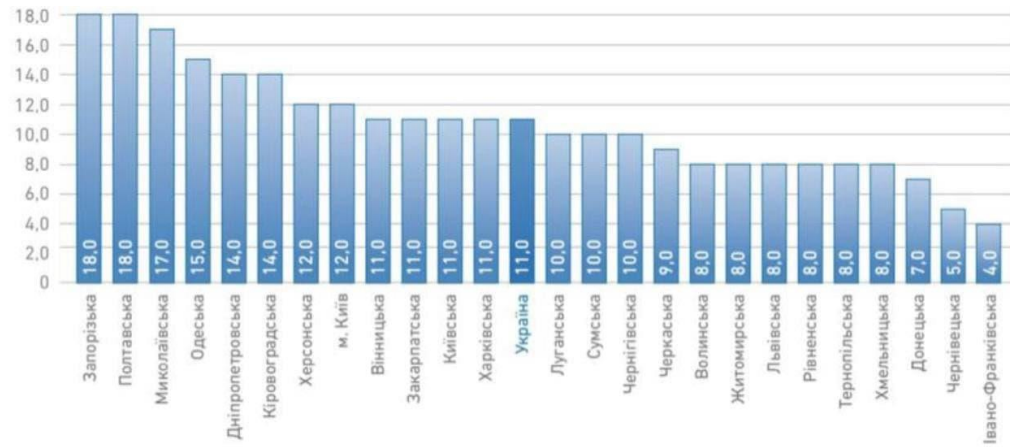
Рис. Ф.2 Чисельність злочинів щодо сексуальної експлуатації (109т.. 302 і 303 КК), за кримінальними провадженнями, на 1 млн населення, 2015 р. [45]

Додаток Х

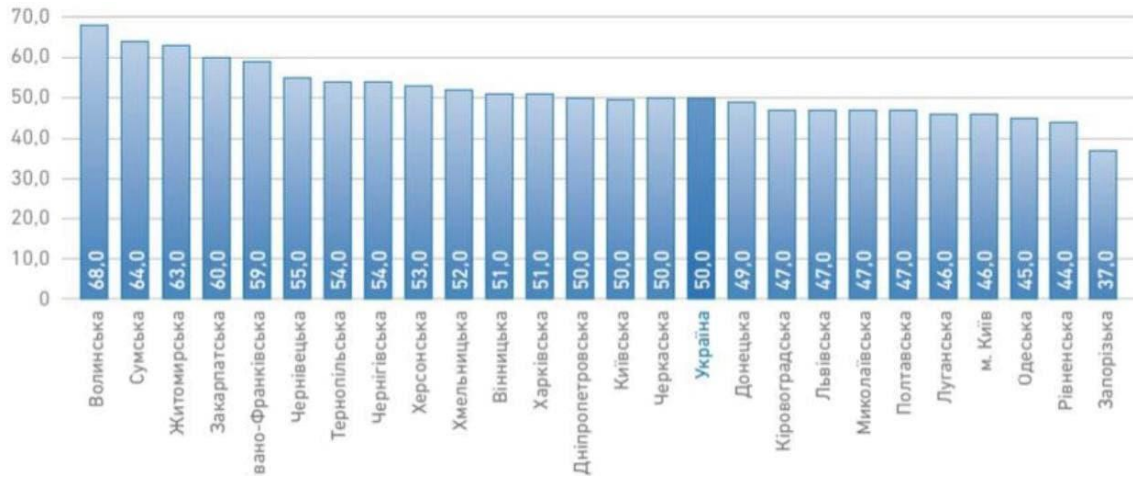
Рис. Х.1 Загальна кількість дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, на кінець 2015 року, на 100 000 населення [45]

Додаток Ц

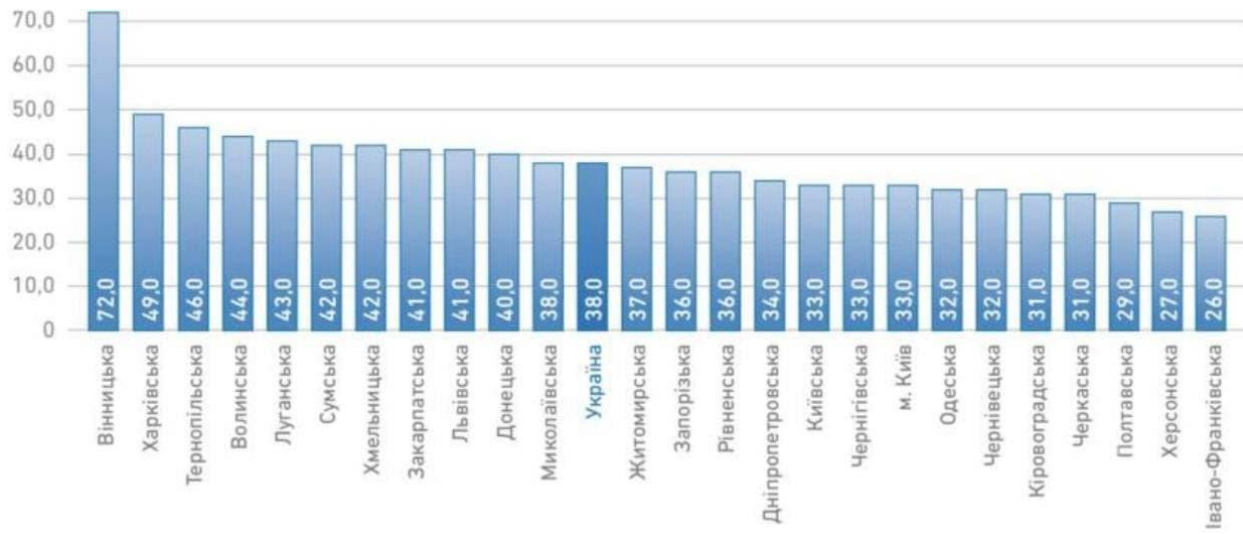
Рис. Ц.1 Кількість виданих доручень для надання безоплатної вторинної правової допомоги БВПД, на 1000 жителів регіону [45]

Додаток Ч

Рис. Ч.1 Частка опитаних підприємців, які відповіли про відсутність перешкод від державної влади за регіоном, % опитаних [45]

Додаток Ш

Рис. Ш.1 Частка населення, задоволеного останнім досвідом користування послугами місцевої влади, % [45]